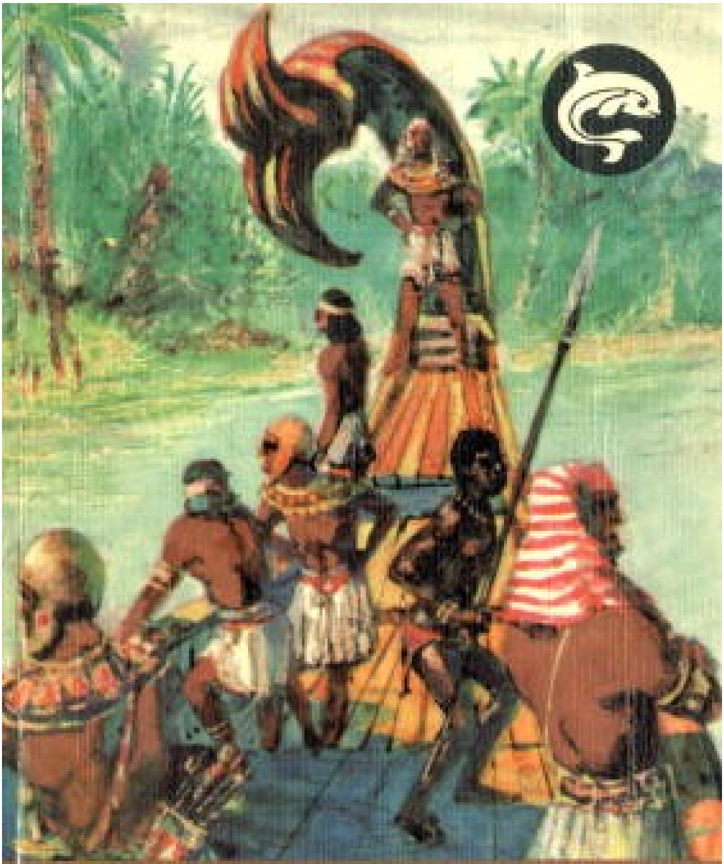

DÁNÉ TIBOR

NÉGY TENGER HAJÓSA

NNCL295-2E0v2.0

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti

RÓNASZEGI MIKLÓS

Előkészületben
RATH-VÉGH ISTVÁN
***A* TENGERI KÍGYÓ**

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

DÁNÉ TIBOR

NÉGY TENGER HAJÓSA

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

BENKÖ SANDOR
Rajzaival

MÁSODIK KIADÁS

I. FEJEZET,

amelyből kiderül, hogy miként változhatik a matróz sörényes oroszlánná és a pajomi tó ladikosa igazi tengerésszé

Ha valahol örök fényűek a csillagok, akkor a Nagy Folyó menti ország felett valóban azok. Ott az eget sohasem fátyolozzák fellegek, s a távoli látóhatár is csak néha párás. Hajnalban, reggelenként. Most azonban a reggel még messze.

Még nem halványodtak az örök fényű- csillagok, amikor a bíborcifrázatú, aranyos bárka befordult a pajomi csatornába.

A hajó parancsolója lassította az evezősök ütemét, mert a csatorna keskeny volt. és csak a közepe táján elég mély, hogy nagyobb hajók is áthaladhassanak rajta. A két partja felől szélesen benövő sás, káka és papirusznád jelezte, hogy a meder jócskán eliszaposodott. Nem tanácsos tehát még kétölnyit sem letérni a középvonalról, mert az iszap erős vendégmarasztaló. Zátonyra futni hazai vizeken pedig nagy szégyen.

Aggodalomra azonban semmi ok! A magas, széles vállú, hatalmas üstökű parancsnok úgy állott a hajó magasra szökő orrán, mint egy bronzba öntött, meztelen istenszobor, akinek csak ágyékát takarja könnyű, kecses redőkbe rendezett lepel. Újmódi hajviselete, egyetlen ruhadarabjának finom kelméje és a jobb felső karját díszítő széles arany karperec arról tanúskodott, hogy a parancsnok az udvarban is megforduló főemberféle lehet.

Mellette, fáklyával kezében, sötét bőrű matróz állott. Úgy tartotta a fáklyát, hogy a lángok jól megvilágítsák a vezénylő férfi alakját.

A hajó farában álló kormányos összevont szemöldökkel figyelte a parancsnok minden mozdulatai. Elég volt egy intés vagy egy-egy ércesen csendülő vezényszó, hogy a lebegő járművet a legmegfelelőbb irányba terelje.

A hajó közepén selymes fényű, lenge kelmével letakart, kecses faragású elefántcsont heverő nyújtózkodott. A derengő csillagfénynél senki sem láthatta, hogy a heverőn egy fiatal nő nyugszik, aki most fél könyökére támaszkodva, megbabonázott szemmel nézi a fáklya rőtarany fényéből felmagasló délceg hajóstisztet, akinek éppen a feje fölött egy szikrázó, sziporkázó csillag ragyogott. A lány úgy érezte, hogy a férfi parancsára most a csillagfényes végtelenbe száll a könnyű bárka…

Az ábránd-ladikon lebegő lány észre sem vette, hogy az igazi hajó egyre lassabban siklik, aztán szinte észrevétlenül megáll. Csak akkor rezdült össze, mint akire csípős vesszővel suhintottak, mikor távolabbról, de jól hallhatóan, kemény férfihang csendült az éjszakába:

– Hahó! Megálljatok!
– Hahó! Megállottunk! – kiáltotta vissza a hajó orrában álló parancsnok.
– Kik vagytok?
– A fáraó alattvalói, üdv és egészség az erős bikának!
– Mi járatban vagytok?
– Mutnofret, őfelsége örökbe fogadott kedvelt leánya jön, hogy tisztelhesse őt az egész pajomi tartomány. Vigadjatok és örvendezzetek tehát, mert a palota legszebb virága szállott a pajomi tó tükrére, hogy ragyogásával elhalványítsa tavirózsáitok báját!
A heverőn figyelő lány szíve megremegett, pedig a parancsnok hajszállal sem lépte túl a szertartásos, tehát a kötelező udvariasság határát.
A távoli hang ismét kiáltott:
– Ki a hajó parancsolója?
– Én, Kirkuf, őfelsége öt hajójának hadnagya, aki a Te-taen nevű gonosz ellenséggel vívott pacetkui csatában a “bátor” melléknevet megszereztem, és azt el nem vesztem soha többé…
– Üdvözöllek, uram, én, Bába őrbárkás a pajomi flottából, tizenkét hajós közt a főlegény.
– Gyere át, Bába, és vezényeld hajómat a pajomi révig!
– Úgy lesz, uram! – kiáltott vissza az őrnaszád parancsnoka. Hangjából hallani lehetett, mennyire büszkévé teszi a hajós hadnagy bizalma.
Nemsokára az őrnaszád szorosan az aranyos hajó mellé siklott. Macskaügyességgel egy jól megtermett, karcsú fickó vetette át magát a cifra bárka oldalpalánkján. Amint visszanyerte egyensúlyát, tenyereit térdére tette, és mélyen meghajolt a hajó parancsolója előtt. Kirkuf eléje lépett, és könnyedén végigsimította az ifjú széles vállát.
– Ügyes hajós vagy, Bába! Láttam, amint átszöktél a hajó oldalán.
– Ó, uram, itt születtem a pajomi tó partján… Már kilenc esztendeje szolgálok a hajórajban.
– Kilenc éve! Derék dolog! Pedig magad sem látszol kétszer kilencnél sokkal többnek.
– Öt hónappal múltam huszonkettő – hajolt meg az ifjú.
– Lásd, huszonkét éves koromban, éppen tíz évvel ezelőtt én is csak főlegény voltam. Éppen tizenkét naszádos főembere… Igaz, akkor én már négy éve a tengert jártam.
– Ó, uram, én még nem láttam soha a tengert! Csak mindig, mindig ezt az iszapszagú pocsolyát! – És a fiú heves mozdulattal a tó felé mutatott.
– Ne becsméreld Pajomot, fiam! Jó hely ez annak, aki meg akarja tanulni a hajósmesterséget. Én is itt kezdtem valamikor, olyan tizenkét esztendős koromban… Aztán ne feledd, fiam, hogy a pajomi “tenger” hajósai

emberemlékezet óta ágyban hunyják örök álomra a szemüket, és megszentelt sírba teszik őket megvárni a feltámadást. Ammón papjai szerint ez nem megvetendő előny! Képzeld csak el, ha tengerre szállsz, könnyen tested nélkül maradhat a lelked. – Az elegáns tiszt szélesen, kamaszosan nevetésre húzta a száját. – Mert, teszem azt, valahol Ofir partjainál a halak felfalnak. A halakat meglehet kifogják, és megzabálják a négerek!… A négereket pedig széttépik az oroszlánok!… Lásd, ilyen a tengerészszerencse, ha balra fordul: mint oroszlán, sörénnyel a tarkódon ordíthatsz az idők végezetéig…

A fiatal pajomi orrcimpái, mint dühös bikáé, egy pillanatra kitágultak; előbb körülnézett, s látta a nevető hajósokat. Aztán keményen, dacosan felvetette a fejét.

– Mivel érdemeltem meg?!

– A férfiember nem ábrándozik, hanem követi szíve parancsát mindhalálig. De ha csak alattvalói hajlamok lakoznak benned, szolgálni Pajomban is lehet…

A fiú egy pillanatig szinte megbabonázva nézett a hadnagy kemény vonalú, férfias arcába.

– Uram, ha elfogadsz, én parancsod alatt akarok szolgálni, kint a végtelen vizeken!

– Arra még alhatunk egy nagyot! Mert vagy tíz napig itt uraskodom Pajomban. Aztán velem jöhetsz. Ha addig mást nem gondolsz. De figyelmeztetlek: nem csónakázni indulunk, hanem hajózni! Talán a világ végére, talán azon is túlra…

– Én követlek, uram, mindhalálig!

A hadnagy a fiúhoz lépett, könnyedén átölelte a nyakát.

– Bába főlegény, foglald el a helyed, és vezess bennünket Pajomig!

Az ifjú hajós a bárka orrára lépett, a fáklyahordó pedig kötelességtudóan mellé állott, hogy megvilágítsa parancsnokoló alakját. Csendült a vezényszó, és az aranyos bárka alig csobbanó evezőkkel megindult a csillagfényes éjszakában Pajom felé.

II. FEJEZET,

amelyből kiderül, hogy Kirkuf ez ideig nem sok figyelmet a tavirózsák tanulmányozásának, és a jövőben nem szándékol ilyenfajta kötelezettséget vállalni

Kirkuf már több mint tizennégy éve nem látta szüleit, és nem látta szülőföldjét, Pajomot sem. Több mint tizennégy esztendeje, hogy szemével nem simogatta végig a tó szelíden fodrosodé vizét, nem járt nádasai között kacsára vadászni… nem simogatta szívét a békének és nyugalomnak az a meghitt légköre, amelyet kalandos élete folyamán csak Pajomban érzett.

Mióta elhagyta szülőföldjét, talán még két egyforma napja sem volt: száz meg száz nappalon és ugyanannyi éjszakán át harcolt a viharral, szélvésszel és viharnál is pusztítóbb, szélvésznél is gyorsabb ellenséggel. Távoli partokon, a fáraó birodalmának legszélén, védte az ország rendjét és békéjét. Élete ösvénye ez ideig állandóan felfelé vezetett: a dicsőség egyre magasabb csúcsaira. Az ilyen út két oldalán mindenütt halálmélységű szakadékok rémítgetnek, de aki megszokta a dicsőség ösvényét járni, nem fél az a haláltól sem.

Az árbocfának dőlve, Kirkuf a keleti látóhatár szélét szemlélte. Nemsokára felkel a nap…

Vajon el lehet-e jutni oda, ahol a naparcú Ozirisz isten éjszakáit tölti? Igen. Igen… Olyan messze csak hajóval és csak nagyon bátor szívű ember juthat el. Nagyobb bátorság kell ahhoz, mint megvívni a teta-eni kalózokkal… Ott van né ország! Már a harmadik flottát meneszti Nekó őfelsége, hogy hírt hozzanak erről a csodás tartományról. S lám, visszatért szégyenszemre dolgavégezetlen mind a három parancsnok. Ö ugyan vissza nem tér, amíg célt nem ér… És utána addig menne keletnek, amíg csak a föld végére nem jutna… Megköttetné a lábát, hogy el ne szédüljön… A kötél végét a hajóhoz erősítené… Aztán nekihasalna az irdatlan mélység peremének, és lekukucskálna az alvilágba…

Kopp! Éppen felette, az árbocrúdon koppant valami. Egy pici, keményre sült mézespogácsa volt. Kirkuf rögtön tudta, hogy honnan repült a koppanós tésztakavics. A kerevetre pillantott, amelyen Mutnofret töltötte az éjszakát.

– Jó reggelt, vitéz hajós hadnagy uram, Kirkuf úr! – ült fel borzasán, incselkedve a kis hercegnő.

– Még nem jött fel a fényes arcú Ozirisz, és lám, már kinyitotta sziromszemét a legszebb tavirózsa – hajolt meg a férfi könnyedén, a társaságban jártas ember fesztelenségével.

– Másfajta tavirózsát nem ismersz, hadnagy uram, csak olyant, amely Ozirisz fénye felé fordítja az arcát?

A hajóstiszt megértette a célzást, de mint annyiszor az elmúlt napokban, most is finoman visszavonult a leány közeledése elől.

– Szép kisasszonyom, én csak hírből ismerem a tavirózsák nyílását… Lehet, hogy közöttük is van sokféle, de biz én sohasem figyeltem az ilyesmire.

Pillanatnyi csend állott be. A lány érezte, hogy visszautasították, és arra gondolt, hátha a férfi csak játszik. A fáraó udvarában azt is megtanulta, hogy egy-egy felkapott, jó kiállású férfi kegyeiért meg kell a lánynak küzdenie. Neki is mennyi ravaszkodásába került, amíg sikerült nyélbe ütnie ezt a hajóutat, és amíg kiügyeskedte, hogy. Kirkuf legyen a hajó parancsnoka. Igaz, ezt már együtt fundálták ki a hadnaggyal. Persze annak is tetszik aranyos hajó parancsnokaként megtérni a szülői házba. De várj csak, te híres hadnagy, itthon majd megtanulsz az én nótámra is táncolni!

– Egykor régen – kezdte újra a leány –, mikor még énekeim tanultam a hárfa ütemére, arra figyelmeztetett öreg krétai mesterem, hogy nem az a fontos, amit mondunk, hanem ahogy mondjuk. Néha a hangsúllyal pontosan ellenkező értelmet kaphat a mondanivaló…

– Ez nagyon is meglehet, szép kisasszonyom – bólintott a férfi.

– Olyan varázsos az éj… Itt, a pajomi tó felett mintha gonosz démonok szállanának… kifordítják a szavaink hangsúlyát… Én… én melegen mondtam valamit… s meglehet… te egészen… egészen hűvösnek hallottad… Az imént is olyan távolról beszéltél hozzám… de talán csak én hallottam messzinek a hangod…

– Ne törd rajta a fejed, őfelsége kertjének legszebb virága – mondta csendes, komoly hangon a férfi. – Aludj inkább Pajomig. Mert még alighogy halványodnak a csillagok… Sok van még reggelig.

– Nem! – rázta meg borzas fejét a király leány. – Nem akarok aludni! Beszélgetni akarok veled. De közelről, hogy ne ronthasson a hangunkon semmiféle ártalom. Jer közelebb, Kirkuf!

A férfi jól látta, amint hívón, vágyón két fehér kar nyúl feléje, és három hosszú lépéssel a kerevet elé állott. A lány arrébb húzódott, hogy maga mellett a heverőn adjon ülőhelyet, és úgy nézett fel a tisztre, mint a pajomi tó rózsái a felkelő Ozirisz aranyfényű arcába.

A hadnagy csak egy pillanatig habozott. Aztán úgy tett, mint aki nem vette észre a felajánlott ülőhelyet, és gyors mozdulattal a hajó padlóján nyújtózkodó párducbőrre ereszkedett.

Ismét mély csend szakadt közéjük. A lány még mindig nem adta fel a küzdelmet. Hirtelen felkönyökölt a heverőjén, előrehajolt úgy, hogy a férfi arcán érezhette a kis hercegnő nárdusillatú leheletét.

– Az imént azt mondtad, hogy nem szokásod figyelni a tavirózsák természetét… De hátha van valahol, talán nem is messze, egy tavirózsa, aki neked nyílik… Azt az egyet… azt nem látnád meg?…Te bolond hadnagy!

– Nem, szép úrnőm! – rázta meg fejét a férfi. – Én őfelsége tengereinek hajósa vagyok. Szívem a végtelenbe vágyik. Oda, ahol találkozik a víz az éggel. És tudod, szép kisasszonyom, a tenger sós vizében, mérhetetlen mélységeiben nem nyílnak rózsák. Valóban bolond vagyok, hogy elhagyom a virágos sétányokat, és az élet halálos ösvényeit járom. Bolond vagyok, szép úrnőm, de nem lehetek okos, nem tudok okos lenni… Ezt bocsásd meg nekem, és gondolj rám mindig olyan jó szívvel, mint ahogy én viselem majd emlékedet mindenütt, amerre csak vitorlával és evezővel visz az út…

– Hahó! Jobbra előre Pajom! Készülődjetek a kikötésre! Parancsnok, előre! – harsantak fel Bába ajkán a vezényszavak.

Az egész hajó megélénkült. Minden matróz pillanatok alatt a helyén állt. Csak Mutnofret szolgái és szolgálólányai lézengtek céltalanul, és lábatlankodtak ott, ahol nem kellett volna.

Kirkuf felállott, és mélyen meghajolt.

– Drága úrnőm, mennem kell. A kikötést mindig a parancsnok vezényli.

Mivel a királyleány nem mondott semmit, a férfi egy pillanatnyi várakozás után megindult a hajó orra felé, hogy átvegye a parancsnokságot. Mutnofret száraz, könnytelen szemekkel nézett a délceg járású távozó után. Uralkodott magán… őt senki emberfia nem láthatja könnyezni! Különben is, az utolsó szó úgysem ezé a hadnagyé!

Így érkezett meg a cifra, aranyozott bárka a pajomi kikötőbe.

Kirkuf az elsők között lépett partra. Bizony hevesebben vert a szíve, mikor lába szülőföldje fövényére dobbant, de arca mit sem árult el szíve indulataiból, és hangja sem rezdült, amikor Bába felé fordult.

– A parancsoló úr őnagysága mikor jön errefelé?

– Őnagysága, áldás életére, minden pitymallatkor megszemléli a flottát. Előbb őnagysága jön, s csak azután a fényes nap.

– No, akkor nemsokára itt lesz – bólintott a hadnagy, és a hajó felé kiáltott, hogy megsürgesse a kikötési munkálatokat.

III. FEJEZET,

amelyben Pajom kikötőjében a parancsnoki szemle elmarad, pedig ilyesmi elő nem fordult, mióta Sarkufát úr forgatja a vezéri fütyköst

Sarkufát úr, szokásához híven, már pitymallatkor kilépett kicsi, szépen gondozott kertjébe. Hatalmas mellét teleszívta a jó friss levegőből, és a következő pillanatban már nyakig merült a kerti fürdőmedence csípősen friss vizébe. Kopaszra borotvált fejét is alámerítette, aztán orrából, szájából hatalmas tüsszentéssel fújta ki a vizet.

Mikor kilépett szabadtéri fürdőkádjából, két szolgája már készen várta.

Az egyik durva kendertörülközővel vörös-szárazra törölte hájas tagjait, aztán átnyújtotta len vászon ágyékkötőjét, és fehér, selymes puhaságú kecskeszőr leplet borított a vállára könnyedén.

A másik finom művű bronztálcán eléje nyújtotta a reggelijét.

A jó úr előbb néhány korty vörös bort ivott, amitől a meleg átjárta lehűlt testét.

Aztán pár falat sült húst evett. Végül datolyával nyomatta le az egészet. A datolya magjait csak úgy a markába köpködte, majd gondosan a bronztálcára ejtette a kezében összegyűlt magvakat.

Mindezt lábon állva tette, mint akinek sürgős dolga miatt még enni sincs ideje. Mikor a datolyamagvak halkan koppantak a bronztálca lapján, az öltöztető szolga már le is libbentette a kecskeszőr leplet Sarkufát úr válláról, és a pajomi flotta parancsolója igazi hajóstiszthez méltóan, azaz mezítláb, hajadonfőtt, csupán egy szál ágyékkötőben megindult szokásos szolgálati útjára.

Barnássárga homokdomb mögül éppen előbukkant Ozirisz isten fényes orcája, mikor Sarkufát úr kilépett háza kapuján.

Kis kaptató következett. De még százlépésnyit sem tartott a szuszogtató, és az öreg hajóparancsnok már fent volt a gáton. Innen végig lehetett tekinteni a tó reggeli párától homályos túlsó partjáig az egész tájat és Pajomot, a várost is.

Pajom kicsi városkája Nekó őfelsége hatalmas birodalmának. Éppen olyan jelentéktelen is lenne, mint a többi hasonló városka, ha véletlenül nem a Nagy Tó mellett épül. A Nagy Tó vidéke azonban a fáraók birodalmának kincseskamrája. Partján zöldellő ültetvények nyújtózkodnak, és smaragdszín legelőin gulyák, kietlen homokbuckák hullámzó körvonala zárja le. Látni való, hogy a Nagy Tó nélkül itt is csak sivár sivatag terjeszkedne.

A mostani fáraónak talán kétszázadik elődje pillantotta meg először a helyet. Akkor még nem volt itt tó, nem voltak zöldellő vetések, és birkanyáj

sem bégetett a szelíd hajlatú lankákon. A sivatag egyhangúságát csak egy nagy, mély völgykatlan szakította meg.

A fáraó pedig megparancsolta: ott, ahol a völgy behorpasztja a sivatag szikkadt testét, tó legyen! A forró futóhomokon pedig zöld fű, hullámzó árpavetés hirdesse, hogy a mindenható úr, a földön járó isten akaratából még a holtak is megelevenednek.

Amint a parancs elhangzott, felkerekedett a fáraó harci népe, és rátört mindazokra a törzsekre, amelyek a birodalomtól keletre és délre laktak. A foglyok tízezreit táboroztatták le a sivár pusztaságban, hogy megindulhasson az építkezés. Hullott a vér és a verejték, de elkészült a nagy csatorna Pajomtól, a halál völgyétől a messze Nílusig. A szent folyó vize pedig életadóan áramlott be a völgykatlan ölébe, és hullámaival betakarta a csatornaépítő tízezrek homokba vájt sírját.

Azóta, bár eltelt kétezer esztendő, talán több is, minden fáraó kötelességének tartotta tovább építeni, újabb csatornákkal ellátni a nagy művet.

A hatalmas tavon pedig mindenkor tíz-tizenkét harci bárka állomásozott. Ez a kis egység a “pajomi flotta”. Segítségével gyűjtik be az adót; hajtják ki újabb csatornák ásására a parasztot, tartják fenn a rendet, egyszóval igazgatják a birodalom urainak akarata szerint ezt a tartományt.

Sarkufát úr, a pajomi flotta parancsolója rövid, kalandos ifjúsága után már több mint három évtizede éli majdnem eseménytelen életét a kicsiny kikötővárosban. Kövér, tekintélyes alakját – a nyugalmas életnek ezt az elkerülhet tétlen velejáróját – minden reggel megsétáltatja lent a kikötőben és végig a kormányzói palotához vezető főutcán.

Reggelenként, mikor lemegy a kikötőbe, éles szeme, ifjúkorának egyetlen épen maradt emléke, azonnal észreveszi a legkisebb szabálytalanságot is. Ilyenkor aztán lehordja a legközelebb álló alantas tisztjét, és megpálcázza az éppen keze ügyébe eső közembert. Az öreg úrnak ugyanis megvan az a jó, katonás szokása, hogy sohasem keresi, ki a hibás személy szerint, hanem megfenyíti azt, akit leghamarabb nyakon csíphet.

Ilyenformán eleget téve flottaparancsnoki teendőinek, megindul szépen, gyalogszerrel, hogy jelentést tegyen a kormányzónak. Útközben barátságosan üdvözli a szembejövőket. Ha kedve tartja, még néhány szót beszélget is egyik-másik tekintélyesebb városlakóval. A kihallgatás miatt nem nagyon fő a feje, hiszen a kormányzó a sógora, rég elhunyt feleségének testvérbátyja…

Ilyenformán Pajomban jól mennek a dolgok, mert a kormányzó és a flotta parancsolója között soha sincsenek ellentétek vagy civódások. Ami pedig a népet illeti, az is meg lehet elégedve, mert Sarkufát úrnál és sógoránál kapzsibb emberek is parancsoltak már a pajomi tartományban…

A pajomi flotta tíz kicsi bárkája, mint mindig, azon a reggelen is példás rendben ringott a kikötőben. A jó úr most is úgy gyönyörködött volna bennük önelégült örömmel, mint az elmúlt hosszú évek alatt minden áldott virradatkor, de most a flottán túl, alig ötvenlépésnyire, nagy, bíbordíszítésű, büszkén felugró orrú hajó ringott méltóságteljesen.

A parton magas, fehér leplekbe burkolózott férfi széles kézmozdulatokkal parancsokat osztogatott. Jól fegyelmezett hajósnépe fürgén végezte a hajó kikötésével és rögzítésével járó munkákat.

Az öreg úr távolból is jól látta, hogy a parancsnokoló férfi feje nincs leborotválva, és sötét, hosszú haját rakoncátlanul meg-megcibálja a kora reggeli szellő. Sarkufát úr nem nagyon szerette ezt az új, hosszú hajú divatot, de most nem erre gondolt. Tüstént látta, hogy a fényes hajón nagy úr érkezett Pajomba. Meggyorsította tehát a lépteit, és amennyire csak kövér idomai engedték, szaporán a kikötő felé indult.

Nemsokára Kirkuf is észrevette, a közeledő terebélyes alakot. Jobbra tőlük a pajomi flotta legényei és tisztjei már felsorakoztak hajóik előtt a fövenyes parton. A hajókon csak a kormányos és fent a vitorlamester állott. A levegőben vezényszavak röpködtek, a pajomi flotta hajósai pedig fürgén, ügyesen hajtották végre a parancsokat.

Bába is bárkája előtt állott már, és tele tüdővel, piroslό fülekkel vezényelte népét.

Kirkuf mosolyogva csóválta meg a fejét.

– Ejnye, a vén cethal! Harminc éve csinálja, és úgy látszik, még nem unta meg ezt a minden reggeli parádét!

A messzi vizekről hazavetődött hadnagy arra az időre emlékezett, amikor jómaga is ott feszített minden hajnalban a helyén, mert a parancsnok még vele sem tett kivételt. Nem volt tanácsos lötyögni, lógni, különösen a parancsnoki pálca hatósugarán belül, mert az öreg úr keze gyorsan járt. A vitéz hadnagy még jól emlékezett a vezénylő fütykös suhogására. No, akárhogy is van, szép dolog harminc esztendőt szolgálni egy állomáson, és közben nem lankadni szigorban, szokásban, szorgalomban! És a fáraó hadnagya – maga sem tudta, miképp s miért – egyszerre megfordult, és úgy, mint egykor pajomi hajóstiszt korában, magasra tartott kézzel adta ki a parancsot:

– Tiszteletadásra sorakozzatok!

A cifra, aranyos bárka legénysége pedig fegyelmezetten engedelmeskedett. Kirkuf hadnagy is levetette fehér leplét, és derék hajós módjára meztelenül, csak ágyékkötőben ellőtt feljebbvalója elé.

Mikor az öreg úr a fényes hajóhoz ért, szeme megelégedetten ragyogott: a legénység példás rendben sorakozott, a hajó, bár csak most érkezett szolgálati útról, mégis kifogástalanul tiszta. Lám, a jóvágású hadnagy is meghajlított

térddel, térdeire tett kezekkel úgy áll, amint katonához illik parancsnoka előtt.

Pedig ezek a fáraó udvarából vidékre szalasztott ficsúrok nemigen ismernek tisztességet!

– Nagyságos uram – csendült fel előírásosan a fiatal tiszt jelentése –, én, Kirkuf, a fáraó öt hajójának parancsoló hadnagya, Sarkufát úrnak, a pajomi flotta parancsnokának fia…

– Ó, fiam, fiam! – kiáltott fel az öreg úr, és a következő pillanatban hatalmas mellére szorította rég nem látott gyermekét, aki felől tizennégy éve még csak hírt sem hallott.

… És aznap olyasmi történt, ami harminc év alatt soha: Pajomban elmaradt Sarkufát úr reggeli szemléje. Helyette flottaparancsnok gulyájából két tulkot sütöttek meg nyárson, és borpincéjéből minden hajós annyit ihatott, amennyi csak belefért.

Az eszem-iszom nap után még késő éjfélig lobogtak az örömtüzek a pajomi kikötőben. Minden tűznél a szóbeszéd Kirkuf hadnagyról folyt, aki ennek előtte tizennégy esztendővel bátran nekivágott a világnak, és most fényes hajóval, arany karpereccel, a fáraó "bátor hadnagyá"-nak büszke címével tért haza.

Mire az est leszállt, a hajósok között szárnyra kapott a hír, hogy a fáraó hadnagya csak pár napot időz Pajomban, aztán újból nekivág a végtelen tengernek, öt hajóval indul útnak… öt vitorlás bárkával… a vitorlák gyorsak, mint a fecske szárnya, és a hajósok mindahányan válogatott legények. Maga a parancsnok válogatja őket. Aki nem hiszi, kérdezze meg Bábát… ő már elszegődött… őt már nemsokára fecskeszárnyú hajók röpítik ismeretlen partok felé; az arany, a mirha és a tömjén hazájába…

Úgy mondják, hogy Bész, a dévaj örömök istene szőlő levébe csempészte a jókedv manóit. Akkor este Sarkufát úr borába szeszélyes istenek a nyugtalanság, a messze szálló vágyak démonát rejtették. A pajomi hajósok, különösen a fiatalabbak, kevesebbet daloltak, és mintha ritkábban gondoltak volna vadászatra, lányra…

Pedig a tó varázsos tükrében akkor éjjel is millió csillag fénye ragyogott, és halkan suhanó ladikjaikon, a papirusznáddal benőtt partok mentén halásztak a pajomi leányok. De a legények szeme ma este átsiklott a hazai tájak felett, és a messze keleti sötétségbe fúródott. Ott már várnak a fecskeszárnyú bárkák! Várják a férfikart, amely az ismeretlenben rejtőző mesés világok felé kormányozza őket…

IV. FEJEZET,

amelyben Asáb tekintetes úr, mielőtt megölné az összes isteneket, előbb megmutatja Kirkufnak, amit a régiek Punt országról írtak

– Üdvözöllek, uram! – hajolt meg vidékies tiszteletadással Asáb uraság, a kormányzó könyvesházának írnoka. – Már értesültem hazatérted felől, s most boldoggá teszel, hogy szerény munkámat figyelemre méltatod.

– Számomra minden nap ünnep, amelyet a könyvesházak hűvösén tölthetek. Soha nem irigyeltem senkit, csak azt, aki el tudja olvasni a mások írását, és olyan jeleket ró a finom szövetű papiruszra, amelyeket még évszázadok múlva is megismernek az írástudók – adta vissza a bókot Kirkuf hadnagy, mert jól tudta, hogy az írnokfélékkel, míg ki nem ismeri őket az ember, csak kicsit s jót. Különösen itt Pajomban tanácsos érzékenységükre ügyelni, mert nincs sok belőlük. Ugyanis az egész kormányzóságnak csak két írnoka van, de csak ez az Asáb igazi tudós uraság.

A másik, Bar-Kruú tekintélyes uraság, aki “a kikötők, raktárak és csatornatorkolat írnoka”, csak egyféleképpen tud írni-olvasni. Azt sem iskolában tanulta, hanem csak – úgy önszorgalomból.

Vagy húsz-harminc évvel előbb Bar-Kruú tekintélyes uraság még egyáltalán nem volt “uraság”, és még kevésbé “tekintélyes”. Ámbár már akkor is jelentős embernek számított a pajomi kikötőben. Kivált á többi hajós, rakodónépség közül jó felfogóképességével, így aztán – két-három évi szolgálat után megtették a nagy magtár számadójának.

Akkor már öregember volt a számvivő írnok. Megtetszett neki a fiatal Bar-Kruú. Maga mellé vette segítségnek, s közben megtanítgatta a betűvetés mesterségére is. No, nem a szent hieroglifákra, sem a magas diplomácia és az irodalom szép formájú jegyeire. Meglehet, azokhoz jómaga sem értett, hiszen ő is csak úgy, elődjétől tanult meg írni, azokkal az egyszerű betűkkel, amelyeket egyetlen iskolában sem tanítottak, s csak arra jók, hogy segítségükkel a számadásokat, a rövidebb kereskedelmi és hajózási üzeneteket megírják. Ennek a huszonnégy jelből álló írásmódnak volt ismerője és művelője Bar-Kruú. Ennek segítségével lett “uraság” és “tekintélyes”. Az ő szempontjából tehát hasznosnak bizonyult, hogy nem restellte megtanulni az írás mesterségét.

Kirkuf hadnagy azonban mi hasznát sem látta volna Bar-Kruú uram tudományának. Amit ő keresett, azt papok jegyezték le szent hieroglifákkal, és írástudók rótták szép vonalú jelekkel finom művű papirusztekercsre. Sok évig iskolázott tudomány kell az ilyen elolvasásához. Nem lehetett csak úgy

megtanulni, innen-onnan, kirakodás, berakodás, adószedés közben. De volt is aztán becsülete annak, aki iskoláit végzetten mint “a három írás ismerője” lépett az állam vagy valamelyik nagy úr szolgálatába, ami körülbelül egyet jelentett.

Az ilyenfajta tudós írnokkal a legzabolátlanabb úr is erősen szőrmentén bánt.

Elsősorban talán azért, mert kevés volt belőlük,, és ráadásul joguk volt ott letelepedni, ahol akartak, így aztán könnyen fordíthattak a sorsukon.

Másodsorban viszont azért sem volt- tanácsos tengelyt akasztani az ilyenfajta tanult néppel, mert amint híre járta, az iskolában titkos, ártó tudományokat is tanítottak…

Azonban Asáb “tekintélyes uraság”, a pajomi kormányzó “három írást ismerő írnoka” nem volt valami garabonc természet. Már több mint tíz éve szolgálta a vidék első emberét, de azért sehol a környéken nem történt több baj, mint amennyi írástudó nélkül is történni szokott.

Pedig úgy egyébként bolondos ember volt őurasága. Néha egész napokat odatekergett, és a legelőkről, töltések mellől mindenféle lapikat, burjánokat szedett össze. Megszárította azokat, s megfőzte, és itta a levét valamennyinek módfelett, ha valami baja volt. Kelekótya volt őkelme másképpen is, mert ha egy pint borral többet ivott, mindjárt azt kezdte vitatni, hogy a Nap és a csillagok előbb voltak, mint az istenek. Tehát ami lett, minden belőlük lett: a Nap szülte a Földet, és a Föld az isteneket. Ezért a dolgok törvényei régebbiek, mint az istenek törvényei.

Kirkuf hadnagy már hallott valamit a bolondos írástudóról. Ezért mielőtt a maga dolgával előhozakodott volna, olyasmit kérdezett, amiről sejtette, hogy tetszeni fog Asáb úrnak.

– Nem áll szándékomban oktalan kérdésekkel háborgatni szíved nyugalmát, de azt hallottam felőled, hogy tagadod az istenek hatalmát.

– Egy bolondsággal több, amit rólam beszélnek – bólintott nyugodtan Asáb tekintélyes úr. Aztán hirtelen a hadnagy szeme közé nézett. – Te elhitted rólam ezt az ostobaságot?

Az igazat megvallva, Kirkuf nem sokat törődött azzal, hogy mit hisz és mit nem hisz egy vidéki írnok az istenekről. De most, miután a kérdést ő vetette föl, nem mutathatta ki közönyét.

– Uram, hányt-vetett életem folyamán én már annyi mindent láttam és hallottam, hogy akár hiszek mindent, akár semmit, egyre megyek vele. Hallottam én már olyasmit is, hogy mostanában akadnak, akik tagadják az istenek hatalmát…

– Azt jól hallottad, de én nem tartozom közéjük. Én nap nap után látom az istenek hatalmát, de hiszem, hogy eljön majd az istenek alkonya…

– Nem értem, uram! Mi fog történni az istenekkel? Meghalnak?

– Nem! Megölik őket! A bölcs, okos emberek kiirtják valamennyiüket!

Kirkuf ez ideig sok mindent hallott már, és hitt is egyben-másban, törvényes ünnepeken pedig áldozott az isteneknek, azontúl igyekezett úgy élni, hogy lehetőleg ne kerüljön összeütközésbe az ártó démonokkal. Ezért minél kevesebbet gondolt az emberfeletti hatalmakra, mert akkor volt a legnyugodtabb, amikor teljesen elfeledkezett róluk. Most, a különös írnok szavaira gyermekkori esték és templomi szentélyek sejtelmes félhomályának s a titokzatos tenger ezer veszélyének minden babonás félsze egyszerre rohanta meg a hadnagy szívét. A bátor férfi meg-megborzongva dőlt a könyvtár bejárati oszlopának, és talán azon sem csodálkozott volna, ha a kékkel, pirossal, arannyal cifrázott tető a fejére omlik.

De nem történt semmi… Az egyszínű kék égről rendíthetetlen közömbösséggel perzseltek Ozirisz isten arcának sugarai. Nem sokat látszottak törődni azzal, hogy Asáb tekintélyes uraságnak milyen véleménye van az istenekről.

– Ejnye, hadnagy uram – csóválta meg kopaszra nyírt fejét a tudós írnok –, ha nem tévedek, arra el voltál készülve, hogy esetleg tagadom az istenek hatalmát.

– Az más, uram… – suttogta rekedten a hajóstiszt. – A nagyvilágban, ahol csak megfordultam, annyiféle istenséget láttam, és olyan sokféleképpen tisztelték őket… Minden nép csak a saját istenét tartotta erősnek, igaznak, de tagadta valamennyi az idegen istenek hatalmát. Én, uram, békén akartam élni minden nép istenével… Ezért mikor hol voltam, annál az oltárnál áldoztam… De a cimboráim közül többen soha sehol sem áldoztak… Megvettek egy-két rontás elleni amulettet, a nyakukba akasztották, aztán annyival beérték. Úgy hiszem, ezek sem nagyon hittek az istenek hatalmában. Ilyenfélének gondoltalak téged is, uram.

– Hehehe, hadnagy uram, rajtad is meglátszik, hogy nem nagyon üldögéltél az iskola gyékényén! Úgy gondolkozol az istenekről, mint egy teherhordó. Egyik gondolatod üti a másikat, és ráadásul mindegyik egy kicsit együgyű is… de nem vitatkozni akarok veled. Arról beszélek inkább, amitől az imént úgy megijedtél, vitéz hadnagy uram,

Kirkuf restelkedett is, bosszankodott is a fennhéjázó beszéd miatt, de a világért sem mutatott sértődöttséget. Arra gondolt, amiért voltaképpen meglátogatta az írnokot, és türtőztette magát.

Asáb tekintélyes uraság pedig beszélni kezdett nagy élvezettel, ahogyan az olyan ember szokott, aki ritkán talál hallgatóra:

– Bár a rejtelmes dolgok felől való gondolkodásra elméd nincs kimívelve, remélem, mégis érdekelni fog, hogy miként fogjuk megölni az isteneket…

– Hogyan? Mi, éppen mi kell hogy megöljük az isteneket? – kérdezte a hadnagy, és ismét enyhe borzongást érzett végigbirizgálni a háta közepén.

– Nem mi. Nem én vagy te. Ne így értsd! Hanem mi, emberek! Majd ha eljön az ideje.

– Aha – bólintott a hadnagy. Kezdett rájönni, hogy az okoskodások és a matrózmesék közös tulajdonsága szerint egyiket sem kell éppen szó szerint venni. Ezentúl már derűsebb lélekkel figyelt a furcsa okoskodóra. Mintha csak valamelyik kikötőben távolról jött hajósok meséjét hallgatná…

– De menjünk csak szépen sorjában! Nem átabotában, mint a kerge birka. Első kérdés az volna, hogy miért is kell majd voltaképpen megölni az isteneket.

– Úgy van! Ez az első kérdés – hagyta rá a hadnagy.

– Az isteneket azért kell elpusztítani – prédikálta feltartott ujjal Asáb tekintetes úr –, mert minden gonoszság őtőlük származik. Az istenek lelke serkent mindent, ami él, arra, hogy nagyobbra nőjön, többet zabáljon, mint a másik.

Az istenek lelke az egyenlőtlenség és visszavonás lelke. Hát ezért kell majd megölni az istenéket.

– Értem – bólintott a hadnagy, mert szerette volna, ha az írnok már eljut a fejtegetés végére.

– Dehogy érted – legyintett dühösen a kelekótya –, nem lehet ezt olyan hamar megérteni! Vegyük a második kérdést. Miből láthatjuk, hogy az istenek az egyenlőtlenség és a visszavonás őslelkei a földön? Ezt abból látjuk, hogy állandóan egymás ellen harcolnak, és papjaik segítségével a népeket is egymás pusztítására ösztökélik. Minden győzedelmes hadsereg első dolga lerombolni a legyőzött nép istenének oltárait. A szétszórt kövekből pedig új oltárt emelnek a győztes isten tiszteletére, így minden mostani isten egy megelőző holttestén átlépve állíttatott oltárt magának. Az idők ménében pedig ott rejtőznek az eljövendő istenek, akik majd földig rombolják a mostaniak oltárait…

Asáb tekintetes úr csontos, bogos ujjú kezével letörölte izzadsággyöngyös homlokát. A reggeli hűvösség elmúlt, és kezdődött a napszállta utánig tartó rekkenő hőség. Kirkuf a könyvesház árnyas bejáratába terítette fehér leplét. Ráült, és udvariasan maga mellé hívta az írnokot.

A tekintélyes úr még jóformán le sem telepedett, máris folytatta, amit abbahagyott:

– Harmadsorban azt kérdezem, hogy láthatjuk-e mindenütt az egyenlőtlenséget. Erre csak azt felelhetem, hogy igen, mindenütt, ahol füvek, fák, csúszómászók, égi madarak, férgek, állatok és emberek élnek, megvan az egyenlőtlenség, mert ezekben mind civakodó istenek lelke lakozik. Nézd a földön kúszó füvet és az égre törő pálmákat! Mindegyik törekszik a másik fölé

nőni, hogy megfojthassák egymást. Nézd az embereket! Urakra, katonákra, papokra, parasztokra, szolgákra, rabokra oszlik az egész ország, mindenik arra törekszik, hogy minél többet zabálhasson a másikéból. Ha megöltük az isteneket mind, akkor majd a hiéna és a bárány egy legelőre járnak, és az urak egy asztalhoz ülnek megvetett rabszolgáikkal.

Kirkuf elérkezettnek látta az időt, hogy előhozakodjék a mondanivalójával.

– És mi lesz akkor az írnokokkal?

– Nem lesz reájuk szükség, mert eljöhet az idő, amikor minden ember tud majd írni-olvasni úgy, amint ma már mindenik tud ezerig számolni.

– Nagyra becsült uram – csóválta meg fejét a hadnagy –, sok minden meggondolkoztatott abból, amit tőled hallottam, de ne vedd rossz néven, ezt az egyet nem hiszem. Bár nem ártana, ha ilyen magamfajta hajósember is el tudná olvasni a régi írásokat.

– Ugyan mi hasznát vennéd azoknak? Jobb volna számodra hajód rakományát, felszerelését feljegyezni, hogy mindig tudjad, mid van, és mi hiányzik.

– Nekem arra nincs szükségem – rázta meg fejét a hajóstiszt. – Én mindig tudom pontosan, hogy öt hajóm közül melyiken mi van. Az utolsó szegig úgy ismerem naszádjaimat emberestül, rakományostul, mint a tenyeremet.

– Akkor meg nem foghatom, hogy mi hasznát láthatnád az írás mesterségének – tűnődött az írnok.

– Elolvasnám a régi írásokat, amelyek a múlt idők bátor hajósairól szólnak. Tudni akarom, hogy melyik hol járt, meddig jutott el egyik vagy másik úton – rukkolt ki jövetelének tulajdonképpeni céljával a hajóstiszt.

– Akkor mégiscsak igaz, amit rólad beszélnek, tisztelt hadnagy uram!

– Ha azt beszélik, hogy nemsokára távoli partok felé indulok, akkor igaz. Mert úgy tudd meg, tisztelt uram, hogy őfelségétől – üdv és áldás életére! – hajókat kaptam, hogy felkeressem Punt országot, az arany, a drágakövek, a mirha és tömjén hazáját. És én megfogadtam az én uram őfelségének, hogy addig megyek dél felé a Veres-tengernek mindig-mindig csak jobb partján szakadatlanul, amíg a szárazföld tart. Végül is mindegy, hogy mit mondanak az okos írások, de azért mégis jó tudni, amit a régiek már tudtak erről az útról, őfelsége könyvesházában is kutattam Punt országról szóló írások után. Ott mondták, hogy te, uram, összegyűjtötted a régi utazókról és hajósokról szóló történeteket. Ha te nem tudsz segíteni rajtam, akkor senki a világon.

– Lám csak, már a fővárosban is kezdik ismerni, hogy ki Asáb írnok! – bólogatott elégedetten a pajomi írástudó. – Rendben van, hadnagy uram, jer be a könyvesházba, és megkeresünk minden írást, aminek csak hasznát veheted.

Azzal a két férfi felállott. Kirkuf felszedte földre terített leplét, s mindketten átlépték a könyvesház árnyas portáléját.

V. FEJEZET,

amelyben a pajomi kormányzó úgy gondolja, hogy a törvény betűje gyorsabb lábon jár, mint Salumith úr leánykérő karavánja

Mutnofret mint a retenui fejedelem nagyobbik leánya került a fáraó udvarába. A pajomi helytartó felesége viszont a retenui uralkodó testvérhúga, és így nagynénje Mutnofretnak. Retenu viszont a fáraó egyik kis vazallus országa valahol a hettiták mezsgyéjén. A fáraó arra törekedett, hogy sokszálú kötelékkel magához fűzze távoli vazallusát, nehogy kedve kerekedjék átpártolni az ellenség oldalára.

Emiatt fogadta örökbe Mutnofretot, és most ezért hívta meg hosszú ideig tartó mulatozásra a retenui fejedelem másik leányát, Mutnofret húgát is, aki még alig múlt tizenegy éves.

A meztelen igazság az, hogy a különböző vazallus fejedelmek és vezérek gyermekeit túszként tartották őfelsége udvarában. Ugyanakkor azonban mindent megtettek, hogy az előkelő túszok vendégnek érezzék magukat, és jól elsajátítsák a fáraó országának nyelvét és szokásait. Számos év elteltével, ha visszatértek hazájukba, a központi hatalom leghívebb fenntartói lettek, érzéketlenek népük vágyai iránt, süketek minden szóra, amely nem a fáraó udvarából jött.

Néha az udvarnak több mint ezer ilyen ifjú vendége is volt. A fáraó közülük válogatta ki fogadott fiait és leányait, úgy, amint azt a birodalom érdeke megkívánta.

Mutnofret őfelségének éppen a háromszáznyolcvanhetedik örökbefogadottja volt. Ő is, akárcsak a többi háromszáznyolcvanhat kegytestvére, mindössze egyszer látta isteni atyját, akkor, amikor fényes ceremóniák közepette mellére ölelte, jelezvén ezáltal örökbefogadási szándékát.

A többi túsz gyermek és ifjú általában irigy szemmel nézte az örökbefogadottak boldog seregét, mert a fáraó maga volt az isten, így fiai és leányai isten gyermekei voltak, s mint ilyenek elvitathatatlan részesei a mennyei örökkévalóságnak. Emellett férjhezadásukról, kiházasítási költségeikről is a fáraó kincsestára gondoskodott.

A retenui fejedelem, úgy látszik, már eldöntötte magában, hogy a fáraóhoz hűséges marad. Lelkesítette a szép siker, amelyet nagyobbik leánya elért. Alattvalói hűségének fitogtatására, de ugyanakkor számításból is most elküldte kisebbik leányát, hadd próbáljon szerencsét a nénje után ő is.

A két leány testvérnek, atyjuk üzenete szerint, nagynénjüknél kellett

találkozniuk. Mutnofret már megérkezett, de a kicsi még csak tíz-tizenöt nap múlva jő meg. Tudta ezt Mutnofret már az elinduláskor, de mégis sietett, mert sok beszélnivalója volt nénjével, akit csak ritkán láthatott, és főleg dűlőre akarta vinni az ügyet Kirkuf hadnaggyal is.

Az udvar szemkápráztató, forgatagában Mutnofret úgy gondolta, hogy Pajom alkalmasabb hely lesz ügyük elrendezésére. Ott csak ketten lesznek a hadnaggyal. Ott a férfit, mint lepkék a mécsvilágot, nem lebegik körül ölelésre csábító karok. Ott reá sem ügyelhet éber szemekkel az őszülő Salumith úr. Salumith úr a fáraó nagy tekintélyű belső embere, és atyjának, a retenui fejedelemnek régi harcostársa…

Most pedig teltek a drága pajomi napok. Már kettő tűnt tova belőlük, és még csak nem is láthatta Kirkufot. A hadnagy ígérete ellenére mintha kerülte volna a leányt.

Igaz, Mutnofret azért nem töltötte haszontalanul az időt. Két nap, két éjjel minden csöpp időt felhasznált arra, hogy nénjének elpanaszolja bánatát. A kicsi, jó kedélyű, kövérkés kormányzóné pedig a könnyelműen jószívű emberek hirtelenségével megígérte, hogy segíteni fog húga baján.

De hát a harmincéves asszony tizenöt éve volt a kormányzó felesége. Előbb tizenöt évig apja, a többi tizenöt éven keresztül ura gondolkozott helyette. Harminc évet élt boldog, derűs megelégedettségben úgy, hogy állandóan csak kérdezett és engedelmeskedett.

Talán most történt meg életében először, hogy tőle kérdeztek, tőle vártak feleletet. Mi sem természetesebb, mint hogy a kérdést úgy oldotta meg, ahogy eddig megszokta: elmondott mindent az urának, és tőle várt tanácsot.

Ez pedig így történt:

Mutnofret érkezése utáni harmadik nap hajnalán a kormányzó szellős tornácán reggelizett. Megkövetelte, hogy ilyenkor már felesége is frissen mosdva, fésülködve ott üljön az asztalnál. Jó, ha a szolgák, cselédek látják uraik serénységét, mert csak lusta úrnak rest a háza népe!

A terjedelmes kormányzói palotában mindenütt ütemesen folyt a munka, csak az az épületcsoport volt csendes, ahol Mutnofretot és cselédeit szállásolták el.

Ezt az időt használta fel a kormányzóné arra, hogy tovább kérdezze azt, amire magának kellett volna megfelelnie.

Előbb azonban szerette volna kipuhatolni, hogy vajon ml az ura véleménye Kirkufról és családjáról.

– Sarkufát úr mintha elhidegült volna tőlünk az utóbbi időben. Lám, a fia is csak hivatalos jelentéstételre jelentkezett nálunk, pedig rokonok volnánk…

– Kedves asszonyom, ne vedd rossz néven, de meg kell igazítanom beszédedet. Kirkuf öcsém nem volt nálunk. Én csak arra emlékszem, hogy

őfelsége öt hajójának parancsoló hadnagya jelentéstételre jelentkezett nálam, a pajomi kormányzónál. Mert nem mi, hanem én vagyok a kormányzó…

– Igaz, igaz – rebegte az asszony, mert megérezte, hogy az urát is bántja Kirkuf viselkedése.

Szegény kicsi asszony, már el is döntötte magában, hogy inkább hallgatni fog a Mutnofret dolgával. Nem akarta urát ingerelni nemszeretem kérdésekkel. Néhány pillanatnyi szünet után azonban éppen a kormányzó volt az, aki felvette az elejtett fonalat.

– Tegnap meglátogattam Sarkufát sógort. Már hetek óta csak reggel, a hivatalos jelentésnél találkoztunk. Szolgálatban pedig egyikünknek sem szokása családi dolgokról beszélgetni…

– Bezzeg odahaza minálunk! Bátyám addig hozzá sem fog az országos ügyekhez, amíg meg nem kérdezgeti mindegyik vezérét, hogy mi történt a házuk táján. Nahrib vezérnek egyszer megellett a kancája…

Mutnofret szerencséjére a kormányzó hirtelen kézlegyintéssel véget vetett a hazai emlékek áradatának.

– Kedvesem, ne hasonlítsd Retenut a Két Országhoz! Amint mondám – tért vissza a megkezdett beszélgetéshez a kormányzó –, tegnap ebéd után meglátogattam a sógort. Gondoltam, ilyenkor otthon találok mindenkit, és szeme közé nézhetek az én drágalátos öcsémnek. De csak Sarkufát sógor hűsölt egymaga a tornácon. Meg sem kellett kérdeznem, panaszolta magától, hogy a fia soha sincs otthon.

– Fiatalembernél ez még nem nagy baj… – szólt közbe hirtelen az asszony.

– De nála baj! Mert nem jóban töri a fejét! Két egész napját itt, az én könyvesházamban, annak a féleszű Asábnak a társaságában töltötte. Utána fél éjszakát a kikötőben tekereg. Hajósokat válogat valami nagy útra, amelyiknek, ha igaz, ő lesz a parancsoló hadnagya…

Ebben a pillanatban lent a tornác előtt megjelent a kormányzó öltöztetőszolgája. Szótlanul állott, anélkül hogy bár csak az első lépcsőre tette volna a lábát.

A kormányzó kérdő pillantást vetett feléje. A szolga válaszképpen hangtalanul igent biccentett, aztán ura intésére némán, amint jött, távozott.

A kormányzó, mint a legtöbb ó-egyiptomi úr, környezetében csak kivágott nyelvű rabszolgákat tartott. Ezek minden parancsot meghallottak, de szájuk mégsem nyílhatott árulásra…

– Megparancsoltam, hogy nézzen egy kicsit Kirkuf után – tájékoztatta feleségét a kormányzó, – Most érkezett meg az öcsénk Asáb úrhoz. Biztos, megint estig próbálgatják, ha összeteszik a két féleszüket, lesz-e belőle egy egész. Pedig harminckét éves korára benőhetett volna már hajóhadnagy uram feje lágya… De akármint is van, eltökélt szándékom, hogy vitéz hadnagy

uramat itthon fogom. Nagyságos uraapja már nem sokáig cipelheti a szolgálat súlyát, és ha eljön az idő, rokon helyett rokont akarok látni a pajomi hajóraj élén.

– Úgy, úgy – bólingatott helybehagyóan a kicsi kövér asszony. – Aztán jó volna hamarjában meg is házasítani a fiatalurat. Fészket vert madár nem repül messzire!

– Valóban, ez jó gondolat – bólintott a kormányzó, de látszott rajta, hogy az esze már valahol másfelé jár. Most azonban már az asszony tartotta a beszélgetést a megkezdett csapáson.

– Menyasszony is akadna, méghozzá olyan, amilyen nem terem minden bokorban. Messze sem kell menni érte… Közel van, és maga ajánlkozik…

Ebben a pillanatban lent, a terasz legalsó lépcsőjén megjelent Sarkufát úr tekintélyes alakja. Elérkezett a reggeli jelentés ideje, és az asztalt még nem szedték le, s az asszony is még ott volt. Hosszú évek óta ilyesmi még sohasem fordult elő. Nem csoda, ha most mindhárman zavarba jöttek, s úgy néztek egymásra, mintha restelkednének valami miatt. Legelőbb a házigazda nyerte vissza lélek jelenlétét.

– Üdvözöllek, kedves sógor! Éppen ma reggel mesélte a feleségem, hogy odahaza náluk, a dimbes-dombos Retenuban bátyjaura, a fejedelem, mielőtt országos ügyekről tárgyalna, előbb házuk népének hogyléte felől kérdezi ki az urakat. Gondoltam, ma reggel én is kipróbálhatom a retenui sógor szokását. Ülj hát le, kedves sógor!

A beszélgetés, tekintettel a szokatlan helyzetre, egy kicsit lassan, akadozva indult meg. Amint azonban Kirkuf neve a szőnyegre került, mindhárman kiöntötték szívüket, és a kormányzó őszintén feltárta az öreg parancsnok előtt, hogy fiát, a hadnagyot szemelte ki utódjául. Sarkufát úr pedig kijelentette, hogy titkos vágyát találta ki a kormányzó, mert ő maga is fiában szeretné látni hivatala örökösét.

Ezután került sor a kormányzóné házasítási tervére. Ment az is, mint a karikacsapás. Az urak egyetértettek abban, hogy Kirkuf hadnagyot fészekrakásra kell bírni. A retenui királylány személyét pedig erre a célra elragadónak találták.

– Most már csak az a baj, hogy Mutnofretnak már van vőlegénye – csicseregte az eddigi sikerektől fellelkesült kormányzóné. – El sem képzelitek, nagyságos uraim, hogy kicsoda!

– Nocsak no – szontyolodott el a kormányzó –, csak nem valami vérrokonsága a fáraó őszentségének?

– Ó, nem – rázta meg fejét a kormányzóné, és a szeme sarkában csintalan fények jelezték, hogy mennyire mulattatja a férfiak elképedése. – Mutnofret vőlegénye csak olyan magunkfajta szegény halandó: úr is, írnok is. Volt

lázadó, bujdosó, királyok barátja, fáraó ellensége, most megtartotta a királyok barátságát, és megszerezte a fáraóét is. No, ki az?

– Csak nem Salumith úr? – ugrott fel a helyéről elvörösödött arccal a kormányzó.

– De bizony ő… de bizony ő… – kacagott csilingelő-csengő hangon az asszonyka. – Ugye, uram, uracskám, milyen érdekes?

A kormányzó nem válaszolt semmit, csak feje búbjáig vörösen elkezdett fel s – alá járkálni, de akkora léptekkel, mintha földet mért volna a parasztoknak. Az egyenletes hosszú lépésekből éppen nyolc telt faltól falig. Legalábbis így számolta meg Sarkufát úr. Az öreg hajós ugyanis nem értette, voltaképpen miért is fortyog a sógora, s így ő maga nyugodtan szemlélte, ami körülötte történik.

– Sógor uram… sógor uram… – csóválgatta fejét a pajomi flotta parancsnoka, s arcán a kövér öregurak csigavérű derűjével fordult a kormányzó felé. – Ki lehet az a Salumith úr, meg nem foghatom, csak azt látom, hogy neve, mint a skorpió, csípi nemes szívedet.

– Salumith úr?! – állt meg sógora előtt a kormányzó. Salumith úr az udvar széllelbélelt, legcsavarosabb eszű csalója és szemfényvesztője. Tűrik, támogatják, a fáraó barátjának nevezi. Fiatalkorában tagja volt annak a bandának, amely az öreg s immár örök életű őfelsége életére tört. Csak neki sikerült megszöknie az ország határvédő harcosai elől. Piszkos kis pásztorfejedelmek sátra táján bujkált. De többet nem bujtogatott őfelsége ellen, mert megtudta, hogy Nebó herceget, aki a lázadás vezére volt, őfelsége lenyakaztatta. Inkább szép leveleket írt a fáraó udvarában lakozó barátainak meg a mostani urunknak, aki akkor még csak várományos volt, és a kis pásztorkirálykák közül többet is őfelsége oldalára vezetett… Vagy tizenöt évvel ezelőtt, amikor őfelsége kegyelmes ígéretekkel hazahívta, Salumith úr éppen Retenuban időzött. Én voltam az, akit a fáraó érte küldött… de írást is vittem, amelyben szövetséget ígértünk a retenui fejedelemnek; és azóta Salumith úr intézi őfelsége minden ügyes-bajos dolgát ezekkel a kicsi urakkal. Ő az, aki tudja, ki kire haragszik közülük, és úgy húzza a szálakat, hogy azok leginkább megfojtanák egymást egy kanál vízben, így aztán csak hálásak lehetnek, hogy őfelsége erős karja és persze Salumith úr csavarintos esze megőrzi a békét közöttük.

– Hát akkor Salumith úr nagyon hasznos ember! Miért haragszol reá mégis? Mert ha jól látom, sógor uram, te neheztelsz a derék úrra – szólt közbe Sarkufát úr.

– Igen, mert neki köszönhetem, hogy idefeneklettem Pajomba!

– Pajom nem rossz hely. Én már harminc esztendeje elégedettebben élek itt, mint a legnagyobb úr őfelsége udvarában – próbálta csitítani sógorát

Sarkufát úr.

– Igen, de én már a kőbányák felügyelője voltam, és feleségül vettem őfelsége egyik legfontosabb szövetségesének testvérhúgát – szólt vissza keményen a kormányzó. – Igaz, hogy a feleségemet előbb neki ígérték, de aztán mégis én kaptam meg, mert akkor én voltam közelebb őfelsége szívéhez…

– És az enyémhez is – csivitelt közbe a felesége. De az ura folytatta, mintha meg sem hallotta volna az asszony törleszkedését:

– Akkor Salumith úr jobbra-balra azt kezdte sugdosni, hogy egy idegen király testvérhúga, ha egyszer már férjhez ment, nem jelent semmi kezességet a békességre. Jobban tenné őfelsége, ha inkább a retenui fejedelem leányát hívná meg az udvarába. Őfelsége fülébe jutott ez a kígyónyelvű sziszegés. Így került Mutnofret a fáraó palotájába, én pedig előbb az isten háta mögötti Kositba, aztán, mivel te már itt voltál, sógor uram, s az előző kormányzó magtalanul meghalt, az ő helyébe ide. Most szeretné a tisztelt úr feltenni a koronát tízévi mesterkedésére. De én ezt a koncot elhúzom az orra elől! Most, amikor a szagától már a nyál is összefutott a szájában! Szeretné Salumith úr a királyleányt, a fáraó fogadott leányát, szépet, gazdagot, fiatalt! De ebből nem eszik!

Az öreg flottaparancsnok sohasem hitte volna, hogy kormányzója képes ilyen közönséges beszédre, ö, szegény, sohasem jutott el a fáraó udvaráig, éppen ezért sokra tartott minden embert, aki valaha őfelsége körül teljesített szolgálatot. Modort, viselkedést tőlük igyekezett tanulni, így volt eddig sógorával is. Ezért jelentett számára csalódást a kormányzó beszédmódja.

A pillanatnyi csendet a kormányzóné törte meg:

– Korán keljen, aki Salumith úr előtt akar ébredni! Mert úgy tudjátok meg, drága uraim, hogy őkelme már üzent is a bátyámnak Mutnofretért. A karaván, amely a húgát hozza, hozni fogja bátyám beleegyezését is a tervezett házasságba!

– Akkor ezt már nem lehet utolérni – csóválta meg a fejét sajnálkozva Sarkufát úr.

– Lábbal nem, sógor uram! Megpróbáljuk ésszel – válaszolta a kormányzó kaján mosollyal a szája sarkában. Az ország törvényei szerint, aki hajadonnal erőszakoskodik, halállal lakói tettéért, vagy feleségül veszi a leányt, akit bántalmazott. Igaz, ilyen esetben szükséges, hogy a házasságba a leány is beleegyezzék, de gondolom, Mutnofret majd meghozza ezt az áldozatot….

VI. FEJEZET,

amelyből megtudjuk, hogy semmit sem érne az élet, ha nem mernénk nagyot álmodni, s ha kell, életünket is feláldozni álmainkért

Asáb úr nyelt egyet, aztán mély lélegzetvétel után sebes, éneklő hangon olvasta tovább az írást:

– “Punt ország, Tokvonsit, Khenthonefer és a többi ország fejedelmei földre borulnak Makara királynő előtt, és hódolnak neki; meghajtott fővel viszik adományaikat arra a helyre, ahol őfelsége tartózkodik, oly úton, amelyen még senki sem járt. Az összes népek őfelsége jogara alá vannak vetve, és Ammón-Rának, a Város urának évenkénti adóra kötelesek, mert atyja, Ammón az összes népeket saruja alá vette. A puntföldi fejedelmek őfelségétől békét könyörögvén, következőképpen szólottak: -Üdvöz légy, két ország és a birodalom úrnője, ó, Nap, aki sugárzol, mint aranykorong az égen!”

– Elég – legyintett dühösen Kirkuf. – Lökd oda bal oldalra a többi közé!

Az írnok egykedvűen engedelmeskedett. A félrelökött papirusztekercs görögve hullott a nagy rakásba. Aztán keze az utolsó tekercs után nyúlt.

– “Pharmuti 25. napján, uralmának tizenkettedik évében kivonult őfelsége Cáru városából, hogy birodalmának határait kibővítse. Saruhen tartomány bentlakói és tőlük egészen az ország széléig mindenki izgalomban volt. Pakhon 4. napján a fáraó Gazában ünnepelte megkoronáztatásának tizenharmadik évfordulóját. Innen indult el 5-én seregével. Pakhon 16-án megérkezett Jehem vára alá. Ekkor a király magához hívatta a katonai tanácsot, és így szólt hozzájuk: Oly igaz, mint ahogy élek, és Rá szeret, Ammón dicsér, és az én leheletem egészséget és erőt ad, oly igaz, hogy sem Taanak felé, sem pedig Zofta irányában nem vezetlek benneteket. Én az alunai szoroson akarok menni, ahol csak ember ember mögött és ló ló mögött mehet. Aki közületek követni nem akar, válasszon más utat, de aki merészeli, az kövessen engem. Nem akarom, hogy az ellenség azt gondolja, hogy én félelemből teszek kerülő utakat.

Akkor a vezérek így feleltek: Ammón-Ra életére, a két ország trónjának urára, felségedet követjük bárhova, mint rabszolga az urát.

Pakhon 20-án reggel, új hold ünnepén őfelsége harci díszben felszállott arany- és ezüstmívű kocsijára, és kiadta a parancsot a csatarend elfoglalására. A sereg jobbszárnya a Khina pataktól jobbra eső dombokra támaszkodott, a balszárny pedig Megiddo északnyugati széléig terjedt.

Az ellenség azonban hanyatt-homlok menekült vissza Megiddóba, és a

harctéren hagyta arannyal, ezüsttel díszített kocsijait a lovakkal együtt. Közben a megiddói helyőrség a kapukat már bezárta. Ezért a menekülőket kötelekkel és kendőkkel húzták át a falon. Ha őfelsége csapatai nem foglalkoztak volna annyit a zsákmánnyal, Megiddót nyomban bevehettek volna…”

– Megálljunk, ó, uram! – szakította meg a szinte szónoki lendülettel olvasó írnokot Kirkuf. – Csak onnan olvasd, ahonnan szó esik benne Punt országról.

– Ez az írás nem szól Punt országról. Arról a csodás tartományról sajnos nincs ilyen bölcs, igaz írás, mint ez, amit most olvasok.

– Akkor miért töltjük vele az időt? – nézett nagyot a hadnagy.

– Azért, mert ezt a tekercset én írtam még az örök életre tért felséges úr idejében… Meg akartam neked mutatni, hogy így is lehet eseményeket leírni. Ezt, ha ezer év múlva olvassák is, tudni fogják, hogy őfelsége miként foglalta el Megiddót, és…

– Egyszóval itt van minden Punt országról? – szakította meg az öntömjénezésbe kezdő írnokot Kirkuf.

– Ami van, mind itt van, uram – vonta fel sovány vállát Asáb úr.

Az írnok bal oldalán nagy halom papirusztekercs hevert, a jobb oldalán csak alig négy-öt szerénykedett. Kirkuf a nagyobbik csomóra mutatott

– Csevegő, fecsegő mesék. Ezekre csak annyira támaszkodhatom, mint az ingó nádra… Talán csak az igaz, hogy Punt ország, ahol fűszer és arany, ezüst és mirha terem, mégiscsak létezik valahol…

– Ne haragudj, uram, ha megszakítom gondolkodásod fonalát – szólt közbe élénken az írnok. – Ha egy sor írás sem beszélne róla, én akkor is tudnám, hogy Punt országnak lennie kell valahol. Mert néha a karavánok olyan ételízesítő füveket hoznak, amelyekről bizony nem tudjuk, hol teremnek. Avagy talán meg tudnád mondani, honnan hozzák a mirhát, mert felénk csak tömj én, terem.

Kirkuf egyre figyelmesebben hallgatta “a tekintélyes uraság” fejtegetését, az pedig felvett egy tekercset a jobb oldalról.

– Lásd, uram, ez az Urdudu hajós írása. Több száz esztendővel ennek előtte pontosan arra az útra indult, amelyre most te készülsz. Ö is a Veres-tengeren ereszkedett dél felé, és állandóan a jobb part mentén hajózott. Majdnem két év után hazatért dolgavégezetlen. A legdélibb pont, ahova eljutott, egy nagy folyó, amelynek fövényéből aranyat lehet kimosni. Ha odáig s vissza két évig tart az út, akkor annak fele, még ha nagyon kedveznek is a szelek, tíz hónap, így hát, hadnagy uram, az úton, amelyen megindulsz, legalább tízhónapi távolságra biztosan nincs Punt ország… Nem attól félek én, hogy a bátorságod elfogy, vitéz hadnagy uram, de az élelemmel baj lehet! Különösen a lisztfélékben lesz hiány.

– Arra én már gondoltam – bólogatott aprókat a hadnagy. – Úgy válogatom össze á hajósaimat, hogy legyen közöttük nemcsak ács, kovács, tímár, hanem vagy négy-öt paraszt is. Viszünk magunkkal árpát. Útközben majd *szükség* szerint vetünk és aratunk is. Mert úgy vedd az eszedbe, tisztelt tekintetes uram, hogy én, még ha életem végéig is kell majd hajóznom, vissza nem fordulok az útról, hanem haladok előre őfelsége parancsa szerint mindhalálig!

Ebben á pillanatban egy kivágott nyelvű belső szolga lépett a könyvesházba. A két meglepett úr előtt térdeire r*a*kott kezekkel, mélyen meghajolt, aztán szertartásosan félrevonta a bejárat függönyét.

Mutnofret a kormányzónéval és Sarkufát úr a kormányzóval úgy vonultak be a könyvesházba, mint ahogy vezető emberek szoktak fontos tanácskozásokon megjelenni. Csak a királyleány arca volt pirosító nélkül is bíborpiros, mintha restellte volna, ami történik. Ezzel szemben kicsi, kövér nagynénje arcán megelégedett derű honolt. A két úr hivatali teendők közt közömbösre patinásodott arcáról mit sem lehetett leolvasni.

Az írnok és a hadnagy, bár meglepte őket a nem várt látogatás, szertartásosan üdvözölték a nagy tekintélyű belépőket.

– Örömömre szolgál – adta vissza az üdvözletet a kormányzó –, hogy két ilyen kiváló urat láthatok szerény könyvesházamban közös ügyben buzgólkodni. Tekintélyes uramöcsémmel volna egypár családi vonatkozású szavunk.

– Nagyméltóságú urambatyám, számomra öröm minden pillanat, amit nagyra becsült társaságotokban tölthetek – bókolt a hadnagy, és úgy tett, mintha nem venné észre a gúnyos mosolyt, amely végigrándult a kormányzó ajkán.

– Akár a lakóházba is átmehetünk, hogy itt ne zavarjuk ügyes-bajos dolgainkkal Asáb tekintélyes uraságot.

De nemcsak a kormányzó volt udvarias ember, az írnok is ismerte a kötelességét. Mélyen meghajolt ura előtt.

– Méltóságos uram, ha nem vennétek rossz néven, inkább én távoznék levegőzni egy kicsit, mert a hosszas olvasástól megfájdult a fejem.

– Házam tornácán találsz frissítőket. Telepedj asztalom mellé, és szolgáltasd ki magadat az én szolgáimmal.

– Úgy lészen, uram – biccentett az írnok, mert megértette, hogy nem meghívást, hanem parancsot kapott a várakozásra.

Mikor a család tagjai magukra maradtad, a kormányzó intésére ki-ki helyet foglalt a székeken és a kerevet szélén. Kirkuf egy alacsony, támla nélküli székre ült a szétszórt papirusztekercsek mellé, szemben Mutnofrettal. Csak a kormányzó maradt állva. Hangja olyan hűvös és szenvtelen volt, mintha hivatalnokai előtt tartományi ügyekről beszélne.

– Egész családunk jövője és boldogulása függ attól, hogy most miként döntünk. Különösen fiatal rokonaimhoz szólok. Szépséges királyleány, Mutnofret! Vitézlő hadnagy uram, Kirkuf! Ne feledkezzetek meg róla, hogy a sólyomszárnyú ifjúság hamar elrepül, s észre sem vesszük, már nyakunkra ül az ólomlábú vénség. Ki mint vet, úgy arat. Amit az ifjú évek alatt vetettetek, azt fogjátok aratni, amikor megvénültök…

A kormányzó ilyen és ehhez hasonló közmondásokkal és jó tanácsokkal fűszerezve adta elő házasítási tervét. Miután kifejtette a megkötendő házasság. Minden előnyét, köntörfalazás nélkül azt is elmondta, hogy az ország törvényeinek segítségével miként lehet megelőzni Salumith úr leánykérő követeit. Mire beszéde vége felé ért, Mutnofret lángvörös arccal, lesütött szemekkel hallgatta az okszerűen kapcsolódó mondatokat.

Sarkufát úr majdnem minden kijelentés végén egy-egy nagyot bólintott. Hadd lássa a fia, hogy ő is egyetért azzal, amit a kormányzó mond.

Csak Kirkuf hallgatott fegyelmezett egykedvűséggel.

– Most pedig, mivel mindnyájan láthatjuk, hogy mit kell tennünk, cselekedjük a jót, hogy ne bánjuk meg soha az elszalasztott alkalmat. Mutnofret húgomnak távollevő atyja helyett én vagyok az atyja, öcsémuram tiszteletre méltó atyjaura pedig áldását adja mindkettőtökre. – (Sarkufát úr akkorát bólintott, mint talán életében soha.) – Jöjjön hát az írnok, hadd jegyezze fel, ki mit ad a házassághoz. Uú, eredj az írnokért – fordult a néma szolgához a kormányzó.

A vágottnyelvű zajtalanul távozott. A kis gyülekezetre hirtelen nagy, várakozó csend szakadt.

Kirkuf arra gondolt, “hogy az irdatlan messzeségekből, ahová sorsa vetette, milyen olthatatlanul vágyott haza. Íme, most együtt van a rokonaival mind, az apját sem kivéve. És mégis… mintha ismét ezer mérföldek választanák el e négy embertől, s köztük apjától is. Nagyot szippantott a könyvesház áporodott levegőjéből, és olyan vágy fogta el a tenger sós illata után, hogy egész belseje szinte fájt a kimondhatatlan sóvárgásban. Hangja érdes volt, mint repedt üst kongása, mikor megszólalt:

– Én nem házasodhatom meg. Engem más szolgálatra szántak a halhatatlan istenek!

– A halhatatlan istenek parancsát atyád szájából tudhatod meg, mert legfőbb parancs az, hogy “hajlítsd meg hátadat az elöljáród előtt, és engedelmeskedj a te atyádnak”! – kiáltotta a kormányzó, és arcát pirosítani kezdte a harag. Sarkufát úr nem szólt semmit, de bólintott egy akkorát, amekkorát csak a nyaka engedte.

Ebben a pillanatban lépte át a könyvesház küszöbét Asáb úr. Nyomában zajtalanul, mint tulajdon árnyéka, Uú, a néma szolga suhant.

Az írnok tisztes távolban megállott. Néma meghajlását senki sem viszonozta. A pattanásig feszült csendet Kirkuf törte meg:

– Nagyméltóságú urambátyám, te mondád, hogy hajlítsam meg hátamat elöljáróim előtt, és engedelmeskedjem az én atyám parancsának. Most én kérdezlek, uram. Mit kell tennem akkor, ha az én parancsolóim parancsolójától kapok parancsot, avagy nem inkább kell-e engedelmeskednem annak, aki atyámnak is atyja, mint tulajdon, vér szerinti apámnak?

– Anubiszra! – csapta össze szörnyülködve a tenyerét Sarkufát úr. – Fiam, te már kora reggel többet ittál az elégnél!

– Ne haragudj, öcsémuram – csóválta meg fejét a kormányzó –, én sem értem, hogy mit beszélsz!

– Nagytudású uram – fordult Kirkuf az írnok felé –, szíveskedj elolvasni nekünk, amit ide írtak.

Azzal a hadnagy gyolcs ágyékkötője alól előhúzott egy kártyalap nagyságú, keményre cserzett bőrtáblácskát. A tenyérnyi lapocska mindkét oldalára vörössel, feketével kipingált, arannyal cifrázott betűket sorakoztatott egy olyan írnok, aki nagyon értette a mesterségét.

Asáb úr pedig szép hangos szóval olvasni kezdte a díszes sorok értelmét:

– "Én, Nekó, Rá isten fia, a két ország ura, a birodalom gyarapítója, akit szeret Maát, az igazság istene, mert erős karommal fenntartom hatalmát mind a határokig, amíg jogarom fénye elér, hozzátok szólok, az egész néphez, és minden elöljáróhoz:

Megparancsoltam Kirkuf öthajó-hadnagynak, a pajomi flottaparancsnok, Sarkufát fiának, aki a hajdani flottaparancsnok, Roant fia, hogy öt jól felszerelt hajójával, elégséges élelemmel és bátor hajósokkal induljon meg dél felé, a Veres-tenger jobb partján, és addig haladjon előre, amíg csak el nem éri Punt országot. Onnan, ahol drágakő, arany és fűszer terem, biztos hírt hozzon nekem. A tartományokból, amelyekben megfordult, tanúbizonyságképpen mindenféle dolgot, embert és asszonyt, állatot és különféle füveket gyűjtsön, hogy szemünkkel győződhessünk meg útja igaz voltáról.

Ha pedig bátor hadnagyom, Kirkuf biztos hírt vészen Punt országról, kapja meg Karnaktól lefelé, a két zátonyszigettől az empfui csatornákig terjedő földeket, amelyek a magvaszakadt Ra-Szekenen úr birtokai voltak, és amelyeket mostan az Ammón isten papjai kezelnek.

Parancsom teljesítésében Kirkuf hadnagyot senki meg ne próbálja akadályozni, hanem inkább segítse őt mindenben, mint aki tudja, hogy az én akaratomból cselekszik."

Asáb úr néma csendben tette le az asztalra a fáraó parancsát. A kormányzó, aki tudta, hogy milyen nehéz egy ilyen íráshoz hozzájutni, – tisztelettel és némi csodálkozással fordult öccséhez.

– Öcsémuram, ne vedd rossz néven, de meg nem foghatom, hogyan jutottál a fenséges parancs birtokába.

– Elmondhatom, uram – bólintott Kirkuf,” és a fáraó parancsát gyolcs ágyékkötőjébe rejtette. – Én is azok közül való vagyok, akik már évek óta forgatják szívükben a Punt országi utazás gondolatát. Mikor aztán a teta-eni kalózok ellen őfelsége a fiatal uralkodó szeme láttára kitüntettem magam, és örök időkre a “bátor” nevet elnyertem, úgy gondoltam, elérkezett az idő, hogy kegyet kérjek én is őfelségétől. Ezért hagytam ott a flottát, és őfelsége a fiatal úr udvarába állottam bárkatisztnek. Nem a fényes, cifra hivatal kecsegtette szívemet! Abban reménykedtem, hogy őfelsége közelében hamarább teljesül szívem vágya: megkapom a hajókat és a parancsot, hogy Punt országot felkutassam.

Kirkuf egy pillanatra megállóit beszédében. A hirtelen csendben hallani lehetett Sarkufát úr sóhaját, de *a* fia, mintha észre sem vette volna, Mutnofret felé fordult, és folytatta élete történetét:

– De az utolsó ítéletig várhattam volna abban a nagy idegenségben, ami az udvarnál körülvett. Sorsom jobbra fordulását neked köszönhetem, bájos kis rokon.

– Én akartam-e, hogy a világ végére hajózzál?! – nézett a hadnagyra hüledezve Mutnofret.

– Ó, nem! Én azt nem mondtam – rázta meg fejét Kirkuf, és szeme sarkában vidám fények csillantak, mint amikor acélpengére süt a nap. – De emlékezel, szép kisasszonyom? Mikor ott, a nagy ismeretlenségben felfedeztem, hogy szegről-végről rokonok volnánk, úgy szegődtem hozzád, mint holmi vidéki fickó, aki az ismeretlen nagyvárosban földire bukkan. Ami igaz, igaz, bár hozzád képest csak szerény származású vagyok, mégsem restelltél engem. Talán már a kelleténél is többet mutatkoztunk együtt. Itt-ott már a pletyka is megindult rólunk. Egyszer aztán éppen labdázni voltunk, amikor félrehívott az a komoly, gőgös úr, aki addig még pillantásra sem méltatott. Kérdésére őszintén elmondtam a vágyat, amely szívemet nyugtalanította. Akkor ő megígérte, hogy Mutnofret kedvéért, akinek, úgy látszik, szeretett rokona vagyok, megszerzi számomra a fáraó parancsát. Tőled tudtam meg, bájos rokon, hogy jótevőm a fáraó barátja, és Salumith úrnak hívják…

– Ó, a kígyólelkű! – hördült fel a kormányzó lilaveres arccal, mint akit a guta környékez.

Kicsi kövér felesége és Asáb úr ijedten karoltak belé két oldalról, hogy friss levegőre vezessék. Mutnofret percnyi habozás után követte őket.

A könyvesházban nem maradt más, csak az apa és fia. Az öreg parancsnok a fiatal hadnagy elé lépett. Egymás szemébe néztek.

– Fiam! Őfelsége parancsa szent előttem. A világért sem akarlak visszatartani. De vigyázz magadra, édes fiam! Ne menj, csak olyan messze, ahonnan még lesz erőd hazatérni! öreg ember, régi hajós vagyok. Hidd el nekem, Punt országa nincs! Csak tengerészmese, álom a csodás tartomány…
– De férfiálom, apám! – gyúlt ki rózsásra a hadnagy arca. – S mit érne az élet, ha nem mernénk nagyot álmodni, s ha kell, meghalni álmainkért?

Kirkuf a retenui karaván érkezése előtt már útnak indult. Harmincnégy keménykötésű férfi élén vágott neki a pusztaságnak. Ennyi jól képzett hajóst adott a pajomi tartomány. Olyan férfiakat, akikkel el lehet jutni akár a világ végére is.
Sarkufát úr a Nagy Folyóig kísérte a fiát. Ott megölelte, megáldotta, s úgy engedte útnak.
Aztán az öreg úr visszatért a tóparti kisvárosba. Végigsétált szépen gondozott kertjén. Belépett tisztára sepert szobájába. Leült a szoba közepére. Megtépte a ruháját és hamut szórt a fejére, mint aki halottat gyászol.
Hétszer virradt meg anélkül, hogy valaki is ellenőrizte volna a pajomi flottát, és jelentette volna a kormányzónak, hogy minden a legnagyobb rendben van. Mert hét nap, hét éjjel gyászolta öreg Sarkufát úr a fiát, aki ugyan nem halt meg, de olyan útra indult, ahonnan talán nincs többé visszatérés.
A nyolcadik napon pedig megérkezett a retenui karaván. A nemszeretem vőlegénynek azonban csak a tetemét hozták: Salumith urat, a “kígyólelkűt” útközben egy kígyó marta halálra.
Mutnofret félrehajtotta fejecskéjét, és így szólt:
– Kirkuf visszatér. Hiszem, hogy visszatér.
Talán ő volt az egyetlen, aki hitt ebben!

VII FEJEZET,

amelyben a tábortűz békéje először honol a “Röptében lelőtt madár kikötőjé”-ben

Soha nem látott, tarka tollú madár szállott a kis keresztvitorlára. Kirkuf a vezérhajó parancsnoki helyéről figyelte, miként billegeti magát az ismeretlen látogató.

Hur-shu, a sötét bőrű tokvonsiti matróz kérdő pillantást vetett a parancsnok felé. Kirkuf biccentett, és a macskamozgású fiatal férfi puha, zajtalan mozdulattal nyila után nyúlt.

Mindenki feszült csendben figyelte, amint a fürge barna ujjak vesszőt tesznek az idegre. A nyíl íve lassan meggörbült, a nyilas izmai egy pillanatig játékosan kígyóztak. A szem már megtalálta a vessző halált hozó hegyén a tarka tollú célpontot. Egy pillanatra az ember és fegyvere szoborrá merevült. Aztán elpattant a húr.

Ebben a pillanatban, ki tudná, miért, a madár felröppent, és a nyílvessző a semmibe suhant.

Hur-shu bosszankodva dobta el fegyverét, s jó vastag trágársággal válaszolgatott pajtásai csipkelődésére. De azért egy kicsit restellte a kudarcot. Nem is igen pislantott a parancsnoki híd felé. Inkább jó hangosan igyekezett megmagyarázni a többieknek, hogy miért nem sikerült a vadászat. Hadd hallja a parancsnok, hogy nem olyan ügyetlen legény ő, amilyennek most, a kudarc után tűnik.

Kirkuf hosszasan a madár után nézett. Maga sem tudta, miért, szíve mélyén örült, hogy az ismeretlen föld első látogatója megszabadult. Pedig hát szép, érdekes tollú madár volt… lehetett volna hivalkodni vele odahaza. Persze csak a megnyúzott, kiszárított tollas bőrével. Ilyen madarat ugyanis senki sem látott a Nagy Folyó mentében, de még a Vörös-tenger partján sem!

A madár néhány pillanat múlva eltűnt a jobb kéz felől zöldellő szárazföld erdőóceánjában. Kirkuf a menetirány felé fordult. Szemével a kék fátyolos messzeségben alig arasznyinak látszó felderítőhajót kereste.

Kedvező északi szél fújt immár negyedik napja, és a kis flotta szakadatlanul haladt előre délnek.

Mikor négy nappal ezelőtt hajnalban vitorlát feszítettek, szívük megtelt a, jó reménnyel, hogy nemsokára célhoz érnek. A kikötő, amelyből kisiklottak, tele volt mindenféle nép hajóival és bárkáival. A bábeli hangzavar minden nyelvén beszélő hajósok aranyat, tömjént, mirhát, finom illatú fűszereket szállítottak, és csereberéltek a part menti vásárhelyen.

Igaz, hogy Kirkuf észrevette: a hajók nem délről, hanem kelet felől futottak be a kikötőbe. De ennek nem nagy jelentőséget tulajdonított… Tapasztalatból tudta, hogy az Oir- és Vörös-tenger kalmárai is megkerülik a kikötőket, és egész más irányból érkeznek be, mint ahonnan valójából jöttek. Ne tudhassa senki még az irányát sem annak, ahol egyik vagy másik árucikket be lehet szerezni! Azt is tudta Kirkuf, hogy amikor távolságok felől kérdezik a hajós vagy karavános kalmárt, még az ötödrészét sem szabad elhinni annak, amit mond. Ezért csak nevette a sopánkodó árusokat, akik azt bizonygatták, hogy a mirha azért olyan drága, mert 1001 nap és 1001 éjszaka hozzák szárazon és vízen, élethalál-veszedelem között.

Annyit ugyan megtudott, hogy ettől a helytől napkeletre vagy 6-8 napi hajóútra van egy Sokotra nevű sziget. Azon még gazdagabb kikötők vannak. Oda még távolabbi napkeletről hozzák a ritka árut. De ezt a napkeletet, ezt nem hitte… Ő délre kereste a mesés országot! Ha az Oir-tenger hajósai hazudnak, miért ne hazudnának ezek a kalmárok is?

Ráadásul voltak olyanok, akik Punt kikötőjének nevezték ezt a helyet, s Punt országnak a mögötte elterülő földet. Igaz, hogy ezek inkább a Kirkuf földijei voltak, s a fáraó hadnagya tudta, mennyi hitelt adhat a szavuknak. De azért mégiscsak, hátha nincs is olyan irgalmatlan messze az igazi Punt ország, az arany, mirha és fűszerneműek hazája.

Ilyenféleképpen gondolkozhattak a legények is, mert szilaj jókedvvel vonták fel a vitorlákat, s hagyták el a bábeli zűrzavar kikötőjét.

Jó fél napig keletnek hajóztak. Mindenütt a partok mentén haladtak. Aztán megkerültek egy homoksziklás földfokot, s útjuk hirtelen délnek fordult. A sivár, homokos part mentét először bokros, cserjés dombok, majd haragoszöld színű erdők váltották fel.

Amíg keletnek vitt az útjuk, lépten-nyomon találkoztak kisebb-nagyobb karavánokkal, de mióta délnek kanyarodtak, immár harmadik napja, sem a vízen, sem a szárazon embernek még hírét sem látták. Jobbra tőlük öböltelen, haragoszöld, erdős part. Balra az éggel találkozó végtelen tenger, és előttük a feneketlen ismeretlenség…

Kirkuf parancsot adott a felderítőbárkának, hogy estére kikötőhelyet keressen. Egy kicsit a szeme közé akart nézni az embereinek. Hátha a csüggedés erőt vett szívükön. Erősíteni, bátorítani akarta őket.

A mellvédnek dőlve bosszúsan szemlélte az átkozott partokat, amelyeket sehol egy tenyérnyi öböl sem csipkézett. Bár csak egy akkora kis öblöcske volna, ahol öt hajójával meghúzódhatna!

Talán most! A felderítőhajó közelebb húzódott a parihoz, s nemsokára keresztbe állott. Kikötőhelyre lelt, s most várja társait.

A partig érő erdőségek árnyéka már hosszan belenyúlt az alig fodrozódó

tenger tükrébe, mikor a négy hajó utolérte a veszteglő bárkát. Ott, ahol a kis naszád ringatózott, egy folyócska ömlött a tengerbe. Torkolata éppen eléggé térés volt ahhoz, hogy az öt hajó kiköthessen benne, s a vize még most, az apály idején is elég mély.

Először a kis felderítőnaszád, a *Kheper-Ra,* vagyis a Rá *isten bogárkája* evezett fel lassan, óvatosan a folyó torkolatán. Azt követte egy karcsú, gyorsjáratú hajó, a *Khonsu-nu-mu,* a *Vízi futó.*

A *Khonsu-nu-mu* után húzott a büszke, szép vonalú vezérhajó: a *Szibu-en-száh,* a *Déli csillag.* Mögötte nehéz vasalású, zömök harci bárka következett, a *Vézár-meseh,* az *Erős krokodil.* Jaj volt annak a hajónak, amelyiknek az oldalába lódult az Erős *krokodil* vasorra! Mert a *Krokodil* igazi rombolónak épült. Ebből a fajtából még a fáraó flottái is csak kevéssel dicsekedhettek.

Kötéllel a derekán minden hajóból egy matróz ugrott a vízbe, és úszott ki a partra. A kötelet mindegyik egy-egy jó vastag törzsű fához erősítette. A hajókat ily módon a szó szoros értelmében "kikötötték" a fáraó hajósai.

A kipányvázott hajókon egy-egy őrt álló tengerészen kívül senki sem maradt. Az is ott bóbiskolt a hajó orrában, miután megunta a parton folyó vidám élet szemlélését. De mire is ügyelt volna? Az idő csendes volt, és a parton táborozó bajtársak vigyáztak, hogy meg ne lazuljon a pányva kötése.

Kirkuf csendben félrehúzódott, és egy deréknyi vastag fának dőlt. Onnan szemlélte az eléje táruló vidám képet: a legények sebtében gallyat gyűjtöttek, s akkora tüzet raktak, hogy majdnem a fák koronájáig ért a lángja. A folyó mentén, a kikötési helytől kicsit fentebb néhányan halászni kezdtek, s nemsokára gazdag zsákmánnyal tértek meg társaikhoz, mert a folyó bővelkedett halakban.

Hur-shu, a sötét bőrű íjász fegyverével a vállán a iák közé osont, s nemsokára a sűrűn nőtt törzsek elrejtették settenkedő alakját. Kirkuf elmosolyodott, mert arra gondolt, hogy a fiú biztosan a délutáni csorbát megy kiköszörülni.

Mióta partra szálltak, a vezér szívébe visszatért a nyugalom. Látta, hogy embereitől távol áll minden csüggedés, s tudta, hogy ez fontosabb, mint a hajók bordázatának ereje és vitorláinak sebessége.

Nemsokára a parázson sült hal kellemes, ínycsiklandó illata csapta meg Kirkuf orrát. Bába karcsú, fiús alakja kivált a tűz körüli csoportosulásból. A fiú Kirkuf felé tartott.

– Te nem jössz közénk, uram?

– Dehogynem, fiam! A halat én is szeretem.

– Akkor jer, uram, mert szép zöld lapulevélre félretettem számodra egyet. Kár volna, ha meghűlne!

A vezérnek jólesett a fiatal pajomi hajós ragaszkodása. Könnyedén átölelte

a fiú vállát, s így indultak a tábortűz felé.

– No, Bába, hogy telt a négynapi szakadatlan hajókázás?

– Ó, uram, pompásan! Most már igazi tengeri hajósnak érzem magamat!

– De azért jólesett kikötni, ugye? – incselkedett Kirkuf.

– Én nem bántam volna, ha akár száz nap, száz éjjel se szállunk partra – lelkesedett a fiú. – Csakhogy azt nem lehet – tette hozzá csendesen.

– Miért ne lehetne? – kérdezte a vezér, mintha maga is nem tudná elég jól.

– Ó, uram, hiszen tudhatod, a hajókon, ha este lepihenünk, még jól ki sem nyújtózkodhatni, és tüzet sem rakhatni, hogy valami meleget ehessünk.

– Te most, ugye, a Krokodilon szolgálsz? – kérdezte Kirkuf.

Bába bólintott.

– Akkor a tegnap már nagyon szidtatok engem, ugye, hogy már negyedik napja cipellek benneteket pihenő nélkül?

– Ó, dehogy, uram! – rázta meg fejét Bába. – Ellenkezőleg! Azt mondtuk, helyesen teszed, ha az északi szelet egy pillanatra sem hagyod hiába fújni. Meg aztán Nabunézer, a hajó parancsolója mind csak biztatott: jó, ha sietünk, mert nemsokára elérjük Punt országot, s akkor olyan gazdagok leszünk, hogy mindenkinek palotája lesz meg szolgája, asszonya, ágyasa, amennyit akar!

– Hm – vonta össze rosszkedvűen a szemöldökét Kirkuf –, s hátha Punt ország valahol a világ peremén van? Mi lesz akkor?

– Én, uram, addig követlek, amíg parancsolod, s ne félj, a pajomiak nem hagynak cserben soha!

Kirkuf nem szólt semmit. A tűzhöz értek. A vezér leült, *s a* vidám társaságban egymaga komolyan, elgondolkozva, úgy fogyasztotta el vacsoráját, hogy ízét sem érezte a halnak.

Nabunézer, a *Krokodil* köpcös, vállas parancsolója ott ült nem messze a tűztől, és már a második nagy halat falta hatalmas étvággyal. A kövér, puha hús fényesre mázolta vastag, piros ajkait.

Kirkuf hosszan elgondolkozva nézte a mohón habzsoló embert. Látta világos arcbőrét és sötét, csigás fürtű szakállát, nagy, fekete, mandulavágású szemeit, amelyek mindig megkülönböztették Nabunézert a Nagy Folyó menti nép fiaitól. Mert a *Krokodil* parancsolója valahonnan a két folyó mentéről került a Vörös-tenger vidékére. Annak a két folyónak a mentéről, amelyek visszafelé folynak, nem délről északnak, mint a fáraó országának anyja: a Nagy Folyó.

Annak idején, amikor Kirkuf Pajomból a tengeri flottához került, Nabunézer már kormányos volt. Mindenki jó hajósnak és vakmerő-katonának ismerte, de kegyetlen volt, ha győztek; kapzsi az osztozkodásnál, ha zsákmányoltak; és olyan babonás, hogy még a letiport városok isteneinek is áldozott a népüktől elrabolt javakból.

Kirkuf elfogadta vállalkozását a nagy útra, mert a Krokodil parancsolója volt. Erre az erős hajóra pedig tudta, hogy szüksége lehet az ezer veszélyt rejtő ismeretlenségben. Jobban szerette volna ugyan a *Krokodilt* Nabunézer nélkül, de hát nem lehetett. A parancsnoknak joga van a hajójához, és semmi ok nem volt arra, hogy e jogától megfosszák, így került a Krokodillal együtt Nabunézer is a vállalkozók közé. Kirkuf jól ismerte a messzeföldi parancsnok minden hibáját és erényeit is. Jó lesz az ígérgetéseknek idejében elejét venni, mert gyakran a hajóslázadások oka éppen az, hogy az embereket mesékkel kecsegtetik, s a végén, amikor a vállalkozás nem úgy üt ki, ahogy a kecsegtetések szóltak, kész a baj…

– Hahó, uram! Min gondolkozol, hogy még lépteim zaját se hallod?!

Kirkuf összerezzent a váratlan hangra, s hirtelen megfordult. Hur-shu, az íjász állott mögötte. Arcán széles mosoly, vállán a fegyvere, s kezében ernyedten elnyílt szárnyú madár teteme.

– Ugye, ez volt az, uram? – kérdezte diadalmas hangon a vadász, és a madarat a hadnagy felé nyújtotta.

Kirkuf kézbe vette a zsákmányt. Látta, hogy Hur-shu egy éppen olyan tarka tollú madarat lőtt, mint amilyen ma délelőtt az árbocon tollászkodott.

– Ügyes fiú vagy, Hur-shu – dicsérte jókedvűen kipirult arcú vadászát a hadnagy. – Hogy sikerült?

– Látod azt a nagy fát ott az erdőszélen?

Kirkuf bólintott.

– Ott, azon a kiálló ágon, mihelyt partra szállottunk, csak megláttam őkelmét. Na, a rosszak borzolják fel a tolladat, gondoltam magamban. Egyszer csúffá tettél, de még egyszer nem fogsz! A fához lopakodtam, de nesztelenül ám, mint egy macska.

– Ehhez értesz – mosolyodott el Kirkuf. – Az imént is, hogy mellettem termettél, észre sem vettem.

– Tokvonsiti gyerek vagyok én, uram! Még a nagyapám nagyapjának a nagyapja is vadász volt. Csak én fajzottam el a tengerre… Hát, amint mondám, mint a macska, osontam a fához. Az enyém vagy, gondoltam, s rácéloztam nagy hirtelenében. De a madár, mintha csak a rosszak súgták volna neki, huss, továbbrepült vagy három fával arrébb, be az erdő felé! Ez így ment fáról f ára, mióta csak partra szállottunk. Már vagy századszor röppent fel a nyílhegyre való, mikor megmérgelődtem, s vaktában ráhúztam. Éppen a begyét találtam. Lebukott, mint egy kődarab. Kikotortam a bokrok közül, ahová esett, s megindultam visszafelé. Volt eszem! Kergetőzés közben, ahol csak elmentem, meg-megtördeltem egy-egy kiálló vesszőt. Most ezek a jelek vezettek vissza a tűzhöz, mert az erdő errefelé nagyon sűrű ám, uram!

– Derék legény vagy, barátom! – csapott Kirkuf a matróz vállára. Aztán a

tűz körül ülők felé fordult. – Hé, fiúk! Tudjátok, min gondolkoztam? Hogyan is nevezzük el ezt a helyet, ahol először partra szállottunk? S most jön Hur-shu, s hozza ezt a madarat. Méghozzá röptében szedte le! Legyen e part neve Hur-shu dicsőségére s a tarka tollú madár emlékére a “Röptében lelőtt madár kikötője”.

– Éljen, éljen! – kiáltozták az emberek, s a szerencsés vadászt vállukra kapták, úgy hordozták meg a zsarátnokába omlott tábortűz körül.

Aztán leültették a tűz közelébe, s a vacsora maradékából a legjobb falatokat nagy zöld lapuleveleken eléje rakták. A fiú pedig evett derekasan, mert éhes volt, mint a farkas.

Az öt hajó legénysége nemsokára danolászni kezdett, s a parázsló tűz körül pajkos és komoly dolgokról mesélgettek. Idézgették a hátuk mögött maradt földek emlékét, hogy szívük megerősödjék a jövő reménységében és hitében.

Talán amióta ember él a földön, a tábortüzek békéje először honolt a “Röptében lelőtt madár kikötő”-jében.

VIII. FEJEZET,

amelyből kiderül, hogy milyen *te* a világ képe, és a vér elválik a víztől, de Kirkuf úgy gondolja, hogy ez így is van jól

– Ej, a rosszak tudják, hol a világ vége – vonta meg vállát egy csúnya, szörnyű sebhelyes arcú tengerész. – Én csak amondó vagyok, hogy sok hajóssal beszéltem már életemben. Magam is már ide s tova huszonöt kemény éve járom a tengereket, de olyan embert még nem hallottam, aki már messziről látta volna a nagy világ szélét. Akárkit kérdeztem, mind csak azt mondta, hogy amíg a szemmel látni lehet, mindenütt ég van meg föld meg tenger…

– Akkor mi, ha eltévesztettük az utat, mehetünk, amíg csak élünk. Soha nem lesz vége a hajózásnak – folytatta a megkezdett gondolatot egy fiatal pajomi matróz.

– Nem kell megrettenni – legyintett Nabunézer –, ahol jöttünk, ott menni is lehet.

– Csakhogy mi nem megyünk! Visszafelé soha nem megyünk! Vagy Punt ország, vagy a világ vége! – csattant keményet Kirkuf hangja, mert sehogy sem volt ínyére az ilyenfajta beszéd.

– Igen, uram, vagy Punt ország, vagy a világ vége – bólintott készségesen Nabunézer. – Hiába mondja ez a vágott pofájú lidérc, én biztosan tudom, hogy a világnak van ám vége, mert én láttam a világ képét!

– Hohó, hajóhadnagy uram – rikkantott közbe megsértődötten a sebhelyes arcú –, akkor te olyasmit láttál, amit senki közülünk! S hisszük, ha akarjuk, amit beszélsz.

– Nem azért mondtam, hogy higgyétek. Hisztek, amit hisztek, de én láttam, amit láttam – vonta meg egykedvűen a vállát a *Krokodil* hadnagya.

– Magam is kíváncsi volnék, hogy milyen a világ képe – szólt Kirkuf komolyan, s pillantása Nabunézer arcába mélyedt. Az állta a vezér tekintetét.

– A te kedvedért, hadnagy uram, igazán csak a te kedvedért, elmondom az egészet – készségeskedett az idegen származású hadnagy. Aztán hosszan bámult a hamvasán hunyorgó zsarátnok közepébe. Elgondolkozva simogatta csigákba omló szakállát, és mesélni kezdett: – Sokan tudják közületek, hogy én a Két Országtól, a Nagy Folyótól és Vörös-tengertől messze keletre eső földön születtem. Az én népem is hatalmas nép. Erős királyok uralkodnak felette… Nálunk is vannak nagy városok, mint amilyen On vagy Manofri a Nagy Folyó mentén. Csakhogy az én népem országát két folyó mossa, és azok éppen szembefolynának a Nagy Folyóval… Még emlékszem három nagy

városra: Ninivére, Urra és Babilonra… Mert apámnak három-négy nagy hajója volt. Azzal gabonát, halat és gyümölcsöt szállítottunk a városba. Jól éltünk, mert bárka kevés volt, jó hajós még kevesebb, de fuvar sok adódott…

– Ne dicsekedj, hadnagy uram! – szólt közbe bosszúsan a vágottképű. – A világ képéről beszélj! Nagyságos vezér urunk arra kíváncsi, nem tiszteletre méltó atyád teknőire…

– Ha nem esik jól a fülednek, amit mondok, eredj aludni. A rossz szellemek tegyenek nyilallást a fültövedbe! – szitkozódott bosszúsan a messzeföldi.

– Hamarább fordul fel a te gyomrod, ha majd háborog a tenger – csípett vissza jókedvűen a vágottképű.

– Csend legyen! – parancsolta Kirkuf. – Beszélj, Nabunézer, de a világ képéről, mert úgy ígérted.

– Sze' arról akartam, uram! Éppen arról, amikor ez a majompofa közbelefetyelt.

A vágottképű szó nélkül lenyelte a galuskát, mert eszébe jutott a vezér parancsa. Csak a szeme villogott a mesélőre hitetlenül, kihívóan.

Nabunézer pedig folytatta ott, ahol félbeszakították:

– Olyan tizennégy esztendős lehettem. Éppen Úr városa mellett hajóztunk. A hűvösebb idő már múltán volt. A nappalok egyre nyúltak. A parasztok készülődtek, hogy megkezdjék a mezei munkát. Új év közeledett. Egyszer csak odajön hozzám az apám. Karján egy könnyű gyolcsruha, kezében egy új saru meg cifra, csatos öv, s azt mondja: “Vedd fel ezeket, Nabunézer, hadd lám, hogy festesz bennük.” Na, nekem sem kellett kétszer mondani, örültem a szép ruhának…

– Majom voltál már akkor is – szólt közbe csendesen a vágottképű, de azért úgy, hogy mindenki meghallja. A kuncogás, nevetgélés újra kezdődött, de Kirkuf kemény pillantása csendet teremtett. Nabunézer pedig folytatta:

– Mikor magamra vettem a szép új ruhát, apám elölről-hátulról megnézett rajtam mindent, aztán így szólt: “No, Nabunézer, mától kezdve emberszámba mész. Holnap bemegyünk a városba, és megünnepeljük az új esztendőt.” Örültem a szép új ruhának, és annak is, amit apám mondott. De hogyne örültem volna, mikor már gyerekkorom óta annyi nagyszerűt hallottam az úri újévi ünnepekről!

Nabunézer elgondolkozva nyúlt egy fakupa után, és mohón ivott, néhány kortyot a vizes borból, amit a partraszállás örömére osztatott Kirkuf. Szomjazott a zsíros sült hal a messzeföldi hajós gyomrában…

A jólesõ kortyok után keze fejével megtörölgette a bajuszát és ajka körül a sűrű, sötét csigákba bodorított szakállát, végignézett a csendben figyelő arcokon, aztán folytatta:

– Szó, ami szó, az úri újévi ünnepek megérdemelték nagy hírüket, mert

különbek voltak mindannál, amit csak kibeszélni emberi nyelv képes volna. Volt ott a város közepében egy nagy, lépcsőzetesen épült templom, de olyan magas volt, hogy…

– A manofri nagy piramis hónaljáig sem ért – vágott közbe rosszmájúan a vágott képű legény. Az egyiptomiak ízes nevetéssel jutalmazták a közbeszólót, mert jólesett szívüknek, hogy ilyen csattanósan védelmezte azt, ami mégiscsak hazai.

– Én jobban tudom, hogy mit érnek a két birodalom palotái és piramisai és templomai, mert én sok földet bejártam, de azoknál mindenütt csak hitványabbat láttam – vonult vissza az egyiptomiak hiúságát legyezgetve az idegen földi hadnagy –, de elhiggyétek nekem, hogy az a tiszta fekete kőből épült nagy templom sem öklömjankó! Úgy is hívják azt, hogy Zikkurat hegye. Pedig felénk, vagyis inkább tőlünk nem messze akkora hegyek vannak, hogy a felhők is csak az ormaik alatt gomolyognak. Akkora hegyek sehol a világon nincsenek tán… A fekete Zikkurat minden lépcsője egy-egy emelet, s minden emelete egy-egy templom, és mindenikben papok imádják a város és az ország nagy istenét: Nánnárt. A templom legtetejében két skófium alatt lakik Nánnár isten felesége, a földi asszony. Hozzá száll le éjszakánként Nánnár isten. A földi asszony pedig, akit az ország legelőkelőbb, legszebb leányaiból választanak, ott fenn fiat fogan Nánnár istentől. Az isten fiaiból lesznek majd Nánnár isten papjai, akik amíg élnek, dicsőítik nemzőatyjukat…

– S ott fenn ki vigyáz, ki táplálja az istenetek feleségét? – kérdezte egy öreg kormányos, aki mindig fején szokta találni a szeget.

A zsarátnok világította körön túl, ahová a sötétség miatt már nem lehetett látni, ismét végighullámzott a nevetés. Nabunézer bosszúsan pillogott alig látható társaira.

– Ej, a rosszak hordjanak el benneteket! Mit tudom én, hogy van! Nem vigyáztam én még soha az isten feleségét! De ha ti csak röhögtök rajtam, elhallgatok. Beszéljen nektek Számás, a Marduk isten néma szolgája!

– Az igaz beszéd sohase bántson – emelte fel ujját Kirkuf. – Inkább beszélj már, s mondd el végre, milyen tehát a világ képe.

– Oda akarok kilyukadni – bólintott készségesen Nabunézer. – Csak hagyjanak ezek a röhögő szamarak.

Azzal a *Krokodil* hadnagya ismét kortyolt egy nagyot a fakupából, s mesélt tovább.

– Mikorra mi apámmal a városba értünk, már tenger nép volt az utcán, a tereken, a templomokban s mindenütt. Pedig mi is korán keltünk, és mondhatom, siettünk aznap, hogy jó helyről láthassuk az isten halálát…

– Hát az a Nana… vagy izé… Nannát isten meg szokott halni? – kérdezte egy csodálkozó hang a sötétből.

– Az meg – bólintott Nabunézer komolyan. – De fel is támad, és azt láthatja mindenki. úgy ám! Csak a nyelvedre vigyázz, mert se nem Nana, se nem Nannát, hanem Nánnár….

– Egykutya – dörmögte az öreg kormányos, és úgy erőlködött, még az arca is félreferdült belé, hogy valahogy megvakarhassa bal kezével a jobb lapockája közepét.

Nabunézer úgy tett, mint aki nem hallotta a közbedörmögést.

– Én egy falpárkányra kapaszkodtam, apám tartotta a lábamat… jól láthattam mindent… Láttam, amint a Ninive felőli kapun, fehér szamár hátán, arany álorcával a fején jött Nánnár isten. Nem volt a kezében semmi más, csak egy virágzó zöld ág, de azért mindenki leborult előtte… és az összesereglett sokaság szórta eléje a zöld ágat s a virágot… A módosabbak köpenyeiket terítették eléje, hogy ne kelljen porba lépnie az isten szamarának.

Nabunézer a közvetlen élmény erejétől és a gyermekkori emlék melegétől fűtött hangon mesélt. Mindenkit megfogott az isteni színjáték története.

A kételkedők is tágra nyílt szemmel hallgatták, mint egykor kisded korukban anyjuk ajkáról a regélő szót.

Amikor elhallgatott, sokáig merengve bámult az alig hunyorgó zsarátnok közepébe. Félig lehunyt szeméből látni lehetett, hogy lelke a “fiatalkori emlékek hímes mezejét járja.

– Hanem a világ képéről megfeledkeztél, hadnagy uram – figyelmeztette halkan Kirkuf a messzeföldi mesélőt.

Nabunézer a vezérre nézett.

– A világ képe, uram? A világ képe: a Zikkurat hegye! A nagy fekete hegy, amely, azt mondják, fehér vizeken lebeg, s csúcsán a kék sátor az égboltozat. Ezen a fekete hegyen élünk mi, emberek. Süt a nap, ver az eső, és fújnak a szelek. De bent a fekete hegy méhében csodálatos termek, szemkápráztató pompa és gazdagság van. Minden, ami csak a fekete hegyen él, keresi a bejáratot a hegy boldogságot rejtő méhébe. És most úgy hiszem, hogy ez a Punt országi utazás engem s titeket mind a boldog, gazdag élethez vezet. Mi megtaláltuk a Zikkurat hegyének rejtett kapuját.

– Nem, Nabunézer, én nem ezzel a hittel indultam útnak – csóválta meg fejét komolyan Kirkuf. – Én más hittel élem az életet. Én jól tudom, hogy egyszer számomra is eljön a sírás napja, egyszer az én fejem fölé is felszáll majd utoljára Rá isten fényes orcája. Számos évek múltán-e vagy már holnap? Nem tudom.

Nem is gondolkozom felőle. Ha távol hazámtól, a viharzó tengeren vagy ismeretlen partokon ér utol a végső óra, jól tudom, még az sem lesz, aki szívem fölé tegye a halottak könyvének vallomását. A világ képe, bajtársaim, nem a Zikkurat hegye! A világ képe itt van a szívünkben. Lehet, hogy rossz

úton járunk, és amerre keressük, nincs is Punt ország. Akkor valamennyien itt hunyjuk le szemünket az ismeretlen partokon. De utolsó gondolatunk akkor is csak az lehet: emberek, férfiak módjára éltünk, és úgy is haltunk meg, és ezenkívül más jutalmunk nem lesz akkor.

Ha viszont megtaláljuk, amiért jöttünk, miénk a népünk előtti dicsőség és a földi javak jutalma is! Akár így, akár úgy, csak egy cél lebegjen előttünk: éljünk bátran, férfiak módjára halálunk órájáig, mert nem a beteljesülésben, hanem a fényes, nagyszerű, emberhez méltó célok kitűzésében van a lélek igazsága!

– Beszédnek szép volt, nagyságos uram – bólintott Nabunézer –, csakhogy az én isteneim azt mondják: a halottakra örök sötétség borul, s az árnyak világa szürke, egyhangú unalom, talán csak akiket hadi vállalkozásban öltek meg, azoknak van jobb dolguk, mert az ilyenekről azt mondja az ének:

Agyon hever,
tiszta vizet iszik
az, aki harcban esett el.
Te is meg én is láttunk ilyet –
apja meg anyja tartja a fejét:
felesége mellette van.

Nabunézer mély torokhangon zsolozsmázta a dalt. Az idegen szavakat csak maga értette, a többiek talán dallamából érzékelték a gyászos tartalmat. Amint az éneknek vége szakadt, a messzeföldi hajós Kirkufra emelte furcsán fénylő szemeit.

– A rosszak tudják, inkább vagyok gazdag élő, mint temetetlen hős – vonta meg a vállát Nabunézer. – Mi itt mindnyájan azért indultunk útnak, hogy ne kelljen vízikutyák módjára legyötörni az életet, amíg eljön a sírás órája, mint te mondád.

– Nem értem, mit beszélsz, de vigyázz a nyelvedre, mert ki találom vonatni, ha esküszegő szóra nyílik ajkad! Vedd észbe: mi addig megyünk e partok mellett előre, amíg elérjük Punt országot vagy a világ szélét…

– Vagy az életünk végét – csattant ellenségesen az idegen hadnagy hangja.

– Úgy van – bólintott komor elszántsággal a fáraó öt hajójának parancsoló hadnagya.

Sem a “Röptében lelőtt madár kikötő”-jében, sem később erről többet hangos szó nem esett. Itt-ott azonban, ahol két-három hajós csak összedughatta a fejét, suttogó szavakkal vitatták: vajon mire is való ez az utazás a vészterhes ismeretlenbe? És valamint a kiömlött vérből a savó kiválik, úgy váltak el a kincskereső kalandorok az igazi férfiaktól.

Lassan-lassan az Erős *krokodil* fedélzetén csak gyenge szívű kalandorok hajóztak, s a gyengébb bordázatú bárkákra kerültek az ismeretlen vizek acélszívű viharmadarai. A vér elvált a víztől!

Kirkuf jól látta, hogy mi történik alattomban, de hagyta, hogy legyen, aminek lennie kell. Egyszerre akart rácsapni az egész szemét népségre.

Szívének csak az fájt, hogy Bábát és még két ifjú pajomit a *Krokodil* fedélzetén lattá. De megkeményítette magát. Nekik sem szólt semmit. Hulljanak ők is, ha férgesek!

IX. FEJEZET,

amelyben Rá isten megváltoztatja útja járását, s azért mi, harmincöt évszázad múlva, elhisszük, hogy a fáraó hajósai túljutottak az Egyenlítőn

A nap egyre magasabban járt a dél felé haladó karaván fölött, és egyre hevesebben sütött. Naponta meleg záporok hullottak. úgy sustorgott a tenger vize, mintha katlan lett volna alatta. Jobbra a partokat sűrű, forró páräjú őserdők borították. A part menti szél a hajóig sodorta nedves, meleg leheletüket. A fáraó hajósainak arcáról, nyakáról, hátáról patakokban folyt a csípős veríték. A kövér cseppek ajkaikról ínyükre szivárogtak, és keserű, sós szájízzel lankasztották az eltikkadt embereket.

De mindazt, amit testük szenvedett, jóvátette szemük gyönyörűsége. A színeknek és árnyalatoknak ilyen tobzódását még nem látták sohasem. A csodálatos őserdők a haragoszöld, majdnem fekete árnyaktól az arányló sárgás, selymes rózsabogárszín minden árnyalatában pompáztak. Az égen leheletkék fátylas lebegés vagy a citromsárga, kárminvörös és mélylila minden árnyalata váltakozott aszerint, hogy este volt-e vagy reggel, eső előtt vagy után, reggelre, délre vagy estére állott-e az idő. És a menetiránytól balra a párákba tűnő messzeségig a végtelen láthatár kobaltkék víztükörre borult.

Kirkuf hosszasan, figyelmesen nézte az égboltot. Markát apró tölcsérré formálta, s a cseppnyi résen át úgy figyelte a napot, hogy belefájdult a szeme. Arccal abba az irányba fordult, amerről a nap jön fel, aztán ismét hosszasan a fénylő, lángoló gömb felé figyelt. Igen, amit látott, afelől nem lehetett többé kétsége. Mégis, hátha tévedett?…

– Hahó, Ur-shu!

– Parancsolj, uram! – kiáltott le az árboc csúcsáról egy pihés arcú hajósfiú.

– A *Kheper-Ra* keressen kikötőt!

– Megértettem, uram!

A fiatal matróz fürgén lecsúszott á vékony rúdon, felkapott egy hosszú, fehér kendőt, és a következő pillanatban már megint az ide-oda ringatózó magasságban volt. Bal kezével keményen megragadta az árboc csúcsát, és jobb kezével széles mozdulatokkal lebegtette a lenge jelzőleplet, hogy jó messziről megláthassák. Aztán várt, és figyelt előre a messzeségbe, ahol mint egy kedves játék bárka, ringatózott a kis felderítőhajó. Kis idő múlva bosszúsan megcsóválta a fejét, és még szélesebb mozdulatokkal jelzett a *Kheper-Ránák.*

Kirkuf figyelte a legény mozdulatait.

– Ne légy bosszús, fiam! Az őrszem biztosan előrenéz. Azért felderítő,

hogy előrenézzen, s csak néha hátra.

– Rendben van, uram! A *Kheper-Ra* jelzett, hogy megértette.

– Na ugye, megmondtam? – válaszolta Kirkuf megelégedéssel, és tovább szemlélte az eget, mintha más látnivaló nem volna semerre.

– Vajon mit nézhet? – lökte meg társát egy fiatal.

A kérdezett egykedvű undorral rágcsált egy marék főtt kölest, és érdeklődés nélkül vonta meg a vállát.

– Mit tudom én, nézzed te is, hátha rájössz!

Estére hatalmas őserdő lábánál kötött ki a fáraó öt hajója. A parton alig volt akkora tisztás, hogy tüzet lehessen rakni, s mozogni is egy kicsit, anélkül hogy a fák közé ne kellett volna lépni. De még az sem lett volna baj! Mentek volna a hajósok egy kicsit beljebb is az erdőbe, csak ne borított volna mindent bozót és a fák koronájáig kúszó lián. Itt csak fejszével lehetett volna utat törni lépésről lépésre.

Maradtak tehát szorosan a part mellett, s mivel táborhelyük közelében jó hideg vizű forrás is csörgedezett, ahol eloltható tikkasztó szomjukat, nemsokára megelégedetten ülték körül a vidáman pattogó tábortüzet.

Amíg a vacsora megsült, Kirkuf egyenként szólította a hajók parancsoló hadnagyait. Először a *Nehet-nu-mu,* a Vízi *óriás* öreg hadnagyával beszélt:

– Ra-dámuth barátom! Te vagy a legidősebb parancsoló hadnagy, sok vizet, sok partot megjártál. Elgondolni is sok, hányszor néztél szembe Rá isten tündöklő arcával! Mondd meg nekem, öreg barátom: ha arccal napkeletnek fordulsz, a delelő nap a fejed fölött jobbra vagy balra van-e?

Az öreg hajós parancsnokára emelte barázdás, becsületes arcát.

– Ó, uram, hiszen te magad is tudod, hogy mindig egy kicsit jobb kézre esik, soha sincsen pontosan a fejünk felett. Talán merthogy mi, emberek, meg sem érdemeljük, hogy Rá isten éppen a fejünkre szórja áldó melegét…

– Jól van, Ra-dámuth barátom! Ne szólj senkinek arról, amit kérdeztem, s küldd ide hozzám Ahlmefit hadnagyot; a *Kheper-Ra* parancsolóját.

Kirkufnál fiatalabb, nyílt arcú, szép szál egyiptomi férfi jelentkezett nemsokára. A flottaparancsnok őt is megkérdezte, és ő is csak azt mondta, amit az öreg hadnagy. És teljes bizonyossággal azt állította Nehmeth, a *Khonsu-nu-mu* hadnagya és Nabunézer, a *Vézár-meseh* parancsoló ja is. Kirkufnak nem lehetett többé semmi kétsége.

Másnap reggel Kirkuf megparancsolta, hogy a hadnagyok kivételével mindenki szálljon hajóra. Aztán maga elé állította négy tisztjét, s ekképpen közölte velük észrevételét:

– Parancsolótársaim! Tegnap partraszállás után egyenként megkérdeztelek, ha arccal keletnek fordulunk, a jobb vagy bal kezünk felől süt-e reánk Rá isten

fénylő orcája.

Mind a négyen *azt* válaszoltátok, amit én is tudtam, hogy jobb kéz felől. Nos, édes barátaim, én már napok óta figyelem: a delelő nap bal kezünk felől süt, és jobb kezünk felé vet árnyékot! Anélkül, hogy bárkinek is szólnátok, ma valamennyien kettőzött figyelemmel vizsgáljátok az eget! Ahlmefit, úgy igyekezzél, hogy estére tábort üthessünk!

– Úgy lészen, uram! – bólintott a felderítőbárka parancsolója.

– Amíg a legények vacsorát főznek, ki-ki elmondja hogy mit észlelt.

És aznap öt pár szem vizsgálta gondosan Rá isten fénylő orcáját, amelyet megváltoztathatatlannak tudott minden ember. Ilyennek látták öröktől fogva a két ország bölcs papjai, és ilyennek tanították minden népek okulására.

Eljött a dél, és íme, az örök változatlanság képe most orcát változtatott! Semmi kétség! Alig észrevehetően, de mégis a delelő nap bal kézről sütött, és jobbra vetett alig félujjnyi árnyékot.

Mikor az esti tábortűztől nem messze a fáraó öt hajóstisztje összeült, egyöntetűen megállapították, hogy Kirkuf észrevétele helyes volt, de a jelenségnek nem tudták okát adni. Elgondolkozva merengtek maguk elé, és kutattak emlékeik között. De hasztalan! Ilyen csodáról még a tengerészlegendák sem meséltek.

Kis idő múlva Nabunézer fészkelődni kezdett. Látszott, hogy mondani akar valamit, de nem tudja, merje-e, vagy jobban teszi, ha hallgat. Kirkuf észrevette, hogy a messzeföldi hadnagynak már nyelve hegyén a szó.

– Beszélj, Nabunézer! – szólt hozzá bátorítólag.

– Uram, ne vedd rossz néven szavaimat… Én sem vagyok hűtlenebb, mint más, csak itt-ott másképpen gondolkozom… Most úgy vélem, beszélhetek. Az emberek nem hallják, amit mondok, s ha tévedek, ti helyreigazítjátok… Mondhatom, ugye?

– Beszélhetsz akármit, nem lesz bántódásod miatta – bátorította Kirkuf, mert szokása volt annak a véleményét is meghallgatni, akiben már nem nagyon bízott.

– Uram, az égi jelekkel nem jó tréfálni, mert meg vagyon írva, hogy az istenek földi és égi jelekkel figyelmeztetnek ingatag sorsunkra. Lám, felénk mindenki tudja, hogy egykor, sok száz esztendővel ennek előtte Úr városának legelőin egy juh kétfarkú bárányt ellett, és még abban az évben az ellenség feldúlta Úr városát, és Ibi-Sin királyt fogságba hurcolta… Mikor én tizenhét esztendős voltam, az úri főpap felment a Zikkurat hegyének legfelső csarnokába, és hangos szóval meghirdette, hogy hallják minden népek, akik a várost és környékét lakják: “Ha Adar hó 14. napján holdfogyatkozás van, amely délen kezdődik, és északon végződik, akkor Úr városát az ellenség feldúlja, falait lerombolja, és a király az egykori uralkodó, Ibi-Sin sorsára jut,

akiről köztudomású, hogy Elám fiainak fogságában fejezte be szomorú életét.” Ezt mondta a főpap, és úgy lön minden, amint ő megjósolta. Magam is alig tudtam a nagy pusztulásból megmenekedni, és el vergődni valahogy a ti partjaitok mentére, ahol aztán őfelségének, a Két Ország urának szolgálatába álltam. Áldás életére!

Négy szempár figyelte az idegen hadnagy arcát. Nyolc elszántan fénylő, fekete szembogárból lövellt a kemény, kérdő pillantás Nabunézer felé. A Krokodil hadnagya már nem folytatta olyan magabiztosan, amint kezdte:

– Látjátok, hadnagy uraim, én mostanában sokat gondolkodom azon, hogy mióta a Punt kikötőjét elhagytuk, egyetlen bárkával sem találkoztunk. Sehol embert nem láttunk a partok mentén. Pedig látjátok, ha az aranyat, tömjént, mirhát és a jó illatú fűszereket ebből az irányból hoznák, az úton hajókaravánokkal találkoztunk volna… S itt, e partok mentén számos kikötő lenne, és gazdag népek…

– Hm – dörmögött hangosat maga elé a *Vízi óriás* öreg parancsnoka. Nabunézer reá nézett, és nekibátorodottan folytatta:

– Most maga Rá isten figyelmeztet, *hogy* vigyázzunk magunkra, mert talán a legszörnyűbb végzet karmai közé rohanunk… Én veszedelmes égi jelnek látom orcájának megfordulását. Rá isten elfordította rólunk áldó tekintetét.

– Azért süt olyan melegen, hogy még odahaza sem különben, mi? – csattant keményen a *Kheper-Ra* fiatal hadnagyának érces hangja.

– Mióta szólnak bele a kölykek férfiak dolgába? – fordult Ahlmefit hadnagy felé a sötét szakállú idegen.

– A hajóhadnagyok tanácsában mióta teszünk különbséget az évek száma szerint? – szólt Kirkuf a Krokodil parancsolójára. – Vénasszonyok szájába való dajkamesékkel gyengíted szívünk bátorságát, és még te merészeled kölyöknek nevezni azt, aki nálad különb férfi?!

– Hallod-e, te fáraó hadnagya! Te parancsoló hadnagya az öt hajónak! Nem te adtad számba a szólás szabadságát? Hát vedd eszedbe, hogy az égi jelből én látom vesztedet, amelybe bennünket is vezetsz! Bolond, aki bolond után megyén!

– Most pedig elhallgass! – dördült fel Kirkuf hadnagy hangja. – Én adtam s most visszaveszem szavad szabadságát! Ide nézz!

Kirkuf előhúzta bőrkötője alól 3 fáraó kemény pergamenre írott parancsát, és-orra elé tartotta.

– Ismered ezt?

– Ismerem, uram – juhászodott meg a Krokodil parancsolója.

– Meg vagyon-e írva benne, hogy a Veres-tenger s az utána következő vizek jobb partja mellett haladjunk szakadatlanul?

– Meg, uram, meg vagyon írva – szólt csendes hangon a messzeföldi.

– Ráesküdtek-e szörnyű esküvéssel, hogy teljesíted a parancsot?

– Ráesküdtem, uram.

– Akkor tégy esküd szerint, s szádat megfogd, és ha félsz az égre nézni, tekints magad elé. és keresd, ha megkapod, a partok végét! Mert amíg jobb kezünk felől a szárazföld tart, mi előremegyünk. Megértetted?

– Meg, uram – hajolt meg mélyen Nabunézer.

– A hajósaitokat pedig ne riogassátok, hanem inkább ügyeljetek, hogy szívükben a férfihitet meg ne öljék holmi rémmesékkel. Most pedig térjünk vissza embereink közé.

De hiába hallgattak a tisztek, ha ugyan Nabunézer is hallgatott, mert nemsokára mindenki észrevette, hogy Rá isten megváltoztatta járását, s bal kéz felől vonul végig a kéklő égen. Senki sem tudta okát adni az örök megváltoztathatatlan változásának. Kirkuf és becsületes parancsolótársai mit tehettek egyebet, viselték erős szívvel a csodát; Ha kérdezték őket, tréfás szóval, hetyke élccel ütötték el az aggodalmaskodást. Senki sem láthatta a kétséget, amely szívüket marta.

Szerencsére közben semmi említésre méltó nem történt, és így az emberek félsze nemsokára lecsillapodott. A napok egyformán teltek, szinte unalmasán. A karaván pedig haladt, esküjéhez híven, szakadatlanul dél felé…

Sok kemény kaland s számos hónapok múlva, – mikor Kirkuf flottája megtépázva, megfogyva, de dicsőséggel megtért hazájába, senki sem hitte el nekik a “Rá isten útja változását”. Az emléküket őrző tekercs, amelyet valamely korabeli írnok jegyzett le, hazugságnak, tengerészmesének minősíti jelentésüknek ezt a részét.

Számunkra azonban éppen “Rá isten útja változása” a legdöntőbb bizonyíték amellett, hogy a fáraó bátor hajósai mintegy huszonöt évszázaddal napjaink előtt valóban áthaladtak az Egyenlítőn, és helyesen észlelték a nappálya ellenkező irányú elhajlását.

Dicsőség érte emléküknek!

X. FEJEZET,

amelyben három hajós életébe kerül az az igazság, amely szerint egy fazék is lehet isten, ha vannak olyan népek, akik nem ismerik a természetét

– Jobbra elöl füst! Hahó! Füst! Elöl jobbra! – kiáltott nagyokat a *Kheper-Ra* őrtállója, és messze a távoli part felé mutatott.

A kis felderítőhajó legénysége izgatottan kapaszkodott az oldalvédekre, a nagyárbocra s minden magasabb helyre, ahonnan messzire lehetett látni.

Végre annyi bolyongás után ismét lakott helyre értek! Hátha Punt országról is hallanak valamit! Csak Ahlmefit hadnagy, a hajó parancsolója nézte szótlanul, figyelmesen a messzeséget.

– Lehet, hogy csak köd vagy felhő – szólalt meg hosszas hallgatás után jó hangosan, hogy mindenki hallhassa. – Amiért tűz van ott, nem biztos, hogy emberek is vannak. Lehet, hogy villám gyújtotta fa vagy erdő ég. Pedig már én is szeretnék az itteni atyafiak szemébe nézni. Még azt sem bánnám, ha maga a Punt országi király lakna ottan – tette hozzá tréfásan, mert látta, hogy szavai elszontyolították a legényeket.

Kora délutánra eldőlt a kérdés: apró, hegyesen domborodó, ágakból, levelekből összerakott kunyhók körvonalai bontakoztak ki a fövenyes parton. A kunyhók között tűz égett, s fekete, meztelen emberek sürgölődtek, szaladgáltak ide s tova.

Ezt látván Ahlmefit hadnagy, parancsot adott, hogy tűzzék fel az árboc csúcsára a sárgásvörös lobogót, a legnagyobb öröm jelét. Közel félnapi hajóúttal hátrább ebből tudta meg Kirkuf, hogy mit észleltek a *Kheper-Ra* hajósai, mert megállapodásuk szerint, ha emberlakta területre érnek, ezt a zászlót kellett kitűzniük.

Estére az egész flotta együtt volt, s élén a *Kheper-Rával* bevonult annak a jókora folyónak a torkolatába, amelynek partján a fekete emberek szétszórt kunyhói állottak. Nagy merészen egyenesen a faluig nyomultak előre.

Legelsőnek egy asszonyt pillantottak meg, aki hatalmas tökhéjjal kezében a part felé tartott vízért. Az ismeretlen föld első asszonyát legjobb akarattal sem lehetett fehérnépnek nevezni, mert fekete volt, mint az odaégett árpalepény, s meztelen, mint az erdők vadja.

Ez még nem lett volna baj, de a csípője tájéka olyan kövéren domborodott, mintha tévedésből három asszony tomporát gyúrtak volna egybe.

A hajósok eleinte megdöbbenéssel szemlélték az ébenbőrű csodalényt. Talán azt gondolták, hogy nincs is ilyen asszony, csak szemükkel játszik valami csalóka káprázat.

A fene nagy csípőjű, bő mellű asszony is egy darabig csak bámulta a furcsa idegeneket, aztán földre dobta a tökhéjat, s farát meghazudtoló gyorsasággal a falu felé iramodott.

Futva látni egy ilyen alakot – nem mindennapi élmény. A hajósok hatalmas hahotával hálálták meg a ritka fura látványt, amiben a fekete asszony akarata ellenére részesítette őket.

Nagy komolyan csak az öreg kormányos sercintett egy jókorát, egyenest a szőke színű folyó sima hátára.

– Soha ne lássak több fehérnépet, ha ennél csúnyábbat láttam már életemben!

No de ha már itt voltak, csak ki kellett kötniük. Kirkuf parancsára vagy ötszáz lépésre a falutól szépen egymás mellé, a parti fák törzséhez pányvázták hajóikat, s óvatosan partra szálltak.

Egy kis különítmény az öreg kormányos vezetésével megközelítette a falut, s a szélső kunyhóktól nem messze megállott, hogy szemmel tartsa a bennszülöttek mozgását. A többi hajós, ahol kiszálltak, a folyó partján három nagy tüzet rakott, hogy megsüssék vacsorájukat. Halat fogtak, mert Kirkuf megtiltotta a vadászást. Nem akarta, hogy szétszéledjen a legénység, mert még nem ismerte a bennszülöttek hajlamait, s meglepetéstől tartott.

Közben a faluban is nagy volt a nyugtalanság. A fekete emberek s furcsa testű asszonyaik a település közepére gyűltek. Csattogó, csacsogó, majd mély torokhangú beszédükkel összevissza kiáltottak egymásnak, s közben izgatottan a hajók irányába mutogattak. Csak a sok apró, fekete gyermek nem vett tudomás-t a nagy izgalomról. Tovább játszottak, sivalkodtak, bakalódtak a falut övező fák alatt, a dús zöld fűben.

Az öreg kormányos és őrcsapata elsősorban azt figyelte, hogy a fekete embereknek milyen fegyvereik vannak. Megnyugodott szívvel látták, hogy hosszú, hegyezett fadorongokon kívül semmi más nincs a kezükben. Igaz, hogy a dorongok hegyes végét tűzben egy kicsit megpörkölték, s ezáltal keményebbé tették. De azért csak hitvány fegyverek maradtak azok úgy is.

Egyébként a feketék semmi jelét sem adták, hogy támadni akarnának. Inkább mintha attól féltek volna, hogy őket támadják meg. Ez is megnyugtatta az őrcsapat embereit, s lankasztotta éberségüket. így történhetett, hogy úgyszólván észre sem vették, miként, egyszer csak egy boglyas fejű, éjfekete szemű fiúcska olyan közel került az előőrshöz, hogy az öreg kormányos egyetlen ugrással el tudta érni, s hirtelen mozdulattal ölbe kapta a sivalkodó legénykét. A többi kis golyhó, mint a felrebbentet-t madárraj, futott szét a szélrózsa minden irányába. Az egyiptomiak csak ekkor vették észre, hogy a kíváncsi gyermekhad milyen ügyesen közelükbe férkőzött.

Hanem a kis golyhó sivalkodására a bennszülöttek is fölfigyeltek. Kirkuf

emberei nem titkolhatták többé közelségüket. öreg vezetőjük törhette a fejét, hogy miként másszék ki a csávából. Ha a kölyköt nagy hirtelen elengedné, ezek a feketék még azt hihetik, hogy ijedtében szalasztottá el. Ha meg nem engedi el, miként magyarázza meg nekik, hogy semmi rosszat nem forralt a gyermek ellen? Utóbb még ezért az ostobaságért nyakukra zúdítja az egész falut. Sok idő nem volt a gondolkozásra, s az öreg kormányos gyorsan határozott.

– Eredj – parancsolt az egyik fiatal hajósra –, mondd meg Kirkufnak, fegyveresen jöjjenek ide! Ti négyen velem jöttök! Ti négyen pedig – itt maradtok! Ha megtámadnak minket, azonnal segítségünkre jertek! Egyébként megvárjátok, amíg Kirkuf ék jönnek. Na gyerünk!

Azzal karján a sivalkodó poronttyal, négy társával a nyomában, Kirkuf kormányosa a kunyhók felé indult.

A falubeliek észrevették őket, hirtelen elnémultak, és sötét pillantásokat vetettek feléjük.

A szélső kunyhók közé értek, amikor egy asszony kivált a feketén tömörülő csoportból, és vicsorogva egyenesen az öreg kormányoshoz rohant. Látszott rajta, hogy akár a tíz körmével is kivájja gyermekét az idegen karjai közül. De erre nem került sor. Az egyiptomi már messziről feléje nyújtotta rúgkapáló zsákmányát, s barátságosan mosolygott hozzá, mint aki semmi rosszat nem forral.

Az asszony pedig boldogan ragadta magához szurokszín csemetéjét, s visszairamodott vele a többiek közé. Alakja, mozgása olyan volt éppen, mint azé a másik asszonyé, akit elsőnek pillantottak meg a parton. Talán az is volt… Nehezen lehetett eligazodni közöttük, mert a messzeföldiek szeme mind egyformának látta valamennyit.

A bennszülötteket pár pillanatra megzavarta ugyan az idegenek barátságos magatartása, de aztán ők sem akartak rosszabbak lenni, mint hívatlan vendégeik. A maguk módján be is bizonyították jóindulatukat. Sebtében-léptében elhúzódtak a falu másik vége felé, csak asszonyaikat hagyták hátra *a* körülöttük szégyenlősen bujkáló gyermekhaddal együtt.

Ami aztán még hiányzott a barátságból, azt csakhamar pótolta az a pár mázos üveggyöngy, bronzmütyürke, amit az öreg kormányos és négy fiatal társa szétosztogatott. A gyermekek is kaptak egy-egy simogatást vagy tréfás barackot göndör fekete fejükre.

Amikor a négy fiatal hajós látta, hogy a néger asszonyok nemigen tudják, mit kell kezdeni a csecsebecsékkel, megmutogatták nekik, miként ékesítsék nyakukat, ujjaikat, gömbölyű karjukat a talmi holmikkal. Az öreg kormányos nem valami jó szemmel nézte ezt a nagy buzgólkodást az Idegen asszonynépek körül.

– Vigyázz magadra, te tökfejű! – mordult mérgeset a közelében álló hajósra. – Még a végén a nyakunkba zúdítod ezt a feketére pörkölt pereputtyot!

Kár volt az aggodalmaskodásért. Az idegen föld fekete emberei nem ismerték a féltékenységet, s asszonyaik sem nagyon húzódoztak *a* barátságos idegenek elől.

Nem is ebből lett a baj, hanem olyasvalamiből, amire ingyen sem gondoltak volna, Ráadásul éppen az óvatos öreg kormányos okozta a galibát.

Már harmadnapja időztek Kirkufék a barátságos partokon. Értéktelen semmiségekért annyi gyümölcsöt, halat, húst s egyéb szükséges dolgot kaptak, hogy raktározhattak is belőle, amennyit csak nem féltettek a megromlástól. Egyik-másik fekete ember s furcsaforma asszony még a hajóikra is felmerészkedett. A tengerészek nem is igen bántották, inkább még csalogatták is őket. Különösen az asszonyféléket, s főleg a fiatalját. Pedig az öregebbje még kíváncsibb természetű volt…

Egy fülledt, meleg délutánon, amikor mindenki árnyékban hűsölt, az öreg kormányos is helyet keresett magának egy széles, haragoszöld levelű bokor tövében. Szeretett így egyedül heverészni, elmélkedni, morgolódni magában.

A bokor alól egy közeli halmocskára lehetett látni. A halmocska hátán szakasztott olyan kunyhó állott, mint a többi, csak éppen hogy úgy ki volt díszítve virággal, színes madártollakkal s körülrakosgatva csillámló kővel, mintha lakodalomba készült volna a gazdája. Csakhogy az öreg kormányos megfigyelte, hogy ezek a népek itten nemigen szoktak lakodalmazni, s még párosával sem élnek, hanem az egész együtt, úgyhogy azt sem lehet tudni, kinek ki az embere, s kinek ki az asszonya.

– Nana, talán tán ott lakik a szerecsen király vagy a fekete fáraó – tűnődött az öreg tengerész. – Süljön meg őfelsége a saját zsírjában, ha nem tolta közénk azt a fényesre szurkolt képét!

De csak nem hagyta nyugodni a kíváncsiság! Tovább morfondírozott, szokása szerint félhangosan:

– Furcsa, senki sem megy be, és nem jön ki onnan. Bár egy dárdást odaállíthatott volna, hogy lássa a becsületes ember, kivel van dolga. Eh, bánja a fene! Ha nem jött közénk, megyek, megnézem én őfelségét. Ha kell, még hajladozom is előtte. Nem látja meg senki a mieinkből… Megéri. Még úgysem láttam soha fekete királyt…

S úgy tett, amint mondta. Igaz, élőbb óvatosan körüljárta a kunyhót, mert ismeretlen helyen nem árt, ha az ember elővigyázatos.

Bent semmi zaj, mintha nem volna lakója a cifra kalibának.

Az öreg hajós csak egy-két pillanatig tétovázott. Aztán négy kézlábra ereszkedett, s bebújt az alacsony bejáraton. Amint szeme megszokta a

félhomályt, hát uramfia, mit látott?

A kunyhó teljesen üres volt, csak a közepén állott egy nagy mázas cserépfazék. Akkora, hogy akár két hajó tengerészeinek is lehetett volna hallevest főzni benne.

– Ilyen bolondot sem láttam – csóválta meg bozontos fejét az öreg hajós –, házat építeni egy üres fazéknak. Látszik, hogy nem tudják, mire való. Sebaj, nekünk éppen jó lesz!

Azzal fogta a szép, nagy edényt, s a falut megkerülve a hajó kikötőjébe ballagott vele. A parton heverésző legényekre messziről vidáman rikoltott:

– Hé, emberek! Ki szereti a hallevest? Fogjatok gyorsan valamit, mert ma nem sütünk, hanem főzünk!

Mire a közeledő este árnyékba borította a jövevények kikötőjét, a halleves ínycsiklandó illata már betöltötte a levegőt. A legények csendesen dalolgattak, jókedvűen tréfálkoztak, csipkelődtek, s közben megelégedett szívvel hallgatták a cifra fazék duruzsolását.

Aznap este első látogatójuk egy fiatal leány volt. Nyakában egész sor fényes, mázas cserépgyöngy hivalkodott. Lehet, hogy éppen azt a legényt kereste, aki a minap megajándékozta.

A vágott képű, torz arcú tengerészbe ütközött először, aki éppen rozsét gyűjtögetett a közeli bokrok között.

– Eszem azt a bekormozott, vastag ajkú képedet! – vigyorodott a leányra. – Csak nem engem keresel?

A leány is reá villantotta szép fehér fogait, s a szeme is ragyogott, de azért a tűz felé nézett, mint aki mást keres.

Arca egyszeriben rémült kifejezést öltött. Pergő nyelven csattogott, csárogott valamit.

A vágott képű matróz megvonta a vállát, és kacagásra gömbölyödött arccal szólt a megrémült leányhoz:

– Nem értem én, mit mondasz, gyönyörűségem! Gyere közelebb, súgjad a fülembe, hátha úgy szót értünk.

A leány azonban nem sokat adott a barátságos csalogatásra. Kezét a fejéhez kapta, s rémült sivalkodással elrohant a falu irányába.

Akkorra már Nabunézer közeledett feléjük. Bosszúsan nézett a tovarohanó leány után, s durván mordult torz arcú társára:

– Ebből megtanulhattad, te barom, hogy csak sötét éjszaka dugd a képedet fehérnép közelébe! Lásd, hogy megijesztetted a kicsikét – tette hozzá sajnálkozva.

Szegény vágottképű hiába bizonygatta, hogy a fekete virágszálat nem ő ijesztette meg, hanem a tűz körül látott valamit a lány, s attól ijedt meg.

Pedig igaza volt a rút arcú matróznak.

Nemsokára három bennszülött férfi közeledett az egyiptomiak táborához. Megállottak vagy húsz lépésre a tűztől, s izgatott, felháborodott hangon kiáltoztak a vendégek felé. Közben hadonásztak, mutogattak a fazékra. Félreérthetetlen jelekkel követelték vissza a cifra mázas jószágot. Különösen egy köpcös, lapított orrú, idősebb férfi erélyeskedett nagyon.

– Ne ugrálj – állott eléje az öreg kormányos –, nem visszük el, ne félj! Csak kölcsönvettük! Érted? Kölcsön! Visszakapjátok, ha megfő a leves! Addig nesze, ezt neked adom. – S egy bronzgyűrűt nyomott a fekete harcos markába.

De ez meg se nézte az ajándékot, hanem úgy vágta a cimboráló idegen arcába, hogy ugyancsak sajgott a helye.

– Hej, az apád rózsás hajnalát! – horkant fel a vén hajós, s egy pillanat alatt kihúzta övéből hosszú tengerészkését.

A többiek is azon szent minutában talpra ugrottak. De nem került sor harcra, mert a három néger úgy elszelelt, mintha ott sem lett volna.

– Most már semmiképpen sem adjuk vissza a fazekat – szólalt meg Kirkuf is határozott, csendes hangon, mikor a kavarodás után a hangulat lecsillapodott. – Egyébként már régóta nézem ezt a fazekat. Ilyent csak arra felénk csinálnak, Onban s az Oir-tenger partján. Vajon hogyan került ez ide?

– A tenger nem sodorhatta el olyan messziről, ahonnan mi jövünk – válaszolta eltűnődve Ahlmefit hadnagy, de lelkes, fiatal arcán látszott, hogy már ő is elgondolkozott a fazék dolgán. – Nem eshetett másként, csak úgy, hogy itt már előttünk is jártak hazánkfiai hajósok…

– Az pedig nem lehetett más, csak a híres-neves Urdudu, a fáraó három hajójának parancsoló hadnagya. Róla van megírva, hogy régen, amikor még a legöregebb sem élt közülünk, ezen az úton indult el Punt ország felé. De aztán számos hónap múlva dolgavégezetlen hazatért. Úgy látszik, csak idáig jutott…

Kirkuf úgy hangsúlyozta azt a “csak” szócskát, hogy abból mindenki megérthette: ők pedig nem hátrálnak, hanem mennek tovább, rendületlenül előre.

Aznap este más látogatójuk nem volt. Sem férfi, sem asszony. A hajósok csendben dudorásztak, vagy a puha fűben elnyújtózkodtak, *s* úgy bámulták a fejük felett szikrázó csillagokat.

Itt még a csillagok is másképp ragyogtak felettük, de ez nem rémítette szívüket, mert benne van az Urduduról szóló írásban, amiről Kirkuf annyit mesélt, hogy errefelé nem olyan a csillagok járása, mint odahaza.

Egyszer csak az éjszaka csendjét dobszó verte fel. Mintha nagy, üres hordót döngettek volna husánggal… Még távolabbról talán válaszoltak is rá… De lehet, hogy csak az első visszhangzóit.

– Úgy látszik, a komák a fazekat gyászolják – vélekedett egy Juub nevű karcsú legény, aki mindig a kormányos körül csellengett, mivelhogy földije is

volt az öregnek, meg aztán tanulni is lehetett tőle sokat. Az őszülő hajós pedig oktatta is szorgalmasan ifjú földijét. Hadd váljék derék tengerész belőle!

Reggel, alighogy megvirradt, ismét megjött az a három néger, akiket az este olyan szépen megugrattak. Ez alkalommal még erőszakosabbak voltak, mint az előző nap. Igaz, hogy a jövevények is megkutyálták magukat, s Kirkuf parancsa szerint nem adták a fazekat. Ne lássa ez a csóré pereputty, hogy ők engednek az erőszaknak!

Végül is a három fekete közül a legmerészebb a fazékhoz lépett, s rátette a kezét, hogy visszavegye.

Ebben a pillanatban Juub a vakmerő harcoshoz ugrott, s úgy taszította mellbe, hogy az menten hanyatt vágódott. De nem sokáig örülhetett a győzelmének, mert a felbuktatott néger egyik társa előtte termett, s mint a villám, döfte meg hosszú, hegyes lándzsájával. Az égetett lándzsahegy Juub mellén ment be, és a hátán jött ki.

– Hej, az anyátok keservét! – ugrott oda az öreg-kormányos, de akkor már talpon volt az egész tábor. Villogtak a hosszú tengerészkések, s a három támadóból kettő a porondon maradt. Csak a harmadiknak sikerült nagyokat rikoltva kereket oldania.

Rikoltozására mintha minden bokor, minden árnyék megelevenedett volna. Fekete harcosok tucatjai özönlöttek a kikötő felé. Még szerencse, hogy összevissza, minden megfontolt terv nélkül rohamozták meg az egyiptomiak táborát.

A jövevények viszont messzire hordó nyilakkal, villogó késekkel hidegvérűen védekeztek, és szép rendben hátráltak hajóik felé.

Csak azért is! Vitték magukkal a mázas fazekat is…

Szegény Juubon kívül még két emberük maradt a porondon, és sok közülük sebesen, zúzódottan érkezett vissza hajójára.

Igaz, hogy a négerek közül több mint egy tucat felbukott, s vagy háromszor annyi véresen hátrált meg a fölényes fegyverzetű ellenség elől. De “voltak elegen, akik a vízbe ugrottak, és a hajókig követték a kemény öklű idegeneket.

Sőt egy karcsú, jókötésű fekete legény még a vezérhajó korlátján is átvetette magát. Hatan is reárohantak, hogy végezzenek vele.

Kirkuf messze csengő hangja állította meg őket:

– Ne öljétek meg! Élve fogjátok el!

Ahol annyian estek egyre, nem volt nehéz végrehajtani a parancsot. Pár pillanat múlva a szerencsétlen néger már hiába forgatta nagy, rémült szemeit, mert a kérlelhetetlen kötél úgy körülcsavarta meztelen testét, hogy még szusszanni is alig tudott tőle.

Árbocrúdhoz kötötten jól láthatta, hogy miként villan a fejsze s csap le a megfeszülő kötelekre. A kötelek elpattantak, s a nagy ingó-ringó alkotmányok

megindultak a folyó árján lefelé, amerre a végtelen kék víz fodros hullámai hazája partján törtek meg szelíden. A fekete fogoly lehajtotta fejét, és lehunyta sötét pilláit, mint aki nem mer szembenézni ismeretlen sorsával…

Kormos, így nevezték el foglyukat Kirkuf hajósai, lassacskán “megszelídült”. Először csak az ennivalót és a vizet fogadta el rabtartói kezéből. Később a tengerészek nyelvén is megtanult néhány szót. Végül derék, bátor cimbora vált belőle, s bizony nem bánta meg Kirkuf, hogy megvédte életét.

Tőle tudták meg aztán a fáraó tengerészei, hogy mi a zsákmány fazék titka.

Kormos szerint a cifra mázas jószág régebbi a fáknál, ősibb a hegyeknél, még a víznél s a csillagos égnél is öregebb, mert olyan nem volt, hogy a fazék ne lett volna. A fazék mindennek parancsol: a szélnek, esőnek, meg a napnak is. Nem is volt szabad hozzányúlnia senkinek, egy ember kivételével, akit “a legerősebb gyermekének” neveztek nemcsak a Kormos falujában, hanem végig a folyó partján s bent az erdőben is, ahol csak emberek laktak.

Ha sokat esett az eső, vagy éppen szárazság volt, “a legerősebb gyermeke” hátára kötötte a fazekat, és végigjárta a falvakat mind, hogy lássa “a legerősebb”, vagyis a fazék, milyen siralmas állapotban vannak a hívei.

– Erre aztán minden jó lett ugye? – kérdezte meg hirtelen az öreg kormányos, de szeme sarkában huncut fények csillogtak.

– Nem mindig – rázta meg fejét Kormos –, mikor fekete ember rossz, “legerősebb” is rossz. Fekete ember nem ad “legerősebb gyermekének” elég sok-sok enni, meg ami kell nekije, legerősebb nem adja eső. Bezony!

– “Bezony” – utánozta az öreg kormányos Kormos hanglejtését kajánul –, a fáraó hajósai elcsórták “legerősebbet”, s ott maradt szegény kis árvája tatuka nélkül. Nincs mit a hátára kötni. Felkopik az álla! “Bezony!”

Kacagott, aki hallotta ezt *a* mókás párbeszédet, s attól a naptól kezdve mindent, ami a pókhasú mázas edényből kikerült, még a megsavanyodott, “hideg kölest is “isteni eledelnek” titulálták Kirkuf vidám legényei.

Csak az öreg kormányos elmélkedett néha, amikor pillantása a magas tisztséget viselt edényre “esett.

– Lám csak, isten lett belőle, mert olyan népek közé került, akik nem ismerték őszentségét. úgy látszik, az a mindenható, amit nem ismerünk, mert aminek tudjuk a természetjét, azzal már csak komázunk…

XI. FEJEZET,

amelyben kiderül, hogy még a kegyetlen Végzet isten is csak azt sújtja, aki fut előle, de meghátrál a férfiszív bátorsága elől

Meg sem rezdült a kormánylapát Kirkuf öreg hajósa kezében. A *Szibu-en-száh* a büszke vezérbárka vonalnyi pontossággal tartotta a szárazföld felőli távolságot. Igaz, hogy ehhez nem kellett különösebb hajósművészet, mert az erdő borította partvidék olyan egyenes volt, mintha mérőzsinórral húzták volna meg a szegélyét. Sehol egy pirinyóka behajlás, öblöcske, ahol meg lehetett volna állapodni. Pedig erre már igen nagy szükség lett volna, hiszen a fekete emberek folyóját immár közel húsz napja, hogy a hátuk mögött hagyták, s azóta ha ki is kötöttek, mindig csak a nyílt partok mentén tehették. Még tiszta szerencse, hogy a tenger ezalatt egyszer sem háborgott, s így a fáraó hajósainak nem volt szükségük jól védett kikötőre. De hát csak aggasztó dolog ilyen átkozott, végtelen egyenes part mentén hajózni!

Kirkuf arcán is mintha ez az aggodalom tükröződött volna. Napok óta szavát sem lehetett hallani, csak állott összevont szemöldökökkel a parancsnoki helyen, s hol a szeme előtt sikló *Kheper-Rát* figyelte, hol az úttörő hajócskát! Rá *isten bogárkájának* karcsú árbocán csak nem jelent meg a khartamusszal pirosított lobogó, ami végre a biztos kikötőt jelentette volna.

A vezér még egyszer végignézett az elől-hátul elterülő vízsivatagon, aztán anélkül, hogy egyetlen pillantásra is méltatta volna az egyhangú partokat, leszállott a hajó orrából, s egyenesen a farrészbe tartott, ahol az öreg kormányos végezte egyhangú munkáját.

– Na, öreg, mit gondolsz?

– Mindenféle bolondot, uram – vonta meg vállát a sokat tapasztalt hajós. – Egyszer ennek Is csak vége szakad – bökött fejével a part felé.

– Én is úgy vélem – bólintott Kirkuf. – De lehet, hogy hamarabb jutunk kikötőbe, mint Punt országba.

– Punt ország, Punt ország! – dohogott az öreg. – Ezek a népek itt nem valami nagy gazdagsággal dicsekednek. Ne vedd rossz néven, uram, de mikor én először megpillantottam őket, bizony arra gondoltam: “Na, Punt ország, ne neked, kiesett a feneked!” Merthogy olyan hiábavaló dolog errefelé keresni valami aranyban, fűszerben gazdag birodalmat, mint vizet töltögetni egy dézsába, amelyiknek előbb kiütötték a fenekét, itt meggazdagodni ugyan egyikünk sem fog, de olyanokat látunk, amit még hajósember nem látott. Azért hát csak menjünk, amíg lehet!

– Csak a tenger el ne fogyjon, öreg! – nevetett Kirkuf. Mi megyünk is, ne

félj!

– Nem fogy az el, uram, soha! Igazi hajósnak ez a reménye.

– Jó, jó – vidult fel Kirkuf a bátor beszédre –, de közben enni is kéne valamit. Attól tartok, hogy a kölesnek meg az árpának hamarabb végére érünk, mint ennek az útnak.

– Csak föld legyen, uram! Vetünk s aratunk. Az időnkből futja.

– Én is erre gondoltam – bólintott a vezér, *s azzal* már indult is vissza őrhelye felé.

– Hadnagy uram!

– Nos? – fordult meg Kirkuf.

– Mondanék valamit, ha nem venné rossz néven – simogatta meg ritkás szakállát az öreg kormányos.

– Csak ki vele!

– Ha közelebb jönnél, uram…

Kirkuf a kormányrúd mellé lépett. Az öreg hajós pedig közel hajolt a füléhez, s mint a szél, hol erősebben, hol halkabban suttogóra fogta a hangját.

– Nekünk, egyszerű hajósoknak, tudjuk, nem szabad beleszólni a tekintélyes hadnagy urak dolgába. Bocsáss meg, uram, ha vétek szavaimmal, de már a legények is sutyorásszák… Ott a *Krokodilon, a* Nabunézer hadnagy hajóján nem jól mennek a dolgok… Az emberek mozgolódnak, s Nabunézer úr még biztatja is őket… s mind a szemetje gyűlt ott össze a népnek. Csak Bába s a két pajomi a te embered ottan, uram!

– Azért kerülik még a pillantásomat is – mordult fel bosszúsan Kirkuf.

– Nem akarják elveszteni a Nabunézer hadnagy úr bizalmát. Mert aki szeret téged, azt a hadnagy úr gyűlöli. Ezt jól vedd az eszedbe, uram! Bába az én számmal üzeni, s te is üzenhetsz neki az én számon keresztül: szórd szét őket, uram, míg nem késő!

– Nem akarok kovászt minden hajóra, hogy megrontsa az egész legénységet. De azért jól tetted, hogy szóltál…

– Hahó! Kikötő!

Kirkuf a főárbocra pillantott. Az őrt álló matróz kiáltozott, s messze előremutatott hadonászó jobb karjával.

A szanaszét üldögélő, heverésző legények is talpra szöktek, s mindenki a mellvédekre tolongott, hogy minél hamarabb megpillanthassa a várva várt kikötőt.

Kirkuf a hajó orrába sietett, s gyors, rugalmas szökelléssel a parancsnoki helyre pattant. Igen, semmi kétség. A *Kheper-Ra* keresztbe állott, orral a szárazföldnek, és főárbocán, mint valami örömtűz lángja, úgy lobogott a kikötőt jelző piros zászló.

Kora délután már az egész flotta egy széles, sárgán iszapos színű folyó

torkolatában állott. De szerencsétlenségükre a szél iránya megváltozott, s ez jócskán megnehezítette a behatolást.

Kirkuf parancsot adott, hogy a *Kheper-Ra* kísérelje meg először rézsűt irányban, ha lehet, akár hét-nyolcszáz lépésnyit árral szemben benyomulni.

Ahlmefit hadnagy maga állott a kormánylapáthoz, s a kicsi bárkának nemsokára csak az árboccsúcsa látszott ki egy homokos dombhát mögül. A négy hajó legénysége megéljenezte a nagyszerű hajósbravúrt.

Nehmeth hadnagy, a *Khonsu-nu-mu,* a *Vízi futó* parancsolója azonban tölcsért formált a tenyeréből, s úgy bömbölte túl az élénk zsivajt:

– Patkány legyek, ha nem megyek feljebb! Ide nézzetek! – S azzal a kormányrúdhoz ugrott.

– Egy tömlő bor annak a hajónak, amelyik legtovább jut! – dördült vissza Kirkuf hangja. – Jól vigyázz, öreg! – kiáltott aztán a saját kormányosa felé.

– Meglesz, uram – köpött markába a vén tengerész, és erélyeset fordított a hosszú lapáton.

A versenyzési láz minden hajóra átragadt. A legények nagyokat kurjantottak, s a hajók a kedvezőtlen szél ellenére pazarul siklottak fel a lassú ár ellenében.

Csak a *Krokodilt* érte egy kis baleset. Túlságosan ferdén vette az irányt, s vagy négyszáz lépésre a torkolattól már partot is ért, pedig még a nehéz, lassú mozgású *Vízi óriás* is majdnem ezer lépést nyomult befelé.

Az Erős *krokodil* kudarcának még jobban örültek a legények, mint saját sikerüknek, mert a híres, erős hajót maga Nabunézer kormányozta. A nagymellű, idegen hadnagy pedig nem nagy népszerűségnek örvendett Kirkuf hajósnépe között.

Kirkuf úgy határozott, hogy a Krokodil maradjon ott reggelig. Majd másnap felvontatják valahogy a többihez.

Aznap már nem volt idejük sem halászni, sem vadászni. Ettek, ami volt, s tüzet is csak azért raktak, hogy a füst elhessegesse a szúnyogokat, *s* távol tartsa a ragadozókat, ha vannak errefelé.

Távolról, a folyó torkolata felől árván pislákolt feléjük még egy tábortűz fénye: a Krokodil legénységéé.

Reggel tíz legény kíséretében Nehmeth hadnagyot küldte Kirkuf, hogy segítsenek felvontatni a torkolatban vesztegló Krokodilt, A kis csapat azonban, alighogy felkapaszkodott arra a dombhátra, amely elzárta a tenger felőli kilátást, megtorpant, *a* hosszasan szemlélődni kezdtek valamennyien. De bármennyire is erőltették szemüket, az Erős krokodilt nem látták sehol. úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

– Ki tudja, milyen vidékre értünk? – tűnődött el jóhiszeműen a becsületes hadnagy. – Lehet, hogy boszorkányos káprázatok csalják szemünket, vagy

valami baj érhette Nabunézeréket. Eredj, fiam – fordult egy legényhez –, jelentsd Kirkuf nagyságos úrnak, amit észleltünk. Mi pedig folytassuk utunkat, amíg oda nem érünk, ahol tegnap este a Krokodil vesztegelt.

Alig kétszáz lépés után, a parttól nem messze, sűrű, lehajló ágú bokrok között bujkálva Nehmeth hadnagy majd átesett egy élettelen emberi testen. De csak egy pillanatig tartott meghőkölése, s máris lehajolt a holtan heverő emberhez. Semmi kétség! Az egyik pajomi legény volt, a Nabunézer hajójáról.

Vastag szálú, szakállas nyílvessző találta el hátulról, a szíve táján. Nem kínlódott sokat. De aki meglőtte, biztos akart lenni a dolgában, s úgy összevissza szurkálta a hasát, a mellét, hogy tíz emberélet is kiszállhatott volna annyi likon.

Mire a hadnagy mindezt megvizsgálhatta, már hatan-heten is ott álldogáltak körülötte, s néma borzadállyal szemlélték szörnyen megcsúfolt társukat.

– Egyiptomi nyílvessző ölte meg! Ez a mifajta vesszőnk! – mondogatták egyszerre többen is, amint szívük rettegése csillapult egy kissé.

– Árulás ölte meg! – kiáltott dühösen egy ifjú pajomi hajós.

– Vagy ő volt áruló – vonta meg a vállát egy tagbaszakadt deltavidéki.

– Egy pajomi sohasem lesz áruló! – kiáltotta vissza villogó szemekkel az ifjú tengerész. – S ugyan kit árult volna el itten?

– Csillapodjatok! – emelte magasba a karját Nehmeth hadnagy. – Ezt a legényt takarjátok le lombokkal, s aztán menjünk tovább.

– Hahó! Ide gyertek! – kiáltott messzebbről egy távolabb cserkésző tengerész. – Siessetek ide!

Szegény elesettet valamennyien otthagyták, s futottak izgatottan a hang irányába.

– Bába fekszik itten! – mutatott felhevültén egy bokor alá az, aki kiáltott. – Két nyílvessző is találta! Még él! Gyertek gyorsan!

Nehmeth hadnagy hirtelen nyisszantással lemetszette a vesszők szakállas hegyét, és erélyes, ügyes rántással vonta ki a sebből mindkettőt. Aztán ágakból hordágyat rögtönöztek, s ügyelve, hogy sok rázkódás ne érje, ráhelyezték az ifjú pajomi alig pihegő testét.

Az Erős *krokodil* eltűnésével már senki sem törődött. Majdnem a bizonyosság erejével sejtették, hogy Nabunézer rongy népével együtt megszökött, s most már északnak vitorlázik…

Bába számára enyhet adó sátrat róttak össze a hajók nagy, ökörbőr vitorláiból, és maga Kirkuf kuporodott melléje, hogy lélegzetfojtó aggodalommal lesse fiatal földije el-elakadó pihegését.

Közben Nehmeth hadnagy kis csapata átvizsgálta a *Krokodil* elhagyott kikötőjét. Nemsokára rátaláltak a harmadik pajomi legény kegyetlenül

megcsonkított holttestére. Fülét levágták, orrát lemetszették, s a szemét kiszúrták Nabunézer gazfickói.

– Te átkozott idegen! – rázta meg öklét a hadnagy. – Ráismerek ebből szíved indulatjára!

Aztán egy nagy, széles levelű fa gallyait lemetszette, szemfedőt csinált belőlük, és eltakarta a szerencsétlen ifjú arcát s véres, összeszurkált, megtaposott testét.

Délfelé Bába alig hallható hangon vizet kért, s pár pici kortyot ivott az edényből, amit Kirkuf tartott a szájához. A borral savanyított ital kissé felüdítette. Kinyitotta a szemét. Magához tért.

Ajka között alig hallhatóan suttogott valamit, de olyan halkan, hogy Kirkuf csak ha közel hajolt, érthetett meg pár szófoszlányt abból, amit Bába mondani akart:

–… este mondta Nabunézer… a tűznél… hogy… hogy szökjünk meg… Intettem Jóónak… felment a *Krokodilra,* hogy léket vágjon a fenekére… hiába… mi, pajomiak nem… soha…

Bába ereje elfogyott, pillái lecsukódtak, *s* nem is pattintotta fel őket soha többé más, csak az üvegszemű halál…

Másnap reggel, amíg a pajomi legények Bábát is másik két földije mellé temették, Kirkuf elé állott a három hajó parancsoló hadnagya. Ra-dámuth, a legöregebb hadnagy beszélt mindnyájuk nevében:

– Három pajomi társunk vére bosszúért kiált az égre! A vér vért kíván! Az árulás bére: halál! Így tudom én, uram, legöregebb tiszted, így tudja minden becsületes legényünk. A bosszú forralja mindnyájunk vérét. Másfél napi egérút semmi. Utolérjük s vízbe fojtjuk a patkányokat, uram!

– Öreg Ra-dámuth, drága barátaim! Üljetek le, s hallgassatok meg engem. Döntsünk aztán higgadtan, a fáraó tisztjeihez méltó módon!

A három hadnagy leült egymás mellé a zöld gyepre, Kirkuffal szemben. Komor, várakozó pillantásukat a vezérre függesztették. Az beszélni kezdett:

– Nem tudom, miként van, de érzem, hogy nincs nagyobb titok az emberi szívnél. Az enyémben két lélek lakozik. Bármi történjék, az egyik mindig azt mondja, hogy “ne! ne!”, a másik pedig azt, hogy “igen! igen!”. Mikor útnak indultunk, én is megkérdeztem az én szívemet: “Punt ország vagy a pajomi flotta parancsnokolása?” “Viharzó, ismeretlen tengerek vagy kedvesem ölelő karja?” – és megvívta szívem az ő harcát, s azóta efelől sohasem kérdeztem meg őt. Már hónapok teltek el azóta, hogy tudom: erre nincs Punt ország, csak ismeretlen partok s még ruházatuk sincs fekete emberek. S akkor megkérdeztem az én szívemet: “Punt ország, amperre nincs, vagy a fáraó őkegyelmének parancsa, ami van?” “Vissza vagy előre?” – és úgy döntöttem, hogy arra a hangra hallgatok, amelyik azt mondta nékem: “Előre, csak

“előre!” Az igazi tengerész legyőzi szíve gyengeségét, mert az a legnagyobb győzelem, amit férfi csak arathat… az igazi hajósnak örök dicsőség látni s felkutatni az ismeretlen partokat! És azóta élek, mert él bennem szívem parancsa…, – A mi hűségünkben sem bízol már, uram! – kiáltott kigyúlt orcával, megbántott szívvel Ahlmefit hadnagy, és Kirkuf azon vette észre magát, hogy három hűséges szempár tekintete keresi maga elé meredő pillantását. Reájuk nézett ő is úgy, ahogy csak férfiak szoktak nézni a nehéz döntés órájában.

– Ez idáig nem tudtam, hogy mi lakozik a ti szívetekben. Honnan is tudhattam volna? Kora ifjúságomtól megtanultam, hogy van, aki parancsol, és van, aki engedelmeskedik. De ez nem hadi vállalkozás. Tudni akarom, mi bujkál az emberek szívében! Aki velem jön, kényszer nélkül tegye! Szívem vérzik, és szemem könnyezik gáládul meggyilkolt földijeimért, de hajót nem adok Nabunézer üldözésére! A *Vézár-meseh* bordázatánál egyik hajómé sem erősebb, s ott mindenik gazfickó tudja, hogy életéért harcol. Sokat vesztenénk, s én mondtam már, feleim, hogy bennem a fáraó parancsa él, és más semmi. Szólottam.

Hosszú, néma csend szakadt a társaságra, amit rekedt, megilletődött hangon Nehmeth hadnagy tört meg:

– Arra gondoltál-e, uram, hogy mi lesz velünk, ha ezután büntetlenül szökhetik, akinek éppen kedve szottyan?

– Gondoltam – bólintott Kirkuf határozottan. – Elmentek, és megmondjátok az egész hajósnépnek, hogy aki nem akar velünk jönni, hazamehet. A te hajódat szemeltem ki erre a célra. A *Vízi* futónál gyorsabb egyik sincs a flottában. Hamar otthon lesz, aki arra száll. Mondjátok meg azt is, hogy én sem tudok semmit… Nem tudom, mi vár ránk ezután, s csak az jöjjön aki az életét teszi erre az útra talán semmiért…

Délre már felszerelten, élelemmel és ivóvízzel jól ellátva; indulásra készen állott a *Vízi futó.* De eltelt három nap, és senki se jelentkezett a fedélzetére. Inkább minden ember azért törte magát, hogy minél nagyobb földdarabot tisztíthasson meg a bozóttól. Legyen hová árpát, kölest vetni a további útra!

Negyedik nap reggel Nehmeth hadnagy parancsot adott, s a fürge legények, még fél nap sem telt belé, leszerelték a *Vízi futót.*

Ötödik nap reggel pedig fekete fellegek borították el az északi égboltot, s olyan vihar támadt, amilyenre még a legöregebb hajósok sem emlékeztek. És tíz nap, tíz éjjel nem csökkent a szél ereje, s villámlott, dörgött, hogy még a biztos kikötőben is beleremegett a bátor tengerészek szíve.

Végzet isten fekete szárnyú angyalai, akiktől annyira félt Nabunézer, most ott repkedtek valahol az Erős *krokodil* árboca körül.

Kirkuf emberei, ha rájuk gondoltak, tudták, hogy hiába a hajó erős

bordázata, a kikötő nélküli partok mentében nincsen menekvés… És szívükben megnyugodtak, mert igazságosnak találták a kegyetlen istenek döntését.

XII. FEJEZET,

amelyben Kirkuf *vezet* megsérti az isteneket, de azért Rá isten szeretettel veszi ölébe az egyiptomiak négy apró hajóját

Kirkuf, amint a hatalmas vihar tíz rémítő napja s ugyanannyi, borzalmat keltő éjszakája elmúlott, a három pajomi legény sírja fölé jókora homokkő sziklákból embernyi magas gúlát hordatott, s így megadta a legnagyobb tiszteletét, ami hite szerint embert csak érhetett: sziklák védelmezték testét, amely háborítatlanul megvárhatta lelke visszaszálltát, a feltámadást.

Most pedig, az utolsó éjszakán, amit a "Három pajomi hajós"-ról elnevezett parton töltöttek, Kirkuf ott virrasztott elesett társai sírjánál. Mellette heverésztek többi földijei is: az életben maradt pajomi bárkások. Csendes, duruzsoló hangon mesélgették egymásnak elesett társaik egykori tetteit; nagyokat és aprókat egyaránt.

Közben felemlegették a hazai tájat, az otthon maradiakat, s szívüket megmelegítették a távolság aranyozta emlékek.

Éjfél felé lassacskán kifogytak a szóból. Ki a maga gondolataival foglalkozott, ki pedig csendesen bóbiskolt.

Kirkuf hanyatt heveredett a dús fűben, és a csillagos eget nézegette. Mint igáéi tengerész, nemcsak gyönyörködni szokott az örök fények sziporkázó ezreiben, hanem tájékozódni is próbált közöttük.

Annyi álmatlanul töltött éjszaka után most már tudta, hogy bár ezen a messze földön még az ég is idegen, és a sok ezer csillag közül egyet sem fedezett fel, amelyik szerint tájékozódni lehetne, mégis van valami közös, megnyugtató azonosság az itteni csillagok járása és az ottaniaké között: ha másképpen is, de mindig ugyanott, eleve tudható sorban gyúltak ki ezek az égi fények is. Itt is örök törvények parancsának engedelmeskedett a nagy, fekete égbolt minden fényparánya.

Vajon emberi sorsunk semmi más, csak törékeny játékszer a kiszámíthatatlan akaratú és végzetes hatalmú istenek kezében? – mélázott el szokatlan módon a fáraó immár csak négy hajójának parancsoló hadnagya. – Nem lehet! Nem lehet! – rázta meg sűrű, fekete üstökét. – A férfibecsület és erő előtt még az istenek is meg kell hogy hajoljanak. Lám csak, a gaz Nabunézer megingott, amikor látta, hogy innen mi is csak olyan csórén kerülünk haza, mint e földek lakói. Azóta bizonnyal halak eledelévé vált felpuffadt teste, vagy az erdők vadjai tépték széjjel, ha az elhagyott partokra vetették a haragvó hullámok… És mi? Gazdag termést takarítottunk be. Van árpánk, kölesünk jó esztendőre való, s húsunk több is, mint amennyi kéne…

Ráadásul ennek a folyónak homokjából annyi aranyport mostunk ki, hogy már az is lesz valami odahaza…

Lám csak, még ez a napszínű drágaság is ahhoz húz, aki nem lohol utána, csak éppen a kezét nyújtja érte, ha a közelébe kerül…

A hold kék-ezüst fénye bederengte a tájat, Kirkuf büszke pillantását végighordozta a fémesen csillogó folyón, a hosszasan megpihentette a négy büszke hajó karcsún sötétlő körvonalain.

Mi erősebb a tenger viharánál? Az emberkéz ácsolta hajók bordája. Mi erősebb a hajók bordájánál? Az acélos férfikar szorítása. Mi hatalmasabb a végzetnél? A férfiszív akarata, állhatatossága és bátorsága!

A fáraó hadnagya beleremegett a merész gondolatba. Jaj, ki ne hívja a bosszúálló istenek haragját! De azért bármint is akarta, nem tudta elhessegetni magától a büszke eszméket.

S mit tehetett volna egyebet? Reggel, indulás előtt nagy hálaáldozatot mutatott be az összes isteneknek. Szíve mélyén remélte, hogy az áldozati tüzek sűrű füstgomolyai majd csak eltakarják valahogy szíve háborgó érzéseit a vizslaszemű, féltékeny istenek pillantása elől.

Szép tiszta volt az ég. A füst egyenest a magasba szállott, s ezt jó jelnek vették Kirkuf hajósai, így vidám szívvel feszítettek vitorlát, s hagyták hátuk mögött a kikötőt, amely pedig olyan gazdag bőkezűséggel osztogatta kincseit.

Pár hét múlva észrevették, hogy a partvidék következetesen Jobbra fordul, és a délutáni nap erősen a szemükbe süt. Napnyugtának haladtak immár, nem délnek.

Aztán megkerültek egy nagy, fekete, sziklás hegytömböt, s a karaván majdnem egészen északnak kanyarodott. Túl a nagy, sötét kőtömbön apró sziget állott, s a sziget előtt magas, meredek oldalaktól védett, mély öböl. Nagyszerű kikötő akár száz hajónak is, ha lett volna annyi.

Innentől kezdve immár szemmel láthatólag is megváltozott útjuk iránya, és ezért a nagy sziklafokot elnevezték “Déli határ”-nak, a kitűnő kikötőt pedig “Rá isten ölének”.

A hosszú, kemény út után Kirkuf úgy határozott, hogy itt, a “Déli határ”-on kiadós pihenőt tartanak, hadd legyen erejük a továbbutazásra. A partvidék itt is teljesen lakatlan volt. Magas, fűborította mezők, bokros területek s ritka fás ligetek váltogatták egymást.

Az állatvilág viszont nagyon szegényesnek mutatkozott, Hur-shunak s néhány szemfüles vadásztársának ugyancsak kellett ügyeskednie, hogy némi friss vadhússal elláthassák jó étvágyú társaikat. Szerencsére a tenger itt is bőkezűen osztogatta kincseit. Halhús és puha testű kagyló akadt, amennyi kellett, s mivel a hajók tömve voltak gabonával, panaszra nem lehetett oka senkinek.

Emellett a szegényes partok olyan kincsekben bővelkedtek, amelyekből nem lehetett ugyan meggazdagodni, de gyönyörködni bennük annál inkább: a füves mezőket, mint valami ékes-pompás szőnyeget, úgy cifrázta, hímezte millió és millió szebbnél szebb virág.

Bokrétás, csokros, tölcséres, koszorús, piros, kék, sárga, rózsaszín csodával volt telehintve minden mező, minden liget, amerre csak a szem ellátott.

Kirkufék el is nevezték ezt a földet az “Istenek virágoskertjé”-nek, és gyűjtöttek, szedegettek annyi magot, gumót, gyökeret, amennyit csak lehetett, hogy majd otthon is szaporíthassák ennek a világ végi tartománynak pazar szép ajándékait.

Deszkavégekből még ládákat is kalapáltak össze, s megtöltvén földdel, a legszebb virágokból többet átültettek beléjük.

Ha lehet, úgy vigyék haza őket, amint itten virítanak.

Így aztán zavartalanul és nagyon kellemes munkával teltek napjaik. Mikor vagy húsz nap múlva Kirkuf parancsot adott az indulásra, a legények szíve szinte fájt,, hogy el kellett hagyniuk ezt a kedves, békés tájat és a jól védett öblöt, amely méltán rászolgált a nevére, mert úgy érezték magukat lágyan ölelő karjaiban, mint valami jóságos istenasszony puha ölén.

XIII. FEJEZET,

amelyben kiderül, hogy Kormos is van olyan legény, mint a többiek, és közben a fáraó hajói “Tele bendő” kikötőjébe érkeznek

Ismét mintha vonalzóval húzták volna meg a part peremét. Sehol egy öblöcske, sehol egy behajlás, sehol egy picinyke folyótorkolat, ahol a biztonság némi reményével meg lehetett volna állapodni. És ami még keservesebb: a szikkadt partokon alig-alig lehetett ivóvízre bukkanni, és néha-néha a szomján pusztulás réme rajzolódott a hajósok szeme elé.

Közben aggódó pillantásokkal állandóan az égboltot kémlelték: távoli felhők, felszálló párák, hirtelen fuvallatok vajon nem közeledő vihar előjelei-e? Mert azzal mindnyájan tisztában voltak, hogy az öböltelen partok mentén, ha kitör az égiháború, végük van.

Komoran s most már szorongó szívvel néztek a jövő elé.

Csak három ember arcán tükröződött örökké szilárd, rendíthetetlen nyugalom: Kirkufén, az öreg kormányosén és Kormosén.

A fekete cimbora már nemcsak beszélni tudott ügyesen az egyiptomiak nyelvén, de gyorsan és szívesen elsajátította mindazt, amit egy tengerésznek csak tudnia kellett. Nála fürgébben már szinte senki sem kúszott a főárbocra, pillanatok alatt tudott vitorlát bontani, és első volt, ha vízbe kellett ugrani, hogy a hajót kikössék.

De szerencséje is volt a fekete legénynek! Mióta akarata ellenére a hajón marasztalták, a tenger mindig csak az előnyösebbik oldaláról mutatkozott, s így a tudatlanok derűjével szemlélte társai aggodalmát. Miért is félt volna, amikor legfőbb védnöke, az öreg kormányos sem aggodalmaskodott sokat, sőt többet mókázott, csipkelődött, mint máskor:

– Mondd, Kormos, mit csinálnál, ha a főárboc kétszer olyan hosszú volna?

– Akkor is Kormos felmászol a tetejébe.

– De akkor pont kétszer annyit kellene másszál, igaz?

– Kétszer annyi, kétszer annyi! Igen, Igen! – integetett, s villogtatta fehér fogait a néger fiú, hogy nemcsak megértett mindent, de meg is tenné, ha éppen kéne.

– Hát akkor mi volna, ha te csak félakkora volnál, mint most, az árboc pedig kétannyi, mint a miénk?

Kormos összeráncolta a homlokát, és hosszasan gondolkozott a nehéz feladaton, végül is elszontyolodottan rázta meg a fejét.

– Nem tudok… nem… nem…

– Hát négyannyit másznál, te buta! – kacagott nagyot az öreg kormányos,

és hüvelykjét a tenyere mögé rejtve, magasba tartotta négy másik ujját.

Az öreggel kacagott minden hajós. Még Kirkuf is elmosolyodott az együgyű tréfán, amit az öreg kormányos figurás előadása s a mindjobban belezavarodó Kormos aggodalmas pillogása tett igazából nevetségessé. Lehet, hogy el is pirult szegény fiú, csak ez nem látszott meg rajta, mert a piros nem festi a feketét.

– Nem értek, mit mondasz, öreg hajós… lehet okos… lehet csúfolja szegény Kormos. De annyit tudja, hogy Kormos akármilyen kicsi, árbocrúd akármilyen hosszú. Kormos addig mászna felfelé, amíg végére érje!

– Ez a beszéd, fiam! – csapott a fekete legény vállára Kirkuf öreg kormányosa. – Így beszél az igazi tengerész! Na, most magyarázd meg szépen ezeknek a mafláknak, akik itt kiröhögtek, hogy ha kétszer olyan hosszú volna ez az átkozott, egyenes part, és a mi hajóink kétszer olyan kicsinyek is, akkor is a végére érnénk egyszer!

Ettől a pillanattól kezdve már senki sem kacagott Kormoson, akinek fekete mellkasában éppen olyan piros emberi szív dobogott, mint bajtársai bordái alatt. Ez a piros, meleg emberi szív pedig most büszkén dalolt, s megtelt túlcsorduló hálával és szeretettel az öreg hajós iránt, mert mókázni, csipkelődni mindenkivel szokott a vén tengeri mackó, de dicsérni csak nagyon ritkán, és akkor is úgy, mint mostan…

Kirkuf is megelégedett szívvel fordult vissza, arccal a menetiránynak, mert tudta, hogy az efféle beszéd jobban buzdít, és többét ér, mint száz parancsnoki szónoklat.

Lassacskán a készleteik csúnyán megfogyatkoztak, és kikötőre, ahol halászni, vadászni s egy kicsit megpihenni lehetett volna, még mindig nem akadtak. Csak néha állottak meg egészen rövid időre, hogy főzzenek néhány fazék kölest, és süssenek lepényt az útközben összemorzsolt árpából. Azt ették aztán napokig, amíg csak ecetesre nem savanyodott, vagy kopogósra nem keményedett az utolsó morzsa is.

Viszont szinte szakadatlanul jó déli szél fújt, és mintha valami alig észrevehető, part menti áramlás is segítette volna őket. Kirkuf minél hamarabb biztos kikötőben akarta látni négy kis hajóját, és ezért elcsigázott legényeinek percnyi pihenőt sem engedélyezett. A hajók legénysége mégsem zúgolódott, mert mindnyájan a hátukban érezték egy esetleg kitörő égiháború veszedelmét.

A fáraó hajói most egyenesén északnak törve, versenyt futottak a sorsukkal… talán a végzettel…

Száz nap, száz hosszú éjszaka vagy talán még tovább is tartott a kétségbeesett viaskodás és loholás, de végre győztek!

Széles, bővizű folyó torkolata kínált menedéket az erejük fogytán levő

tengerészeknek. Közel a torkolathoz, ahol a négy hajó kikötött, kristályvizű patak ömlött a nagy folyóba. A legények s a tisztek is, még mielőtt bármit is tettek volna, hosszan egymás mellé hasaltak a kis patak füves, hűs partjára, és ittak, ittak mohón, nagy kortyokkal, mint akik a szomjhaláltól menekültek meg. Mikor egyenként felállottak, üres gyomrukban ügy kotyogott a sok hideg víz, hogy szinte haliam lehetett. Mégis voltak olyanok, akik nem tudtak betelni a gyönyörűséggel, és másodszor, harmadszor is nekihasaltak a bőven patakzó, üdítő italnak.

Mire leszállott az este, a tábortüzek környékéről sülő hús illata terjengett s a puha, friss árpalepényé.

Vacsora után az egyik pajomi legény azt mondotta, nevezzék el ezt a helyet a "Megszabadulás kikötőjé"-nek. Soknak tetszett a szép név, és helyeslő felkiáltások hallatszottak innen is, onnan is.

De olyan még nem volt, hogy amire egy pajomi azt mondta, hogy "fehér", az Oir-partiak azt ne mondták volna, hogy "fekete". Most is kitört azonnal az ősi virtus egyik hosszú üstökű, deltavidéki legényből:

– Majd akkor beszelünk megszabadulásról, ha már On tornyait megláttuk. Ugyan biza miféle szabadulás az olyan, amilyen ez itten? A minap megpróbáltuk elszámolni unalmunkban, vajon mennyi ideje is bolyongunk voltaképpen… Én azt mondtam, hogy van tizenkét hónapja… de van, aki majdhogy kétszer annyit mond… és ki látja közülünk ennek a csámborgásnak a végét?

– Ezért aztán ne adjunk nevet a kikötőnek, ugye?! – kiáltott közbe az egyik pajomi.

– Dehogynem! De beszéljünk csak arról, amit tudunk, és ne kiabáljuk el a szerencsénket, mert ki lát a jövőbe: megszabadulunk-e vagy sem?

– Halljuk, mi az, amit az Oir-partiak tudnak! – csúfondároskodott egy másik pajomi.

– Annál ti sem tudtok többet! – vonta meg a vállát tettetett közömbösséggel a deltavidéki hajós. – Itt ittunk, ettünk kedvünkre, és pihenhetünk jócskán. Ezért úgy gondolom, hívjuk e helyet…

– "Tele bendő"-nek! Ugye? – kurjantott közbe csúfondárosan egy pajomi suhanc, a legfiatalabb mindnyájuk között.

– Jól van! Éljen! Jól eltaláltad! – kiabáltak összevissza a többiek, és ezzel el is dőlt a névadás dolga.

Kirkuf és három tiszttársa vagy száz lépéssel arrébb tanácskozott halk, komoly hangon. Mit sem tudtak arról, hogy már a "Tele bendő" kikötőjében pihennek. Figyelmüket teljesen lekötötte Ra-dámuth hadnagy jelentése. Aggasztó dolgokat mondott a *Nehet-nu-mu, a Vízi óriás* állapotáról.

–… a padlózat is korhadt már nagyon. Az eresztékeken szivárog a víz. Már

éjjel-nappal méretnem kellett. Ha a tenger nyugodt marad, talán még öt-hat hónapig bírja, de azután vége. Csak a kötélzet és a vitorlák bírják tovább is. Azokat indulás előtt újraszereltük még otthon…

Kirkuf jól ismerte a *Nehet-nu-mu* állapotát, és tudta, hogy az öreg, tapasztalt hadnagy minden szava tényszerű igazság. De mit mondhatott volna? Hiszen világosan állt mindnyájuk előtt, hogy a *Nehet-nu-mun* amúgy se tudnak segíteni.

– Mondd csak, öreg Ra-dámuth barátom – fordult Kirkuf az ősz hadnagyhoz –, melyiketek fiatalabb, te vagy a *Nehet-nu-mu?*

– Bizony már régi hadnagy voltam, amikor a sinói mesterek ezt a nagy teknőt összeácsolták!

– Vajon ki látott több vihart, te vagy a *Nehet-nu-mu?*

– Meglehet, uram, hogy én kétszer annyit is megértem – bólintott elgondolkozva az öreg hadnagy.

– Látjátok, feleim, ezért hiszem én, hogy az ember erősebb mindennél, mert tovább él, mint a hajók, az ebek és lovak és minden, ami csak mozog és lélegzik a földön! öt hajónk közül vajon hány pillantja meg a hazai partokat? De ha csak egy is marad, annak a hátán mi ott leszünk!

Hosszas, elmélázó hallgatás borult a négy főhajósra. Nagy sokára Ahlmefit hadnagy szólalt meg fátyolos hangon:

– Vajon a csillagoknál is erősebb az ember? Mert hogy tovább nem él, az biztos! Hány fáraó szállott sírjába, s hány rabszolgát temetett el nyomtalanul a sivatag homokja, és íme, az égi fények örök megváltozhatatlanságban ragyognak felettünk. Ott fénylenek minden éjjel, ahol előző éjszaka láttuk őket, s hiába kutatjuk, kérdezzük tőlük, némán, hidegen rejtik fénylő szemükben sorsunk fordulását.

– Ne őket kérdezd afelől, fiam – nézett az ifjú szemébe Kirkuf. – Ugyan mit tudhatnak a csillagok emberi szívünk indulatairól? Mit tudhat az örök mozdulatlanság, az örök hidegség, a végtelen távoli ragyogás a soha meg nem nyugvásról, a melegségről és a közelség utáni vágyról, amiért az emberi szív dobog? Hamarabb ismerjük meg mi az ő titkaikat, mintsem ők a mi szívünkét! Mert nincs nagyobb titok az emberi szív titkánál.

XIV. FEJEZET,

amelyben kockázatos vadászatban Kirkufék nyolc “erdei embert” fognak, de azért mégis nekik kell tovább húzni a nehéz evezőket

A nap ismét majdnem merőlegesen tűzött a fáraó négy hajójára. A partok felől újra verejtékcsurgató, forró, párás levegő áramlott, mint annak idején, jó esztendeje, amikor dél felé hajóztak.

Most azonban északnak tört volna az egész karaván, de csak lassan vánszoroghatott előre, mert a nagy raktárhajó már a végét járta, s nem engedte haladni a többieket sem úgy, ahogy a kedvező szélben lehetett volna. Az árpa és köles is fogytán volt. Új vetéssel kellett segíteni a bajon.

Kirkuf parancsot adott a *Kheper*-Ának: keressen megfelelő kikötőt.

Talán még sohasem kapott ennél nehezebben teljesíthető utasítást az ifjú Ahlmefit hadnagy. Pedig itt a partvidéket kisebb-nagyobb öblök és folyótorkolatok csipkézték, de minden talpalatnyi földet buja, áthatolhatatlan, örökké zöldellő ősrengeteg borított. Irtásra gondolni se lehetett. Szántóföld nélkül pedig nincs vetés.

Végül egy sárga vizű, hatalmas folyamon küzdöttek fel magukat, és annak homokos, iszapos zátonyait próbálták megtakarítani a könnyebben irtható vadnövényektől. Ez keserves és igen veszedelmes munka volt, mert a folyó hemzsegett a sok krokodiltól, és a vadnövényzet szinte máról holnapra újranőtt. így állandóan gyomlálniuk kellett a forró, tűző napon, a fülledt, párás levegőben. De csinálták, mert nem volt más választásuk.

Kirkuf három hadnagya és négy kormányosa ezalatt gondosan átvizsgálta a *Nehet-nu-mut.* Szegény *Vízi óriás* ereje végére érkezett. Már csak szétszedni lehetett és néhány darabját átépíteni a többi hajóra.

Árbocát, vitorlázatát a *Szibu-en-száh* kapta, így a vezérhajó sebessége jócskán megnőtt. Akár versenyt futhatott volna a *Khonsu-nu-muval* vagy a *Kheper-Rával.* Igaz, hogy ügyelni kellett az egyensúlyára, nehogy a megnövelt árboc felfordítsa. De Kirkuf arra számított, hogy öreg kormányosa már nem mai gyerek, s tudja, hogyan kell kormányozni egy ilyen megtáltosított hajót.

A kivénhedt hajó terhét is elosztották, és ami még használható volt rajta, szintén.

A lekopasztott roncsot aztán apródonként feltüzelték. Legalább nem kellett a tűzrevaló összegyűjtésével időt vesztegetniük.

Közben gyakori meleg felhőszakadások zavarták a szegény, elcsigázott matrózok munkáját, s megnehezítették az élelmet biztosító vadászást és

halászást. Még tiszta szerencse, hogy vízimadár volt bőven, s azoknak fészkét könnyűszerrel meg lehetett dézsmálni, így aztán, ha nem akadt halász-, vadászzsákmány, tojással csillapították éhüket.

Vagy két hónap után, amikor már valamelyest apadt a sürgős tennivaló, Kirkuf parancsot adott, hogy mind a három hajót szereljék fel evezőkkel.

– Lesz evezős elég – biztatta az embereket –, mert a *Vízi óriás* hajósait is szét kell osztani, így legalább gyorsabban haladunk!

A legényeknek nem sok biztatás kellett. Vállaltak minden fáradságot, csak minél előbb szabaduljanak ezektől a gyötrelmes partoktól. Úgy érezték, hogy ennél rosszabb már amúgy sem jöhet.

Kis csoportokba szakadozva bejárták a part menti rengeteget, hogy evezőrudakat vágjanak a fiatal, szívós fák karcsú törzséből. Nemsokára már egészen jól tájékozódtak az ismeretlen növényvilágban, és messziről felismerték a nekik való fákat, így aztán ment a munka szaporán.

Egy reggel az öreg kormányos, Kormos, Hur-shu és még két másik legény az erdő felé indultak, hogy evezőiét vágjanak. Szállingóztak a többi csapatok is. Melyik erre, melyik arra. Mindenik ember kezében balta és ajkán reggeli dal vagy kurjongatás.

Itt-ott, messziről már hallatszott a fejszék csattogása. Csak az öreg kormányos csoportjának nem kedvezett a szerencse. Amerre ők jártak, sehol egy megfelelő fát nem lehetett vágni. Észre sem vették, mind feljebb nyomultak a folyam partján, olyan tájakra, ameddig még nem merészkedtek sohasem.

Megpróbálták a parttól beljebb is, hátha találnak valami vágnivalót. Az eltévedéstől nem féltek, mert bíztak Kormos csodálatos ösztönében, aki úgy eligazodott az őserdőben, mintha otthon, szülőfaluja vidékét járta volna. Az egyiptomiak szeme is megszokta lassacskán a zöldellő félhomályt, és csodálkozó pillantásuk mindegyre megakadt valami látnivalón.

Egyszer csak Kormos hirtelen megtorpant, és néma mozdulattal egy fa koronája felé mutatott. A fán valami sötétlő gomolyag mozgott, és nem messze tőle egy másik. Az egyiptomiak lélegzet-visszafojtva meresztették a szemüket, hogy pontosan megfigyelhessék, amit “észrevették.

Kormos nesztelen, puha léptekkel törzstől törzsig a fán szöszmötölő árnyak felé lopakodott. A hajósok tőlük telhetőén igyekeztek utánozni a fekete legényt. Sikerült is megközelíteniük a látnivalót vagy tizenöt-húsz lépésnyire.

Félelmetesen csúnya arcú, hosszú karú, csupa szőr emberalakok ültek az óriás fák ágain. Az egyik ölében, mint valami igazi emberanya karjai között, kicsi, fekete poronty szívta a fekete emlőket.

A döbbent csodálkozás csak pár pillanatig tartott, hogy helyet adjon a néma, mohó érdeklődésnek. Észre sem vették a nagy bámulásban, hogy Hur-

shu íjat feszít, és az egyik kitűnő célpontot mutató, hatalmas alak melle közepét célozta meg jó vastag, szakállas vesszőjével.

A következő pillanatban velőtrázó ordítás verte fel az őserdő csendjét. Ágak recsegtek, gallyak törtek, levelek hullottak garmadával, és minden oldalról veszedelmesen morgó, vinnyogó fekete emberforma árnyak ugráltak, szökelltek ágról ágra, fáról fára.

Az emberek némán, fogvacogva simultak a fák törzséhez. Ez volt a szerencséjük, mert a felvert horda így odébbállott anélkül, hogy megtámadta volna őket. Csak a sebesült szörnyeteg dühös ordítását lehetett még hallani távolabbról.

– Hur-shu vadász mit tette, mit tette! – sopánkodott a derék Kormos. – Beléje lőtte övé nyila “erdei ember” mellébe! Erdei ember nem halja meg attól. Inkább ráugorja szegény vadászra, és megölje vadász…

– Ez a vessző, ha szügyön találja, még egy bikát is leterít – védekezett Hur-shu.

– Kormos nem ismerje bika, de erdei ember ismerje! Erdei ember sokkal erősebb, mint harcos. Még a derék harcos is csak gyenge szélfúvás, ha jön és támadja erdei ember.

A favágásból aznap már semmi sem lett. A kis csoport sürgősen visszatért, hogy jelentsék Kirkufnak, amit észleltek.

– Azok az erdei emberek valóban olyan erősek? – villant ravaszul a főhajós szeme.

– Erősek, nagyon erősek – bólogatott hevesen, nagy meggyőződéssel Kormos.

– Aztán milyen nyelven beszélnek azok az erdőlakók? – kérdezte tovább Kirkuf, látszólag csak úgy, mint akinek más dolga nincsen, mint hogy éppen beszélgessen.

– Erdőlakó nyelve nem tudja senki sem, nem – rázta meg göndör fejét a néger fiú. – Erdei ember furcsán beszélje… nagyon furcsán.

– Ide figyelj, Kormos! – csapott a fiú vállára Kirkuf. Látod ezt a tele tömlőt? Arany por van benne! Az enyém. Mind neked adom, ha megmondod, hogyan foghatnánk egypárat azokból az erdei emberekből.

Kormos rá se nézett az arany tömlőre, csak hosszan elgondolkozva simogatta szőrtelen állat.

– Kormosnak nem kellje aranypor. Kormos szereti Kirkuf vezért, megmondja úgyis, ingyért, mert Kirkuf vezér nem engedje, hogy mérges hajósok megölje szegény Kormos. Emlékszelje Kormos… jól emlékszelje…

A következő napokban nagyot nőtt Kormos tekintélye a fáraó hajósai előtt. A fekete legény szívós, kemény husángokból olyan nagy ketrecet ügyeskedett össze, hogy aki abba belesétált, amögött az ajtó magától becsapódott, s ki sem

nyílott többé, hacsak valaki kívülről ki nem nyitotta. Ráadásul egy fia szeg sem kellett hozzá, mert erős gúzskötés tartotta össze minden eresztékét.

Alig fél hónap alatt tíz ilyen ketrec-csapda készült el, amiket aztán Kormos zöld ágak, levelek közé rejtett ott, ahol az erdei emberek csapása vezetett.

Harmadnap hajnalban maga Kirkuf indult el Kormos, Hur-shu, Ahlmefit hadnagy és az öreg kormányos kíséretében, hogy megnézzék a csapdákat. Kirkuf szívdobogva leste, hogy milyen sikerrel jár fáradozásuk, mert az erdei emberekkel messzemenő tervei voltak.

De rosszul kezdődött a dolog. Már a negyedik üres csapda mellett óvakodtak el nesztelenül.

Végre!

Az ötödik ketrec kemény farácsát úgy rázta, hogy majd széttörte egy hatalmas, szőrös, vicsorgó, sárgás fogú, vérben forgó szemű erdei ember. Kirkuf megfeledkezett minden óvatosságról, s akkorát rikoltott örömében, hogy a fák homályába vesző koronájáig harsant a hangja.

– Kirkuf vezér nem gyermek! Vigyázza nyelvére! Nagy baj lesz! – emelte fel mutatóujját Kormos, és a vezér elvörösödve látta be, hogy hibát követett el.

Örömük még jobban fokozódott,, amikor a nyolcadik ketrecben egy szőrös testű, ijedten remegő anyát találtak, aki félve szorongatta apró porontyát szélesen domborodó, fekete mellére.

Délre már mind a három foglyot ketrecestül táborukba cipelték Kirkuf hajósai. A nagy faketreceket lombos, árnyékos helyre állították, a foglyokat pedig húsos fagyökerekkel és a fák gyümölcseivel etették úgy, amint Kormos tanácsolta.

A foglyok eleinte csak éjjel ették meg az eléjük lökött táplálékot. Később azonban már nappal is hozzányúltak, ha az emberek nem állottak a közelükben. Az eleinte nagy dühük is csillapult, de azért nem volt tanácsos közelről komázni egyikükkel sem.

Amikor már a nyolcadik foglyot is táborukba cipelték, Kirkuf kirukkolt a tervével. Szép, csillagfényes, tábortüzes, nyugalmas estén a vezér beszélni kezdett:

– Nehogy azt gondoljátok, hogy valami bolondéria okából szedtem össze ennyi “erdei embert”. Magatok tudjátok, milyen sok vesződséggel járt az összefogdosásuk. Most nem éppen olyan az állapotunk, hogy hiába fáradozhatnánk… De gondolom, hogy mostani küszködéseinknek meglesz majd a jutalma. Mert úgy tudjátok meg, kedves barátaim, hogy az evezőkhöz ezeket a bikáknál is erősebb emberformákat kötözzük. Jól etetjük őket, hadd legyen erejük, de ha kell, az ostort se fogjuk sajnálni tőlük…

Aztán a vadászszerencse elhagyta őket, vagy talán az erdei emberek neszeltek meg valamit a turpisságból; elég az hozzá, hogy úgy eltűntek arról a

vidékről, mintha a zöldes derengésű őserdei félhomály elnyelte volna valamennyit. Így Kirkuf népének meg kellett elégednie a nyolc felnőtt fogollyal és a kis játékos kedvű kölyökkel.

Volt bajuk így is elég. Kiderült, hogy az erdei emberek Igen jó étvágyú élőlények, s elég válogatósak is. A főtt kölest például csak nagyon fanyalogva ették meg. Eleinte csak éheztetéssel lehetett valahogy rákényszeríteni őket. Pedig gyakran a tengerészeknek is alig jutott más.

Végül eljött a nagy nap, amikor az evezősöket a hajókra kellett rakni, hadd szokjanak a munkához. Százféleképpen próbálgatták. Hiába! Az erdei emberek csak vicsorgatták a fogaikat, és dühösen morogtak minden kísérletre.

Nem volt mit tenniük, nagy rudakra akasztották a ketreceket, és mint az erdőből idáig, úgy innen a hajókig is vállon cipelték furcsa rabszolgáikat. Ilyent sem látott még a jó öreg világtörténelem! Mint valami hordszéken, úgy fuvarozták az evezők mellé fekete, szőrös, érthetetlenül csökönyös rabjaikat.

De hát a szükség törvényt bont, és a szebb jövő reményében még ezt is megtették a fáraó hajósai.

– Kutyálkodjatok csak, kutyálkodjatok! – dörmögte bosszúsan az öreg kormányos, és közben nagyokat fújtatott az otromba ketrec súlya alatt. – A hajóig még mi cipelünk, aztán majd ti húztok hazáig. Rágják meg a férgek a rút pofátokat!

No, ha valaha tévedett az öreg hajós, soha akkorát, mint mostan!

A baj ott kezdődött, hogy az erdei emberek dühe a hajón se csillapult. Sőt inkább még fokozódott az ingó-bingó talajon. Nem volt mit tenni, a korbácshoz kellett nyúlniuk. Pedig erre máskor csak abban az esetben került sor, ha már leláncolták a foglyokat. De ezek a megveszekedett emberformák fel sem vették a vérserkentő suhintásokat. Sőt, annál dühödtebbek lettek. Még a közelükbe sem lehetett menni, csak messziről vágni őket atyásán.

Aztán dorongra került a sor, s a zuhogó ütések nyomán egyenként csendesedtek el a szerencsétlen szörnyek. Úgy kellett őket kicipelni a ketrecekből, mint valami dögöket. Csak a lélegzetük jelezte, hogy még van bennük élet, amikor az evezők mellé láncolták kurta, görbe lábukat.

Másnap reggelre azonban már csak hat élő erdei emberük volt, mert kettő közülük örök időkre megelégelte azt a tapasztalatot, amit előző napon nyert. Nem volt mit tenni velük. Leoldották láncaikat, és a korláton keresztül a folyamba vetették őket. A többivel sem volt mit kezdeni. Éppen csak hogy éltek és vicsorogtak, morogtak dühösen, ha közelített valaki hozzájuk, így aztán az evezőpróbát jobb időkre kellett halasztaniuk.

Közben lassan eljött az aratás ideje. Nem sok örömet hozott az sem. A köles még csak hagyján, de az árpa alig adta vissza a vetőmagot, és ami lett, az is olyan hitvány volt, hogy kétségbeestek, ha raja néztek. Tán hagyták

volna az egészet, hadd egye meg a fene ott, a lábán, de annál jobban meg voltak szorulva, így elvégezték a keserves munkát ingyen.

Ráadásul az evezők működését is csak maguknak kellett kipróbálniuk, mert amikor a három hajó elhagyta az átkozott partokat, az erdei emberek még mindig semmi hajlandóságot nem mutattak a munkára.

Kirkuf pedig megtiltotta a további “meggyőző munkát”. Félt, hogy teljesen kifogy a furcsa fajta emberekből. Az erdei emberek moroghattak kedvükre, és a hajósok Is káromkodhattak, amennyi csak jólesett, a vezér gondterhelt homlokáig nem jutott el egyik hangja sem.

A három kis hajó folytatta útját rendületlenül a végtelenül széles tengeren, a soha véget nem érő partok mentén.

XV. FEJEZET,

amelyben Kirkufék megtanulják, hogy nem singgel mérik az embert, és keserves tandíjat fizetnek ezért a leckéért

Harmadnap hajnalra árván maradt a kis erdei poronty is. Anyja rövid idő alatt elsenyvedt a láncokon. Akkor már csak három társa volt még életben, és szemmel látható volt, hogy azok sem húzzák sokáig

Amikor az utolsó is örökre elcsendesedett közülük, Kirkuf parancsot adott, hogy nyúzzák meg, és szőrös irháját feszítsék ki az árbocra

– Senki sem hinné el nekünk odahaza, hogy ilyen emberek is vannak… – tette hozzá magyarázólag.

A forró nap nemsokára kopogó keményre szárította az utolsó erdei ember bőrét, akiből nem sikerült evezővonót nevelniük a fáraó rabtartásban jártas tengerészeinek.

A rút kis kölyket Kirkuf öreg kormányosa vette gondozásba

– Legyen a te neved Szőrös, mert mostan még csak erre a névre szolgáltál rá – ünnepélyeskedett az öreg. – Rendes embert, derék tengerészt nevelek belőled, ne félj! Ti pedig – fordult a többiekhez –, ha bántjátok, vagy köpködtök utána. Anubiszra mondom, beleszaladtok a tenyerembe!

Szőrös pedig, mintha csak megértette volna, attól az időtől kezdve, mint valami hűséges eb, úgy ragaszkodott az emberséges öreg hajóshoz. Kirkuf kormányosát meghatotta ugyan Szőrös hűsége, de – azért jobban szerette volna, ha viselkedésében több lett volna az emberi vonás, de hát Szőrös minden mozdulata, egész magatartása inkább emlékeztetett a kutyakölykök. mintsem a gyermekek viselkedésére. Gyorsan és szépen fejlődött, akár az ebek fiókái, de beszélni még egy szót sem tudott. Csak azt értette meg, ha hívták, vagy éppen elküldték. Hízelkedett, ha simogatták, és morgóit, ha megbántották.

Igaz, hogy az árbocra olyan villámgyorsan felkúszott, mint senki más, még Kormos sem. De ebből sem volt semmi haszon, mert nem tanulta meg soha a vitorlák igazgatását. Ha mégis hozzáfogott, úgy összevissza gabalyította a köteleket, hogy estig sem lehetett helyrehozni, amit Szőrös pár pillanat alatt összemesterkedett.

Néhány hónap múlva az öreg kormányos ki is mondta szegény Szőrösre a szentenciát:

– Nem is vagy te ember, édes fiam, hanem valami jobbfajta állat! így aztán tengerész sem leszel soha. De azért ne búsulj, fiam, mert volt egyszer nekem egy kutyám, úgy hívták, hogy Füles. Gondolom, hogy egész életében meg

lehetett elégedve a gazdájával…

– Ugye, abból is jó tengerészt neveltél, bátyám? – csúfondároskodott egy pelyhes állú legényke.

– Nálad csak kicsivel különbet – vágott vissza az öreg, s úgy pillantott a kamaszra, hogy azzal a többinek is elvette a kedvét a csúfolódástól. De azért rosszkedvűen Szőrösön is bökött egyet a lábával. – Eredj lefeküdni!

Szegény Szőrös fülét-farkát lesunyta, és a vackára sompolygott engedelmesen. Mit tehetett ő arról, hogy nem született embernek, csak egy közönséges kis gorillának?

De még mielőtt mindezek történtek volna, a fáraó hajósai ismeretséget kötöttek ama vidék lakóival is. Igaz, hogy drágán fizették meg ezt a találkozást, de hát aki idegen ösvényeken bolyong, néha akkor kerül a legnagyobb bajba, amikor ingyen sem gondolná.

Talán vagy tíz nappal azután, hogy a sovány aratású nagy folyam partjait elhagyták, mikor már az utolsó erdei ember bőre is árbocon száradt, füstöt pillantottak meg a messzi parton.

Az éjszakát óvatosan kint töltötték a tengeren, és csak másnap, virradat után kötöttek ki a felszálló füstök közelében.

Szívük izgatottan dobogott, mert oly hosszú idő után ismét érezték, hogy emberek vannak a közelben. Ki tudja? Talán egyikük-másikuk gondolatában még Punt ország reménye is felderengett…

Egy bővizű, de sekély patakon lábaltak lefelé. Fejük felett az egymásra boruló fák miatt csak keskeny csíkon át látszott a kéken fénylő ég.

Nem kellett sokat lapcsogniuk az iszapos mederben, mert az első kanyarulat után, tenyérnyi zátonyszigeten eléjük bukkant a bennszülöttek tábora.

Ilyen tábort sem láttak még soha a fáraó hajósnépei!

Sehol egy kunyhó, sehol egy menedéket nyújtó, lombokból összerótt sátor! Egy-két letört, széles levelű gally egymásnak támasztva, és enyhet adó árnyékukban négy-öt fekete poronty.

Igaz, hogy a kölykek csak öklömnyiek voltak, de szüleik sem nőttek nagyobbra, mint egy jól fejlett nyolc-kilenc éves gyermek. Ha az asszonyok fejlettebb melle és a férfiak ritkás szakálla nem árulkodott volna korukról, Kirkufék akár azt is gondolhatták volna, hogy valamennyien csak gyermekek, akiknek szülei most éppen nincsenek otthon.

– Ennyi törpét egy rakáson még sohasem láttam – suttogta Kirkuf fülébe az öreg Ra-dámuth hadnagy. – Fiatalkoromban a felséges fáraó Nanarina fejedelmét megverte, és visszakergette a sivatagba. Akkor mi is fogtunk egy törpét. Jó dolga volt aztán, mert a felséges úr, legyen hosszú életű, maga mellé vette, és sokat mulatott a bolondságain.

– Na, most fogunk, ha kell, egy egész falura valót – dörmögte vissza Kirkuf, és az öreg hadnagy nagyot bólintott rá.

Csak egyedül Kormos ráncolgatta a homlokát aggodalmasan.

– Kirkuf vezér hagyja békét kicsi erdei vadásznak. Erdei vadász nyila végén halál guggolja. Jaj, jaj, nagy baj lesz itten! Kormos látja, Kormos látja… – tette hozzá szomorúan, amikor észrevette, hogy a többiek csak nevetnek rajta.

Pedig eleinte nem történt semmi baj. A törpe emberkék megijedtek ugyan, amikor hirtelen eléjük bukkantak az ismeretlen óriások, de aztán megcsendesedtek szépen, és friss vadhússal kínálták az idegeneket. Előkerült az “istenfazék” is, és nemsokára a fövő hús ínycsiklandó illata terjengett a kis zátony sziget felett. A törpe emberkék áhítattal nézték a csodát. Nekik nem voltak edényeik, s csak úgy a szabad tűzön sütötték meg a húst. Mindent mást pedig nyersen fogyasztottak.

– Csak azt tudnám, mivel ejtik el az állatokat – tűnődött Kirkuf –, merthogy ezekkel a hitvány nyilacskákkal legfennebb csak madarászni lehet…

– Lehet, hogy csapdát állítanak nekik – vélekedett Ahlmefit hadnagy. – Lám, Kormos is milyen ügyesen fogdosta el az “erdei embereket”.

Ebben aztán megnyugodtak, és hamis szívvel barátkoztak tovább az apró emberkékkel. Csak Kormos nem vett részt az általános jókedvben. Amit eddig soha nem tett, érdes levelű, sásszerű növényekből kerek, jókora pajzsot font, két erős fogantyúval, és azt a karjára fűzte. Közben éberen figyelte a kis emberkék minden mozdulatát.

Az aggodalomra azonban nem volt oka. A kicsikéknek nagyon tetszett a főtt hús. Csettintgettek, cuppogtattak akkorákat, hogy egy nagy embernek is becsületére vált volna.

Miután jóllaktak, nem sokat kellett csalogatni őket. Egy-két vénasszonyt, öreget hátrahagytak, hogy vigyázzanak a sivalkodó kölykökre, és megindultak valamennyien a hajók felé.

A fazék még forró volt, nem lehetett hátra vetni, Kirkuf könnyedén adta ki a parancsot:

– Hagyjátok a csudába, majd érte jövünk!

No, akkor volt még ámulás-bámulás, amikor a törpe emberkék megpillantották a három kipányvázott hajót. Hümmögtek-hámmogtak, mint akik nem hisznek a saját szemüknek, de azért könnyen ráállottak, hogy belülről is megtekintsék a különös micsodákat.

Kirkuf megállapította, hogy ezek az emberkék, amilyen kicsik, éppen olyan bátrak, merészek és vállalkozó kedvűek, és ez tetszett nagyon a fáraó harcos hadnagyának.

Mikor valamennyien felszállottak a hajókra, az öreg, tapasztalt Ra-dámuth

hadnagy Kirkuf füléhez hajolt.

– Bort kéne adni nekik… hadd szédüljenek!

– Magunknak is kevés van. Ezekkel elbánunk anélkül is – legyintett lekicsinylőén a vezér.

A gyanútlan emberkék pedig kedélyesen dörmögtek, és ujjaikkal tapogatták végig a hajók minden elérhető felszerelését. A fáraó legényei nagyokat kacagtak a furcsa törpék bohókás csodálkozásán, és barátságosan megveregették egyik-másik öreges képű, apróka harcos gyermekesen keskeny vállát.

Egyszerre csak nagyot harsant Kirkuf parancsnoki sípja.

Ebben a pillanatban minden megváltozott. A legények, mint uszított vadászebek a nyúlra, úgy vetették rá magukat a gyanútlan bennszülöttekre.

Az apró emberkék azonban nem bizonyultak gyáva nyulaknak. Amint magukhoz tértek első meglepetésükből, keményen felvették a küzdelmet az álnok idegenekkel. Ügyesen, fürgén, mint a gyík, siklottak ki a tengerészek markából, s vetették át magukat a hajók korlátain. Nagyokat csobbant a víz lehulló testük nyomán, és úgy elnyelte őket, hogy csak nagy, tovagyűrődő hullámgyűrűk maradtak nyomukban. Jóval messzebb, a part közelében bukkant csak ki a sok apró, barna fej. Néhány ügyes karmozdulat, s a kis törpéket elnyelte a zöld bozót.

A nagy vadászat végén csak vagy nyolc-kilenc megkólintott és megkötözött törpe maradt a hajókon. Az egyiptomiak meg is elégedtek volna ennyivel, hiszen belátták, hogy a vézna kicsikéket semmi komolyabb munkára nem foghatják, csak éppen az érdekesség kedvéért vadászták össze ezt a néhányat is.

Nyugodtan, tempósan, mi veszélytől sem tartva, kis csoportokba verődve mentek ismét a partra, hogy ivóvizet hordjanak a hajókra, és valami friss gyümölcsöt s élelmet gyűjtsenek. Csak Kormos aggodalmaskodott, könyörgött, hogy hagyjanak mindent, és menj énét tovább.

– Kirkuf vezér meglátja, Nehmeth hadnagy meglátja… Hur-shu vadász meglátja, nagy baj lesz itten… kicsi vadász megölje minden hajóst… kicsi vadász nyila hegye halál van meg.

– Itt “van meg” a halál, Kormos fiam! – ütött büszkén a tegezére Hur-shu. – Ezek a jó öreg szakállas vesszők ülnek, ha kell, ne félj! Nem a kicsi vadászaid madárlesői!

Csak az öreg kormányos morfondírozgatott magában másképpen:

“Ez a Kormos se nem bolond, se nem gyáva. Bebizonyította elégszer, hogy helyén van a szíve. Ö csak jobban tudja, mert erről a vidékről való. Okos ember nem veti meg a tapasztaltak tanácsát…”

De azért szólni az öreg sem mert, nehogy kinevessék. Odasomfordált a

kormánylapáthoz, és piszkálgatni kezdte a talpát, mintha szálka ment volna beléje.

Mikor Kirkuf is kiszállott, Kormos karjára fűzte nagy, vízinövényből font pajzsát és utánaereszkedett ő is. A vezér szélesre derült mosollyal fordult feléje.

– Mi az, Kormos? Ha én nem félek, te se reszkess!

– Kirkuf vezér nem tudja, mit mondja! Kormos nem hagyja el Kirkuf vezért, mert Kirkuf vezér *sem* hagyta Kormost…

A parancsnokot meghatotta a fekete fiú egyszerű, természetes hűsége, és bár bosszankodott, mégis megtűrte, hogy Kormos ott lábatlankodjék körülötte otromba nagy pajzsával.

Valahonnan a bozót sűrűjéből Ahlmefit hadnagy karját érte az első nyílvessző. A fiatal tiszt bosszúsan húzta ki a vékonyka játékszert szépen, feszülő bőre alól. De a következő pillanatban már gúnyosan kiáltott Kormos felé, és a vesszőt magasan a feje fölé tartotta.

– Hé, Kormos! Ide nézz, mit fogtam! Ettől lehet meghalni?!

– Ahlmefit hadnagynak vége! – kiáltotta a néger legény rémülten, és Kirkufot erőszakkal a nagy pajzs mögé rántotta. Az otromba alkotmányba nemsokára két-három vékony vesszőcske is fúródott. A bozótban rejtőző törpék, úgy látszik, főleg a vezérre vadásztak.

Hej, kár volt kinevetni a derék Kormost!

Szegény Ahlmefit hadnagy alig lépett ötöt-hatot, hirtelen megfordult vele a táj. Szíve tájékát élesen fájó, markoló görcs szorította össze, és mint akit lekaszáltak, úgy vágódott el a magas fűben, így járt a bátor Nehmeth hadnagy is és Hur-shu, a legjobb vadász s még öt derék hajós.

Temetetlen testük ott maradt az ismeretlen föld martalékául, mert a sűrű bozótba rejtőzött, apró termetű ellenségen nem lehetett bosszút állni. Csak futni, menekülni lehetett előle, vissza a biztos menedéket nyújtó hajókra.

– Nyolc derék hajósom nyolc hitvány törpéért! – összegezte a vereséget Kirkuf, amikor *a* köteleket elmetszették, hogy maguk mögött hagyják az átkozott kikötőt. A törpe foglyokat azonban nem engedte bántani, mert ugyan mi értelme lett volna az esztelen bosszúnak?

Csak a fazék nem jutott senkinek eszébe. Megszomorodott szívvel ugyan ki gondolt volna arra, hogy főznek-e benne a veszedelmes kicsikék, vagy maguk fölé emelték, s mint egykor Kormos népe, most ők borulnak-e elébe?

XVI. FEJEZET,

amelyben Kirkufék sohasem tudják meg, hogy milyen közel jártak *a* jóléthez, és szenvedésükben csak az vigasztalja őket, hogy hazaivá változott a csillagos ég felettük.

A verejtékserkentő, tűző nap, a szívet remegtető, végtelenbe nyúló part, az inakat szakasztó, szüntelen evezés és az izmokat sorvasztó éhség lassan-lassan felőrölte az egyiptomi legények lelkierejét. Tettek-vettek, csináltak ugyan mindent, ami kellett, de lélektelenül, mint az elkárhozottak.

Punt ország?…

Édes otthon?…

Ki gondolt már arra?

Mindegy volt, akárhová jutnak. Csak emberek közé kerüljenek végre! Ha kell, hát rabszolgaságra adják fejüket. Még az is különb sors, mint ez a mostani. S vajon nem reménytelenebb rabság-e az ember nélküli végtelenség foglyainak lenni, mint szolgálni, ha kell, a legembertelenebb úrnak?…

Csak egyedül Kirkuf nézte panasztalanul a nyugatnak fordult messzeséget. Ha el is jutottak füléhez a keserű szavak, nem sokat törődött immár azzal. A lázadásnak mi értelme volna? Visszatérni? Lehetetlen! Már nem bírnák a hajók bordái sem. Előremenni? Hiszen ő sem akar mást! A vezér tudta, hogy egy akaraton van elkeseredett népével, és így biztosan áll a vezérhajó parancsnoki hídján.

Több mint egyhónapi keserves hajózás után váratlan fordulat állott be, ami ismét megacélozta a lerongyolódott tengeri vándorok szívét-lelkét. Nem a végtelen partot zárta le egy szép kikötőváros. Nem is az éggel találkozó tenger túlsó partját pillantották meg. Nem a földön történt a csoda, hanem a rájuk boruló kéklő, sötétlő messzeségben: az égen.

Igen! A csillagos ég egy idő óta mindjobban kezdett hasonlítani a hazaihoz, és ismét felismerték rajta Észak vezérlő csillagát, a Szeb-Merkh-tit!

Rá isten orcája, a fénylő nap pedig újra régi útját járta a felhőtlen égen, éppen úgy, mint odahaza.

– Barátaim – szólalt meg egy sovány vacsorás, de békés este Kirkuf –, íme, félig-meddig már célhoz érkeztünk. A szárazföld, a partok még ismeretlenek ugyan, de lám, az ég mezőin már felismerhetjük a hazai tájakat. Bízzunk, barátaim, mert lehet, hogy éppen a halhatatlan istenek figyelmeztetnek: emeljük fel a mi szíveinket, és ne csüggedjünk hát!

Az emberek szívébe visszatért egy kis töredéke a bizalomnak, és már nem érezték éppen olyan reménytelennek kínos sorsukat. Pedig a szenvedések még

távolról sem értek véget!

Jobbra, az északnak forduló partot magas, száraz fű borította itt-ott ritkás, ágaskodó fákkal. Az esőtlen tájon, akárcsak odahaza, a Nagy Folyó mentében, úgy perzselt végig a napisten forró lehelete, mint valami sütőkemence kinyitott ajtaja.

Nappal gyakran nagy területekre terjedő füstök, éjjel messzire fénylő lángtengerek borították a szikkadt pusztákat.. És ahol csak felgomolyodott a füsttenger, vagy messzire világítottak a lebegő lángok, megszólaltak a furcsa, dübörgő, drambáló hangok is, mintha csak a föld gyomra korgott volna rémítően. Ráadásul az istenek is gonosz játékot űztek szegény fejükkel, mert a tüzek, füstök és rémítő dübörgések rendesen ott fordultak elő, ahol egy-egy szép, tiszta vizű folyócska vagy patak ömlött a tengerbe.

A végzet mintha csak az ivóvíztől űzte volna tovább őfelsége eltikkadt hajósait.

A fenyegető hatalmakkal Kirkuf sem mert ujjat húzni: Inkább szomjaztak, mint a sivatag homokja, és éheztek, mint a kóbor ebek.

Közben azonban haladtak szüntelenül északnak, mert elnyűtt inaikba új erőt varázsolt a visszaváltozott égbolt.

Így aztán sohase tudták meg, hogy a rémítő partokat, amelyeket tudatlan félelmükben a “Tüzek földjé”-nek neveztek el, békés földművelő népek lakják. Talán mi sem tudnánk, hogy Kirkuf ék mitől is rémültek meg annyira, ha Északnyugat-Afrika földműves népei nem égetnék fel még ma is nagy darab helyen vadfüves, bokros, ciheres, szalmaszáradtra tikkadt földjeiket, hogy aztán felszántsák s bevessék azokat, amikor a csapadékosabb időszak rájuk köszönt. Közben dobolnak, sípolnak, brummogtatnak rettenetesen, hogy a rosszak lelkét elűzzék, nehogy kimaradjanak a bő esők.

Kirkuf ék soha olyan közel nem jártak ahhoz, hogy kipihenhessék magukat, és kiegészíthessék gabonakészleteiket, mint éppen akkor, amikor rémületükben messze elkerülték a partokat.

Minderre azonban éppen úgy nem gondolhattak, mint ahogy az sem fordulhatott meg a fejükben, hogy átlépték az Egyenlítőt, és ismét az északi féltekén hajóznak. Ezért változott vissza fejük felett az égbolt…

XVII. FEJEZET,

amelyben a nyugati ismeretlenség felől az első hajós átlépi az Oir-tenger kapuját, s a part menti szél végigcirógatja a megtért vándorok viharcserezte bőrét

Lassacskán vándorlásuk harmincnegyedik hónapjának végé felé közeledtek. Jobbra a fokozatosan keletnek forduló partokat magas, erdőkkel borított hegyek alkották. Tiszta vizű hideg patakok és források ömlöttek a tengerbe. Vadászhattak is kedvükre, mert nyúl, őz és más jó húsú vad akadt bőven, s a fákon, bokrokon ehető gyümölcsbogyó is, amennyi csak kellett.

Nem csoda, ha ilyen áldott vidéken emberi település is volt annyi, hogy több is, mint amennyi kellett. Kirkuf azonban tisztán látta lerongyolódott állapotukat, s tudta, hogy ilyen állapotban minden rablóvágynak könnyen zsákmányául eshetnek Miért is óvatosan elkerülte a tengerparti falvakat, különösképpen a városszerűeket.

Gondolt ugyan arra, hogy ezzel talán éppen Punt országnak is hátat fordít, de aztán elhessegette magától a csalóka ábrándokat. A parti növényzet sehol sem utalt a fűszertermő, csodás birodalomra, és a szerényen lapuló falvak sem az arany és mirha dús földjére.

A legények sem óhajtottak semmiféle találkozást. Volt mit enni-inni anélkül is. Minek hát kíváncsiskodni, ha nem parancsolja semmi szükség?

Nem nagy megerőltetéssel, de szakadatlanul eveztek előre, hátha még jobb tájakra jutnak. Fényesen ragyogott a délelőtti nap, amikor az őrt álló hajós olyat kiáltott, mint még egész utazásuk alatt soha:

– Föld a túlsó parton!

Kirkuf az árboc árnyékos oldalának dőlve éppen falatozott, és közben a hűséges Kormossal beszélgetett békességesen. A kiáltó hangra hirtelen ledobta kését és a megfaricskált őzcombot. Mint a villám, a hajó orrában termett, és figyelt előre összevont szemöldökkel.

Az evezősök kétszeres kedvvel dőltek a rudaknak, hogy minél hamarább az izgalmas túlsó part közelébe jussanak.

Mielőtt az est leszállt volna, már jól láthatták, hogy egy mindjobban szűkülő, hatalmas öbölben hajóznak. Az esti tábortűznél valamennyien azt vitatták, vajon lyukas-e ez a nagy zsák, és a likon keresztül egy más tengerbe jutnak-e, vagy pedig csak nagyot kerül a part, s ők mehetnek tovább ezeken a vizeken.

– Okosabb volna mindjárt keresztülvágni a túlsó partnak, és hagyni a csodába ezt a kerülőt – szeleskedett egy fiatal hajós.

– Nagy bölcs vagy, fiam – bólintott az öreg kormányos –, aztán hogy van-e lik a zsákon vagy sem, majd megálmodjuk, ugye?

– Én már azt sem bánnám, ha továbbra is csak ebben a tengerben maradnánk. Sok bajunk igazán nem volt egymással. Megyünk rajta tovább, amíg a hajók bírják, s aztán kész.

– Megint csak úgy beszéltek, barátaim, mintha a magunk mulatságára kószálnánk immár közel három esztendeje – kapcsolódott a beszélgetésbe feddő hangon Kirkuf is. – Akár van lik ezen a zsákon, akár nincs, mi megyünk a jobb parton, ahogy a parancs szól. Ha pedig a hajóink elmállanak, van baltánk, szekercénk, ácsolunk újat. Eddig is magunk válogatta fákkal javítgattuk őket. Igaz-e?

Ebben aztán valamennyien megnyugodtak, és haladtak tovább az egyre szűkülő szorosban. Harmadnap hajnalra a két part annyira közel ért egymáshoz, hogy a középen haladó hajók mindkét irányban jól láthatták a szárazföldet.

A túlsó parton nagy, sötét, busa fejű sziklafalak zárták el a szárazföldet, és túl azon ismét szélesre tárulkozott a végtelen tenger. Már semmi kétségük sem lehetett afelől, hogy a nagy zsák feneke lyukas, és a lyukon túl új tenger rejtelmei várják a töretlen szívű hajósokat.

Mielőtt az este rájuk szállott volna, az öreg kormányos komolyan, csendben odaállott Kirkuf elé.

– Uram, nem akartam szólni, amíg jól meg nem gondoltam, de most már úgy érzem, hogy nem hallgathatok tovább. Azok ott, ni – és bütykös mutatóujjával a távolban meredő sziklacsoportra mutatott – a Beliár oszlopai. Ez itt előttünk az Oir-tenger… ha a jó szellemek nem hagynak el, itt a jobb parton két hónap múlva a Nagy Folyónál vagyunk…

– Félrebeszélsz, öreg – nézett hitetlenül a vezér öreg kormányosa becsületes arcába. De az öreg állta a kérdő, kutató pillantást.

– Kétszer jártam erre a fáraó parancsából, és ahol én egyszer elhajóztam, nem felejtem soha. Legutóbb éppen a Ra-dámuth tekintélyes uraság hajóját kormányoztam… Őt is megkérdezheted, uram! De Szőrös legyek ezután, és őkelme a vezérhajó kormányosa, ha félrebeszéltem!

– Látom már, mindenképpen fel akarsz borítani, öreg Krokodil – ütötte el a dolgot Kirkuf, nehogy vaklárma támadjon a legények között.

Este azonban a tábortűznél Ra-dámuth hadnagy kérdezés nélkül is megerősítette a kormányos állítását. Kirkufnak nem lehetett többé kétsége. A legények között szétosztotta utolsó két tömlő borát, amit bizony vízzel kellett pótolni, hogy jusson mindenkinek egy ivásra való. A legények mégis nótára gyújtottak, és a fél éjszakát átdalolták eget verő kedvvel. Mert nemcsak a jó bor, de a jó hír is részegít.

A vezér pedig lement a partra, és a mellén karba font kezekkel farkasszemet nézett a túlsó parton komorló szirtekkel: a Beliár oszlopaival. (Akkor még nem hívták Gibraltárnak, és nem volt a Földközi-tenger kulcsa, csak az Oir-tenger kapuja, amin keresztül a nyugati végtelenség kitárult az idáig merészkedő hajósok előtt, íme, most az első hajós, aki nemcsak kidugta orrát a sziklakapun, hanem rajta keresztül lépett be a lélegzetelállító messzeség felől…)

Ami még hátravolt az útból, az sem volt éppen könnyű mulatság. Az Oir-tengeren gyakran feltűntek itt is, ott is kánaánita vagy akháj bárkák. Azok pedig még a fajtájukbélit sem szokták kímélni, ha könnyű zsákmányra nyílott alkalom. Kirkuf három rozoga hajója pedig a prédára éhes kalózkereskedőknek igazán nem jelentett volna valami kemény diót.

Ötvenkét napig mégsem történt semmi baj. Egy-két kisebb bárkarajt láttak csak, s azokat is jó messziről. Haladtak hát éjjel is, amikor csak lehetett, hogy minél hamarabb az otthoni partok biztonságában legyenek.

Az ötvenharmadik napon, mikor annyira pirkadt, hogy már láthattak is valamit, rémülten pillantották meg azt a négy jól f elszerel t,, erős bárkát, amely alig négyszáz lépésről egyenesen feléjük tartott. Reménytelen volt immár minden megfutamodási kísérlet. Kirkuf legényei három év minden felgyülemlett keserűségével szívükben, hazájuk kapujában ádáz, egyenlőtlen tusára készülődtek, és amit mostanig nem éreztek, fájó szívvel gondoltak a halálra.

– Kik vagytok, és mi járatban a mi vizeinken?! – dördült fel előbb akhájul, majd a kánaániták nyelvén a kihívó, erőszakos kérdés. A három viharvert bárka azonban néma maradt.

– Mióta merészkednek ilyen kopott patkányok őfelsége a fáraó vizeire? – csattant fel még egyszer a gúnyos, kihívó kérdés, de most már az édes haza nyelvén pattogó pajomi tájszólásban.

– Nem vagyunk patkányok, hanem őfelségének a fáraónak leghűségesebb alattvalói! – válaszolta Kirkuf, és érezte, hogy a szíve majd kiugrik a torkán.

– Hamis a nyelved, idegen! – kiáltotta vissza a másik hadnagy bosszúsan. – A fáraó őfelségének rajtunk kívül nincs más hajója ezeken a vizeken!

– Sarkufát fia Kirkuf már akkor sem hazudott, amikor Pteh-het fia Lothubbal együtt szűrték a homokot a pajomi partokon!

A két hajó orra csendben összekoccant, és a két hadnagy alig három lépésről pillantott egymás szemébe… Csak egy villanásig nézték egymást, de ez is elég volt arra, hogy Kirkuf szemét elfussa a könny.

Lothub, mint a párduc, ugrott át a *Szibu-en-száh* parancsnoki hídjára, és kemény, férfias gyöngédséggel ölelte magához a gyötrelmekben szíj ás, keményre vékonyodott férfi testét.

– Drága, drága hazámfia!…

És a többiek, az ismeretlen tengerek bátor viharmadarai, mint egykor anyjuk ölébe, úgy hajtották rá elcsigázott fejüket a hajó korlátjára, és zokogtak, mint a gyermek…

Csak Kormos és Szőrös pillogtak egymásra értetlenül, és a törpék verődtek össze ijedt kis csoportba a főárboc körül.

A partok felől langyos, cirókáló szellő támadt, amely végigsimogatta az elnyűtt hajósok viharcserezte bőrét: hazaértek!

XVIII. FEJEZET,

amelyben az emberek sorsát ismét az ország törvénye és nem a végtelen vizek szeszélye intézi

Három kemény esztendőnek mi az eredménye? Az, hogy most immár biztosan tudták: amerre ők keresték, ott nincs Punt ország! A birodalom törvénye és osztó igazsága szerint a nincsért: semmi a bér!

Az igazi férfi jutalma: a hírnév, megbecsülés és dicsőség azonban nem maradt el. Kirkuf neve beszárnyalta az egész birodalmat, a felső- és alsóországot egyaránt. Az ifjú Nekó trónörökös úr, az öreg Nekó fáraó fia, barátjául fogadta. Magas dicsőségoszlopot állíttatott számára, amelyre szép rendben hieroglif jegyekkel hozzáértő művészek felvésték a négy hajó dicsőséges útját.

A fáraó őfelsége pedig legkegyelmesebb paranccsal, új, nagyszerű feladat végrehajtására küldte Kirkufot.

Előbb azonban lezajlott a díszes esküvő: Kirkuf hadnagy feleségül vette Mutnofret hercegkisasszonyt. Választhatott, ki ahogy akart. Öreg Ra-dámuth tekintélyes úr nagyságos úr lett, mert megkapta a pajomi flottát, amelynek éléről a megszomorodott szívű Sarkufát úr elköltözött a csalódásnélküliség birodalmába. A legénység egy része, főleg az idősebbje, Ra-dámuth nagyságos úrral megállapodott a hazai vizek partján. Csak az öreg kormányos csóválta a fejét tagadólag.

– Nem ilyen vén madárnak való a fészekrakás…

Öreg barátjával tartott a vágottképű is s a pajomi legények közül majdnem valamennyi. Néhány régi matrózzal ez a merész had jóformán meg sem pihent, és már új kalandokra készült.

A derék Kormos azonban ott maradt a fáraó udvarában.

Nagy, tollas legyezővel a felséges trónörökös úr mögött áll ezután mindörökké. Vállas, szép alakja eszményi hátteret képez a karcsú, sápadt arcú világurának kifinomult vonalai mögé.

Szőrös és a törpék még főbb helyre kerültek, őket az öreg felség udvarába küldték. Egykorú írás tanúsága szerint bohóságaikkal “sok örömet csepegtettek a fáraó szívébe”.

Maga a vezér a fáraó első írnokának és barátjának házában pihente ki fáradalmait.

Ennek a nagy úrnak fia, aki szintén kiváló írástudó, egy szép reggelen mély meghajlás után így szólt Kirkufhoz:

– Nagyságos uram, ahhoz, hogy a diadaloszlopot felállíthassák a te

dicsőségedre, szükséges, hogy előbb lejegyezzük csodálatos utazásod történetét. A trónörökös úr őfelségének az a parancsa, hogy ezt a munkát én végezzem el. Mély tisztelettel kérdem, mikor foghatunk hozzá.

– Akár most azonnal is – élénkült meg a vezér. – Sok a mondanivalóm, és rövid az idő, amit még itthon töltünk.

A fiatal írnok fürgén, készségesen szétbontotta írószerszámait, és lekuporodott egy kis fényezett íróasztalka elé, közel a kerevethez. A vezér pedig mesélni kezdett:

– Én, Kirkuf, a fáraó öt hajójának hadnagya, Sarkufát pajomi flottaparancsnok fia, aki Roant flottaparancsnok fia, én, aki a teta-eni gonosz ellenséggel vívott pacetkui csatában a “bátor” nevet örökre megnyertem, és aki háromesztendei vitéz hajózással, egyedül s örökre a “négy tenger hajósa” címet a fáraó legkegyelmesebb parancsából a mai naptól örök időkig viselem, mert hajóim élén bejártam a Veres-tengert, az utána következő Keleti Végtelent, majd a Nyugati Végtelent is, hogy végül az Oir-tengeren hazámba érjek, íme, a következő szavakkal mondom el utazásom csodás történetét…

Több mint ezer esztendő múlva, amikor a tovatűnő századok homok alá temették a fáraók dicsőségét, futóföveny alá került Kirkuf gyöngyjelekkel felrótt, csodás története is. Az égre mutató dicsőségoszlopa is némán meredt a csillagok felé, mert akik később jöttek, elfelejtették a szent hieroglif jegyeket, és hosszú századokon át csak azért keresték fel a pusztuló romokat, hogy építkezéseikhez követ termeljenek a beomlott óriási palotákból.

De hiába aludta az a papirusztekercs évezredes álmát, hiába neműit el hosszú századokra a dicsőség oszlopa!

Száznyelvű, de egy veszéllyel küzdő hajósnépek ajkán örökké zengett a dal arról a férfiról, aki először kerülte meg a félelmes, titokzatos nagy darab földet. Diaz kapitány nevét feljegyezte a történelem, még a kisdiákok vékonyka történelemkönyve is. De a legtöbb feljegyzés hallgat arról, hogy a portugál hajósnak, amikor útnak eredt, semmi más reménye nem volt, csak ez a tengerészlegenda a régi-régi hajósokról, akik először valósították meg az ember egyik legmerészebb álmát!

Nekivágtak az ismeretlennek, körülhajózták Afrikát.

TARTALOM

HU ISSN 0324-3222

ISBN 963 11 2157 7

Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest
Felelős kiadó: Szilvásy György igazgató
79–5190. Szikra Lapnyomda, Budapest, 1980
Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató
Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós
Műszaki vezető: Haas Pál
Képszerkesztő: Szecskó Tamás
Műszaki szerkesztő: Kellermann József
106 000 példány, terjedelem: 9 (A/5) ív. IF 3882